

Eestikeelne väljaanne

Teave ja teatised

60. aastakäik

30. juuni 2017

Sisukord

I Resolutsioonid, soovitused ja arvamused

ARVAMUSED

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee

komitee täiskogu 523. istungjärg 22.–23. veebruaril 2017

2017/C 209/01	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Laeva- ja mereturismi mitmekesistamise strateegiad“ (ettevalmistav arvamus)	1
2017/C 209/02	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „ELi saared: struktuurilistest puudustest kaasatud territooriumini“ (ettevalmistav arvamus)	9

III Ettevalmistavad aktid

EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEE

komitee täiskogu 523. istungjärg 22.–23. veebruaril 2017

2017/C 209/03	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Euroopa kosmosesstrateegia““ [COM(2016) 705 final]	15
2017/C 209/04	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv, milles käsitletakse ennetava restruktureerimise raamistikke, uue võimaluse andmist ning restruktureerimise, maksejõuetuse ja maksekohustustest vabastamise menetluste tõhususe suurendamise meetmeid ning millega muudetakse direktiivi 2012/30/EL“ [COM(2016) 723 final – 2016/0359 (COD)]	21
2017/C 209/05	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus kesksete vastaspoolte finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse raamistiku kohta ning millega muudetakse määruseid (EL) nr 1095/2010, (EL) nr 648/2012 ja (EL) 2015/2365“ [COM(2016) 856 final – 2016/0365 (COD)]	28

2017/C 209/06	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemadel „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse määrust (EL) nr 575/2013 seoses finantsvõimenduse määra, stabiilse netorahastamise määra, omavahendite ja kõlblike kohustuste nõuete, vastaspoolte krediidiriski, tururiski, kesksetes vastaspooltes olevate positsioonide, ühiseks investeerimiseks loodud ettevõtjates olevate riskipositsioonide, riskide kontsentreerumise, aruandluse ja avalikustamise nõuetega ning millega muudetakse määrust (EL) nr 648/2012“ [COM(2016) 850 final – 2016/0360 (COD)], „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse määrust (EL) nr 806/2014 seoses krediidasutuste ja investeerimisühingute kahjumikatmis- ja rekapiitalseerimisvõimega“ [COM(2016) 851 final – 2016/0361 (COD)], „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv, millega muudetakse direktiivi 2014/59/EL seoses krediidasutuste ja investeerimisühingute kahjumikatmis- ja rekapiitalseerimisvõimega ning direktiive 98/26/EÜ, 2002/47/EÜ, 2012/30/EL, 2011/35/EL, 2005/56/EÜ, 2004/25/EÜ ja 2007/36/EÜ“ [COM(2016) 852 final – 2016/0362 (COD)] ja „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv, millega muudetakse direktiivi 2013/36/EL seoses vabastatud üksuste, finantsvaldusettevõtjate, segafinantsvaldusettevõtjate, tasustamise, järelevalvemeetmete ja -volituste ning kapitali säilitamise meetmetega“ [COM(2016) 854 final – 2016/0364 (COD)]	36
2017/C 209/07	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Üleskutse avaldada arvamust ELi finantsteenuste õigusraamistiku kohta““ [COM(2016) 855 final]	43
2017/C 209/08	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemadel „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega luuakse Euroopa Elu- ja Töötingimuste Parandamise Fond (Eurofound) ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EMÜ) nr 1365/75“ [COM(2016) 531 final – 2016/0256 (COD)], „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega luuakse Euroopa Kutseõppe Arenduskeskus (Cedefop) ja tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EMÜ) nr 337/75“ [COM(2016) 532 final – 2016/0257 (COD)] ja „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega luuakse Euroopa Tööohutuse ja Töötervishoiu Agentuur (EU-OSHA) ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 2062/94“ [COM(2016) 528 final – 2016/0254 (COD)]	49
2017/C 209/09	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, milles käsitletakse piiritusjookide määratlemist, esitlemist ja märgistamist, piiritusjookide nimetuste kasutamist muude toiduainete esitlemisel ja märgistamisel ning piiritusjookide geograafiliste tähiste kaitset“ [COM(2016) 750 final – 2016/0392 (COD)]	54
2017/C 209/10	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EMÜ) nr 1101/89 ning määrused (EÜ) nr 2888/2000 ja (EÜ) nr 685/2001“ [COM(2016) 745 final – 2016/0368 (COD)]	58
2017/C 209/11	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ühisteatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele – Rahvusvaheline ookeanide majandamine: meie ookeanide tulevikku hõlmav kava“ [JOIN(2016) 49]	60
2017/C 209/12	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse määrusi (EL) 2016/1036 kaitse kohta dumpinguhinnaga impordi eest riikidest, mis ei ole Euroopa Liidu liikmed, ja (EL) 2016/1037 kaitse kohta subsideeritud impordi eest riikidest, mis ei ole Euroopa Liidu liikmed“ [COM(2016) 721 final]	66
2017/C 209/13	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 1059/2003 territoriaalsete tüpoloogiate (Tercet) osas“ [COM(2016) 788 final – 2016/0393 (COD)]	71

I

(Resolutsioonid, soovitused ja arvamused)

ARVAMUSED

EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEE

KOMITEE TÄISKOGU 523. ISTUNGJÄRK 22.–23. VEEBRUARIL 2017

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Laeva- ja mereturismi mitmekesistamise strateegiad“

(ettevalmistav arvamus)

(2017/C 209/01)

Raportöör: **Tony ZAHRA**

Konsulteerimistaotlus	nõukogu eesistujariik Malta, 19.9.2016
Õiguslik alus	Euroopa Liidu toimimise lepingu artikkel 304
Vastutav seksioon	ühtse turu, tootmise ja tarbimise seksioon
Vastuvõtmine seksioonis	9.3.2017
Vastuvõtmine täiskogus	30.3.2017
Täiskogu istungjärg nr	524
Hääletuse tulemus	179/0/0
(poolt/vastu/erapooletuid)	

1. Järeldused ja soovitused

1.1. Komitee leiab, et selliste piiravate tegurite valguses nagu vahemaa, ligipääsetavus ja saareline asend tuleks leida saarte jaoks soodne maksusüsteem, võttes arvesse konkreetseid jõupingutusi, mida on tehtud investeerimiseks, töökohtade loomiseks ja säilitamiseks ning ettevõtete lahtiolekuperioodide kohandamiseks eesmärgiga leevendada hooajalisuse mõju.

1.2. Vaatamata turismi tugevale vastupanuvõimele ja kiirele toibumisele kriisi aegadel peab komitee oluliseks analüüsida ja käsitleda laeva- ja mereturismi prognoositavaid probleeme ja võimalusi, eeskätt Vahemere piirkonnas, kuna see on Euroopa majanduse jaoks väga oluline ning annab sellesse märkimisväärse panuse. Hindamisprotsessi käigus tuleks asjakohaselt arvesse võtta võrdlust konkureerivate sihtkohtadega. Väga olulised on arukamad õigusaktid ja poliitikameetmed, nagu ka bürokraatia vähendamine VKEde jaoks.

1.3. Piirkonnas tuleb luua ja edendada arvukamaid mitme sihtkohaga marsruute, samas kui liikmesriikide hulgas on vaja toetada ühiseid/piirkondlikke edendamismeetmeid. Komitee teeb ettepaneku, et liikmesriigid võtaksid kasutusele tugevad turustamisstrateegiad turismi mitmekesistamiseks ning tarbijate muutuvate eelistuste ja maitsega kohanemiseks. Sellegipoolest on protsessi käigus vaja hinnata ka turismisektoris pakutavate teenuste taskukohasuse võimalikku erinevust kodanike jaoks.

1.4. Arvestades laeva- ja rannikuturismi suurt sõltuvust mereökosüsteemidest, on oluline, et Vahemere piirkonna riigid suurendaksid nende kaitsmiseks piirkondlikku koostööd. Sellega seoses toetab komitee Vahemere läänepiirkonna liikmesriikide ja kolmandate riikide rühma loomist, et ühiselt tegeleda meremajanduse kasvu⁽¹⁾ ning nii sinise kui ka roheline taristuga, et taastada kahjustatud ökosüsteemid.

1.5. Ehitustegevus ja maa võitmine merelt madalal mandrilaval hävitavad pöördumatult veealuse elukeskkonna. Vahemere mandrilava on piiratud ning neid merealasid tuleb sellise arengu eest kaitsta. Sellise arengu puhuks tuleks kaaluda ka hüvitismeetmeid ja eelarvereservide loomist.

1.6. Laeva- ja mereturismi areng peab põhinema pikaajalistel kestliku arengu põhimõtetel. Selleks tuleb välja arendada toimiv ja mõõdetav vahend. Komitee soovib sektori jaoks välja töötada ühtlustatud jätkusuutliku näitajate mehhanismi, seda eeskätt suurel määral rannikutegevustest sõltuvate saareriikide ja -piirkondade jaoks. Selle saavutamiseks võiks olla suurepärase platvorm Euroopa Komisjoni väljatöötatud Euroopa turisminäitajate süsteem.

1.7. Jätkusuutliku näitajate mehhanismi väljatöötamine eeldab ka täpsete majandusandmete kogumist. Turismitööstus on väga keerukas ning hõlmab väga erinevaid suhteid paljude eri sidusrühmade vahel. Selleks võiks välja arendada asjakohaste majandusandmete kogumise vahendid satelliitkontode mudeli ekstrapoleerimise teel.

1.8. Kliimamuutuste mõju tõttu merekeskkonnale on vaja innovatiivseid lahendusi käsitlevat dialoogi. Prioriteediks tuleb seada erimeetmed haavatavate territooriumide jaoks. Komitee juhib tähelepanu hiljutisele komisjoni teatisele rahvusvahelise ookeanide majandamise kohta ning selles sisalduvale 14 meetmele⁽²⁾. Aastani 2020 kestvas ELi seitsmendas keskkonnaalases tegevusprogrammis ning ELi kliimamuutustega kohanemise ja nende mõju leevendamise meetmetes keskendutakse sellistele taristuvaldkondadele nagu energia ja transport ning konkreetsetele ranniku- ja mereturismiga seotud aspektidele. Peale selle pakub Euroopa Investeeringuspank VKEdede rahastust turismi ja/või lähenemispiirkondadesse investeerimiseks.

1.9. Laeva- ja mereturismi puhul on oluline mureküsimus jäätmekäitlus, kuna turism ise on märkimisväärne jäätmetekitaja. Maailma Looduse Fondi (WWF) hinnangul tuleneb üle 80 % merereostusest maismaategevusest. Probleemi süvendab veelgi mereprügi. Selle lahendamiseks on lisaks eeskirjade kooskõlastatud ja tõhusale jõustamisele vaja innovatiivseid meetmeid, millega saab leevendada jäätmetega seotud probleeme. Komitee kutsub üles ühtlustatult rakendama rahvusvahelisi konventsioone, et edendada kolmandate riikide suutlikkuse suurendamist.

1.10. Arvestades majanduskasvu väljavaateid asjaomases sektoris, on kogu jäätmekäitlusahel (kogumisest käitlemiseni) suur probleem, eriti isoleeritud aladel, nagu saared. Sellega seoses soovib komitee ka luua nn looduspärandi koalitsiooni, mis hõlmab saari ja rannikualasid ja olulisi keskkonnavaldkonnas tegutsejaid, nagu fondid ja rahvusvahelised organisatsioonid, et viia Euroopa saared ja rannikualad turismi integreeritud käsitlusviiside abil ülemaailmsete puhta keskkonna meetmete valdkonnas juhtpositsioonile.

1.11. Inimestesse investeerimine on jätkusuutliku ja konkurentsivõimelise majanduskasvu eeltingimus. Siiski ei meelita sektor ligi piisavalt oskustöötajaid – peamiselt seetõttu, et see ei ole karjääri edendamise ja pikaajalise tööhõive seisukohalt atraktiivne. Komitee soovib koostada strateegilise tegevuskava just selliselt, et meelitada ligi sektoris pikaajalisest tööhõivest huvitatud oskustöötajaid ja säilitada nende püsiv juurdetulek. Tegevuskavas tuleb teha teaduslikul ja praktilisel käsitlusel põhinevaid konkreetseid ettepanekuid, et suurendada tööstusharu atraktiivust.

2. Üldised märkused

2.1. Eesistujariik Malta palus komiteel esitada ettevalmistava arvamuse teemal „Laeva- ja mereturismi mitmekesistamise strateegiad“, võttes arvesse Euroopas konkurentsivõimelisema keskkonna arendamise innovatiivsete strateegiate üldisemat konteksti ning keskendudes eeskätt Vahemere piirkonnale.

⁽¹⁾ ELi teatis „Meremajanduse kasv“, KOM(2012) 494 (lõplik).

⁽²⁾ JOIN(2016) 49 final ja https://ec.europa.eu/maritimeaffairs/policy/ocean-governance_et.

2.2. Turism on mõjukas ülemaailmne tööstusharu, millel on tööhõive ja majandusarengu jaoks suur potentsiaal, nagu tunnistatakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklis 195. 2014. aastal oli turismisektori panus kogu ELi SKPsse rohkem kui 1,6 triljonit eurot ehk peaaegu 10 % ning see avaldas otseselt, kaudset ja esilekutsuvat mõju 25 miljonile töökohale ELis⁽³⁾. Turismi merenduse allsektor nimetati üheks Malta ELi eesistumisperioodi prioriteetseks valdkonnaks. Asjakohaste turismitoodete ja merendusteenuste arendamine võib aidata suurendada ELi ranniku- ja saarealade majanduskasvu potentsiaali. Seetõttu on vaja määrata kindlaks praegused suundumused ja prognoosid, et anda selgem ülevaade laeva- ja mereturismi eripärale vastavatest innovatiivsetest võimalustest.

2.3. Laeva- ja mereturism on turismisektori kõige tähtsam allsektor ning ühtlasi suurim merega seotud tegevusala Euroopas. See annab tööd peaaegu 3,2 miljonile inimesele, luues kokku 183 miljardi euro ulatuses kogulisandväärtust,⁽⁴⁾ ning sellel on potentsiaal luua töökohti ja jätkusuutlikku meremajanduse kasvu. Selleks et propageerida Euroopat maailma juhtiva laevasõidusihkohana, peab Euroopa saare- ja rannikuturismi taristu pakkuma kasutajatele asjakohaseid ja innovatiivseid teenuseid, sh ligipääsetavus, tagades samas kohalike kogukondade jätkusuutliku arengu. Osa sellest sektorist moodustab ka siseveeteede turism, mis toimub mitmete liikmesriikide järvedel, jõgedel jne. Seda tuleb läbivaatamisprotsessis arvesse võtta. Asjaomane sektor hõlmab ka suurt lõbusõidu- ja kruisilaevaehitust, milles Euroopal on maailmamajanduses silmapaistev koht.

3. Komitee ettepanekud uute turismipoliitika paradigmatade kohta

3.1. Aastate jooksul on komitee võtnud vastu nii üldiselt turismipoliitikat kui ka konkreetselt saare- ja rannikuturismi käsitlenud arvamusi. Komitee on soovitanud töötada välja spetsiaalselt saarte turismisektori töötajatele mõeldud elukestva õppe programmid ning rajada strateegilise asukohaga saarele piirkondadevahelise haridusasutuse, mis põhineks sarnasel põhimõttel, nagu „Erasmus turismisektori õpilastele ja töötajatele“.

3.2. Komitee leiab, et ELi saarte määratlus ei ole asjakohane ning see tuleks läbi vaadata, et võtta arvesse laienenud Euroopa Liidu uut tegelikkust, kuhu kuuluvad ka saareriigid. Selleks et propageerida Euroopat ülemaailmsel tasandil olulise turismisihkohana, soovitab komitee ka makropiirkondliku koostöö arendamist (nt Aadria ja Joonia mere strateegia, Läänemere strateegia, Doonau strateegia), et lahendada näiteks selliseid küsimusi nagu ligipääsetavus. Selleks peab saarte ja mandri vaheline ühendus olema kvaliteetne ja territoriaalselt järjepidev.

3.3. Kliimamuutuste tõttu on saarte majanduse kõigis valdkondades vaja võtta otsustavaid kohanemismeetmeid kliimamuutustele vastupanu võime suurendamiseks. Komitee on soovitanud võtta kasutusele nn saare muutuste testi (Island Change Test), milles käsitletakse selliseid küsimusi nagu energia ja transport (taristu ja ligipääsetavus), meretaseme tõus, bioloogilise mitmekesisuse vähenemine ja muud olulised küsimused.

3.4. Saarte majandus on muutunud peamiselt hooajalisest turismist liiga sõltuvaks ning seepärast on vaja mitmekesistamist. Komitee on rõhutanud, et kui meremajandust peetakse kasutamata vahendite ammendamatuks allikaks ja toetatakse ainult meremajanduse kasvule kui imerohule, mis lahendab kõik Euroopa majanduse probleemid, võib see suurendada mitmesugust survet, mida juba ranniku- ja merealadele avaldatakse. Seepärast peab meetmete koostamisel ja rakendamisel jääma üldiseks põhimõtteks pikaajaline jätkusuutlikkus.

3.5. Komisjoni 2014. aasta teatises „Euroopa ranniku- ja mereturismi majanduskasvu ja töökohtade strateegia“⁽⁵⁾ käsitletakse praeguse juhtimise puudusi ja luuakse avaliku sektori asutuste ning avaliku ja erasektori partnerluste koostööraamistik, muu hulgas territoriaalse rühmitamise ja integreeritud strateegiate kaudu. Iga mereala iseärasusi arvestades on teatises esitatud 14 konkreetset meetet, millega käsitletakse ärikeskkonda, suurt hooajalisust, toodete mitmekesistamist ja innovatsiooni, ühenduvust, ligipääsetavust, taristu parandamist, oskuste arendamist ja merekeskkonna kaitset. Tegevuskava rakendamine kestab⁽⁶⁾.

⁽³⁾ Maailma Reisi- ja Turisminõukogu, Travel & Tourism economic impact, 2015, EL.

⁽⁴⁾ Euroopa Komisjoni uuring mere- ja rannikuturismi toetavate ELi tasandi meetmete kohta (Study in support of policy measures for maritime and coastal tourism at EU level), 2013:
https://ec.europa.eu/maritimeaffairs/sites/maritimeaffairs/files/docs/body/study-maritime-and-coastal-tourism_en.pdf.

⁽⁵⁾ COM(2014) 86 final.

⁽⁶⁾ https://ec.europa.eu/maritimeaffairs/policy/coastal_tourism_et.

4. Komitee ettepanekud laeva- ja mereturismi mitmekesistamise strateegiate kohta

4.1. Sektoriülene keskkonnakäsitus

4.1.1. Aastate jooksul on tehtud palju selleks, et juhtida kõrgema tasandi otsuselangetajate ja sidusrühmade tähelepanu ookeani ja kliima vahelisele seosele. Selle tulemusena lisati ookeanid ka 2015. aasta Pariisi kokkuleppesse ning valitsustevaheline kliimamuutuste rühm koostas ookeane käsitleva eriaruande. Nende jõupingutustega püütakse toetada Pariisi kokkuleppe rakendamist, sh liikmesriikide tehnilise suutlikkuse suurendamist, et töötada välja tehnoloogilised võimalused vähese heitega tuleviku jaoks.

Meretransport tekitab ligikaudu 2,5 % kogu maailma kasvuhoonegaaside heitkogustest. EL nõuab ülemaailmset lähenemisviisi rahvusvahelise laevanduse kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamiseks, kuid prognooside kohaselt suurenevad need 2050. aastaks märkimisväärselt. Rahvusvahelise Mereorganisatsiooni kasvuhoonegaase käsitleva teise uuringu kohaselt saaks operatiivmeetmeid kasutades ja olemasolevat tehnoloogiat rakendades vähendada laevade energiatarbimist ja CO₂ heitkoguseid kuni 75 % võrra. Paljud neist meetmetest on kulutõhusad ning toovad endaga kaasa puhaskasu, kuna tegevus- või investeerimiskulud teenitakse tagasi väiksemate kütusekulude näol. Selline vähenemine on võimalik saavutada uute innovatiivsete tehnoloogiate rakendamise teel.

4.1.2. Vahemeri on oma erakordse bioloogilise mitmekesisuse tõttu üks maailma olulisimaid piirkondi, kuid samas on see kliimamuutuste suhtes haavatavam kui teised piirkonnad. Üks piirkonna ökoloogiliste kahjude peamisi põhjuseid on massiline rannikuturism. Siiski on Vahemerel ka kõrge loodusväärtus, mistõttu on see bioloogilise mitmekesisuse kaitsmise seisukohalt väga oluline. Sellega seoses on hädavajalik piirkondlik koostöö mereökosüsteemide kaitsmiseks. Euroopa Liidu rahastamisprogrammiga LIFE+ toetatakse ELi bioloogilise mitmekesisuse strateegia eesmärke ning sellest on võimalik rahastada innovatiivseid ranniku- ja mereturismi projekte.

4.1.3. Jäätmekäitlus on sektori jaoks tõsine probleem, eriti saartel, mis on hooajast väga sõltuvad. Enamikul saartel on keeruline toime tulla suure külastajate arvuga tipp-perioodidel, mis nõuab suuri investeeringuid piisavate vee- või jäätmekäitlusjaamade rajamiseks. Bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni järeldest pakutakse välja ülemaailmselt tunnustatud tegevusraamistik, et võidelda looduspärandit ohustavate teguritega alates mereprügist ja plastist mikroosakestest ning lõpetades ühekordsete kilekottide kasutamise pideva vähendamise ja lõpetamisega.

4.1.4. Mitmesugustes uuringutes ja aruannetes toonitatakse, et keskkonnahoidlikumaks muutmine on Euroopa rannikuturismi jaoks äärmiselt kasulik. EL peab motiveerima liikmesriike tõhustama oma jõupingutusi, et võtta kasutusele keskkonnahoidlikud turismitavad ning luua keskkonnahoidlikud programmid, millega leevendada kliimamuutuste mõju. Seda tuleks toetada ökoturismi edendamise ja laevaturismi toetamise osana.

4.1.5. Need probleemid muudavad veelgi olulisemaks selle, et laeva- ja mereturismi arendamisel järgitakse kestliku arengu põhimõtteid. Jätkusuutlikkus peab siiski põhinema toimival ja mõõdetaval vahendil, millega kehtestatakse näitajate süsteem, et jälgida mereturismiga seotud tegevusi ja arengusuundumusi, eriti saareriikides ja -piirkondades. Sihtkohad peaksid kaaluma ka turismi intensiivsuse piirmäärade kehtestamist, mille ületamine tekitab hulga probleeme, mis avaldavad negatiivset mõju sektorile ja selle pikaajalisele jätkusuutlikkusele. Need piirmäärad käivad eelkõige järgmise kohta:

- ökoloogiliste ressursside halvenemine ja kadu;
- surve keskkonnale ja füüsilisele taristule;
- turistide konfliktid kohalike elanikega, mis põhjustab külalislahkuse vähenemist;
- külastajate rahulolematust.

4.1.6. Euroopa turisminäitajate süsteem, mille Euroopa Komisjon töötas välja 2013. aastal ja mis vaadati läbi 2016. aastal, ⁽⁷⁾ on vabatahtlik juhtimisvahend, millega määratakse kindlaks peamised näitajad, et aidata sihtkohtadel jälgida ja mõõta oma tulemusi säästva turismi vallas.

⁽⁷⁾ http://ec.europa.eu/growth/sectors/tourism/offer/sustainable/indicators_en.

4.1.7. Siinkohal on kõige väärtuslikum allikas Euroopa Meresõiduohutuse Amet, tagades jätkusuutlikkuse põhimõtete kehtestamise protsessis äärmiselt vajaliku teabe, statistika ja nõustamise.

4.1.8. Samuti tuleks osutada komitee arvamusele „Nutikad saared“, eriti parimate tavade kasutuselevõtu seisukohast.

4.1.9. Selle eesmärgi täitmiseks võib teine väärtuslik vahend olla ka mereökosüsteemide Euroopa tegevuste jälgimise projekt, mida viiakse läbi ERA-LEARN 2020 raames (CSA tugimeede) ja rahastatakse programmist „Horisont 2020“.

4.1.10. Keskkonnakaitse protsessile on kaasa aidanud paljud organisatsioonid ja institutsioonid, nagu Maailma Looduse Fond, ookeani- ja kliimapatvorm, Euroopa Mereliste Äärealade Konverents, Greenpeace ja mitmesugused ÜRO struktuurid, mis on töötanud koos erinevate ELi struktuuridega ja teinud tõhustatud koostööd valitsuste ning avaliku ja erasektori sidusrühmadega. Edu saavutamiseks tuleb seda protsessi jätkata.

4.1.11. Terved mereökosüsteemid ning kaitstud ranniku- ja saarepiirkonnad aitavad mitmeti kaasa jätkusuutlikule majanduskasvule ja töökohtade loomisele. Turism ning põllumajandus, kalandus, vesiviljelus ja metsandus on olulised sektorid, millel on bioloogilise mitmekesisuse süvalaiendamisel märkimisväärne mõju ja tähendus. Jätkusuutlik toidutootmine ja toiduga kindlustatus on samuti teemaga seotud küsimused, mis vajavad eritähelpanu. Integreeritud raamistikus tuleb välja töötada valdkondlikud poliitikasuunad, mis aitavad kaasa bioloogilise mitmekesisuse säilimisele. Mereökosüsteemide küsimuses juhib komitee tähelepanu mereala ruumilise planeerimise direktiivile⁽⁸⁾ ning 1995. aasta Barcelona konventsioonile⁽⁹⁾.

4.1.12. Merereostus tekib tihti käitlemata reoveest ja põllumajandusest, kuid mereökosüsteeme ohustavad ka töenduslik ülepüük, naftareostus ja muud ohtlikud ained, samuti võõrliikide sissetoomine. Keskkonnale võib avaldada märkimisväärset mõju ka ballastvee väärkäitlemine⁽¹⁰⁾. Mereökosüsteemid on bioloogilise mitmekesisuse oluline allikas ning Euroopa Liit võtab mitmesuguseid meetmeid terve merekeskkonna saavutamiseks, et muuta Euroopa mereveed 2020. aastaks kliimamuutustele vastupanuvõimelisemaks. Selleks on vaja kõigi sidusrühmade tihedat koostööd.

4.1.13. Selles kontekstis on rakendusvahendite valik strateegilise tähtsusega tagamaks, et kõik majandussektorid saavad tervete ökosüsteemide pakutavatest uutest võimalustest kasu. Samal ajal on läbipaistvus, nõuetekohane konsulteerimine ja vastutavus väga olulised selleks, et turismis hakataks lähtuma hea juhtimistava põhimõttest. Nagu on öeldud bioloogilise mitmekesisuse konventsioonis,⁽¹¹⁾ on ressursitõhusus ja ringmajandus eeltingimused edusammude ja jätkusuutlikkuse saavutamiseks kõnealuses valdkonnas.

4.1.14. Tuleb arendada teadlikkuse suurendamise poliitikat, et parandada nõuete järgimist, kasutades stiimuleid puhta laeva- ja mereturismi (sh seonduvate tööstusharude, nagu purjesport, kalandus, toiduainete tarne jne) edendamiseks. Sellega seoses tuleb välja töötada ulatuslikud sektoriüleised koolitusprogrammid, et püüelda komplekssete jätkusuutlike eesmärkide poole, samas kui asjaomaste turismivaldkondade võrgustik võimaldaks andmevahetust ja heade tavade levitamist.

4.1.15. Euroopa peab oma loodusvarasid paremini kasutama ning edendama tippasukohti, kus ranniku- ja merepiirkondade looduskeskkond ja ruumiline planeerimine on teineteisega kooskõlas. Kuna rannikupiirkondadel on eriline strateegiline keskkonnaalane, majanduslik ja sotsiaalne tähtsus, peavad kõnealuste piirkondade probleemide lahendamiseks astutavad sammud olema osa integreeritud kestliku arengu poliitikast, milles on kesksel kohal ruumiline planeerimine, taastuvate energiaallikate kasutamise ja muude rannikutegevuste vaheline tasakaal ning linnaplaneerimise eeskirjad⁽¹²⁾. Tuleb tagada mereala ruumilise planeerimise direktiivi võimalikult hea rakendamine liikmesriikides. Kuna kõnealuses direktiivis ei käsitleta rannikualasid, oleks siinkohal kasulik viidata uuesti Barcelona konventsioonile, mis sisaldab rannikualade majandamise protokollid.

⁽⁸⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. juuli 2014. aasta direktiiv 2014/89/EL, vt ka https://ec.europa.eu/maritimeaffairs/policy/maritime_spatial_planning_et.

⁽⁹⁾ http://ec.europa.eu/environment/marine/international-cooperation/regional-sea-conventions/barcelona-convention/index_en.htm.

⁽¹⁰⁾ Praegu puudub konkreetne ballastvett käsitlev ELi õigusakt, kuigi Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2014. aasta määruses (EL) nr 1143/2014 looduslikku tasakaalu ohustavate võõrliikide sissetoomise ja levimise ennetamise ja ohjamise kohta tunnistatakse probleemsete võõrliikide ühe võimaliku ohjava meetmena laevade ballastvee ja sette kontrolli ning käitlemise rahvusvahelist konventsiooni.

⁽¹¹⁾ Nõukogu dokument 13398/16 (<http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-13398-2016-INIT/et/pdf>).

⁽¹²⁾ ELT C 451, 16.12.2014, lk 64.

4.2. Integreeritud sektoriülese käsitluse kauakestvad eelised

4.2.1. Õiguslike nõuete ühtlustamine

4.2.1.1. ELi liikmesriikide riiklike õigusaktide muutmise ning väikelaevu käsitleva direktiivi 94/25/EÜ (mida on muudetud direktiiviga 2003/44/EÜ) ülevõtmise tähtpäev oli 18. jaanuar 2016. Nüüd tuleb olukorda nõuetekohaselt hinnata. Direktiiv võeti vastu selleks, et edendada sektori kestlikku arengut ning vähendada merel laevaõnnetuste arvu, luues standardnõuded kasutajate ohutuse ning heitgaaside ja müraemissiooni kohta.

4.2.1.2. Selle Euroopa õigusraamistiku eesmärk oli kõrvaldada liikmesriikidevahelised erinevused, mis võivad takistada ELi-sisest liikumist. Kohustuslik ühtlustamisprotsess on kaasa toonud teatud hulga probleeme, mis tuleb tuvastada ja mida tuleb viivitamatult analüüsida, kuna on ilmne, et Euroopa Liidu tasandil ei ole nõuete osas ikka veel ühtlust. Puudub kooskõlastus ja ühtlus, nagu näitavad erinevad riiklikud kiprite koolituskavad⁽¹³⁾. Kui vahepealset ülevõtmise protsessi ei hallata tõhusalt ja otstarbekalt, võib see anda vastupidise tulemuse ning potentsiaalselt mõjutada lõbusõidulaevanduse valdkonna konkurentsivõimet ja selle tagajärjed võivad olla vastuolus laeva- ja mereturismile seatud eesmärkidega.

4.2.2. Konkurentsivõime

4.2.2.1. Viimastel aastatel on esinenud nõudluse ebastabiilsust selle tööstusharu mitmesugustes allsektorites ning kõikumisi kogu turismisektoris, mida on mõjutanud ka lähteriikides valitsev majanduslik olukord. Euroopas hiljuti korraldatud terroriaktide tagajärjed ja muu terroriohu suurenemine mõjutavad kahtlemata ka turismi. Siiski on turism osutunud aastate jooksul väga vastupanuvõimeliseks ka väga rasketel aegadel, nagu näitas kiire toibumine pärast 2008.–2009. aasta majanduskriisi ja mitmeid sellele järgnenud kriise.

4.2.2.2. Kvaliteetsed turismitooted ja -teenused on muutumas üha olulisemaks ning peame olema innovatiivsed, aga samas tuleb tagada investeringud. Peame kaaluma toodete mitmekesistamist ja täiustamist kogu väärtusahelas. Sel viisil saame märkimisväärselt edendada laeva- ja mereturismi ning võimalike sihtkohtade atraktiivsust. See võimaldab meil ka kohaneda reisiharjumusi mõjutavate muutuvate tarbimisharjumuste ja demograafiliste muutustega.

4.2.2.3. Tarbijad on üha seklushuvilisemad ja valmis proovima uusi reisimisviise ja saada uusi kogemusi. Komisjoni hiljutine 1,5 miljoni euro suurune rahaeraldus laevaturismi edendavate laevamarsruutide loomiseks on samm õiges suunas. See algatus aitab edendada sidemeid teiste majandussektoritega ning meelitada ligi turiste, kellel on erihuvid, näiteks gastronoomia, kultuur ja vaba aja tegevused.

4.2.2.4. Komisjon võtab oma pädevuse raames turismisektori konkurentsivõimet ja jätkusuutlikkust toetavaid meetmeid, millest võib kasu saada ka laeva- ja mereturism.

4.2.2.5. Üks selline meede on COSME programm, millest on viimase kuue aasta jooksul toetatud rahvusvaheliste temaatiliste turismitoodete arendamist ja edendamist sellistes valdkondades nagu mere- ja kultuuriturism, gastronoomia, sport ja heaolu⁽¹⁴⁾. EDENi algatusega suurendatakse ka mittetraditsiooniliste sihtkohtade nähtavust. Programm on aidanud edukalt kaasa säästva turismi arendamisele⁽¹⁵⁾. 2010. aastal keskenduti ranniku-, jõe- ja järveäärsetele sihtkohtadele, edendades uuenduslikku lähenemist seal pakutavale veeturismile.

4.2.2.6. Piirkonnad saavad samuti kasutada Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide⁽¹⁶⁾ vahendeid, kui tegemist on rannikualade ja sadamate ajakohastamisega ning rannikualade loodus- ja kultuuripärandi säilitamisega tehtavate investeringutega, mis annavad panuse asjakohastes temaatilistes eesmärkidesse ja on osa territoriaalsest strateegiast. Komisjon on avaldanud ka juhendi,⁽¹⁷⁾ milles antakse ulatuslik ülevaade turismisektorile pakutavatest ELi rahastamisvõimalustest. Ranniku- ja mereturismi sidusrühmad saavad taotleda neist eri programmidest asjakohaseid rahastamisvahendeid.

⁽¹³⁾ Vt ka ELT C 389, 21.10.2016, lk 93.

⁽¹⁴⁾ https://ec.europa.eu/growth/sectors/tourism/offer/sustainable/transnational-products_en.

⁽¹⁵⁾ https://ec.europa.eu/growth/tools-databases/eden/about/themes_en.

⁽¹⁶⁾ http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/2014/guidance_tourism.pdf.

⁽¹⁷⁾ http://ec.europa.eu/growth/tools-databases/newsroom/cf/itemdetail.cfm?item_id=8496.

4.2.2.7. Nende teenuste ühendamine ja edendamine on võimalik selliste toodete ja teenuste rühmitamise teel, mis võivad külastajate elamusi võimendada, st pakkudes neile ulatuslikku valikut just neile meelepärastest eelistoodetest ja -teenustest. Rühmitamise põhimõtte kogub turismis üha rohkem populaarsust, hõlmates spetsialiseeritud turismitoodete ja -teenuste pakkumist. Sisuturundus võimaldab kasutada kõiki vahendeid, eriti digitaalsete meetodeid, et jõuda kõigi potentsiaalsete külastajateni, eesmärgiga luua otseühendus sihtkoha ja võimalike külastajate vahel.

4.2.3. Laeva- ja mereturismi töökohtade loomise potentsiaal

Inimestesse investeerimine on jätkusuutliku ja konkurentsivõimelise majanduskasvu eeltingimus. Selle eesmärgi saavutamise nõuab muutuste strateegilist juhtimist oskuste arendamise võimaluste mõistes, kogu valdkonda hõlmavat koostööd ning asjaomaste sidusrühmade pühendumust ja juhtrolli. Selles protsessis tuleb sotsiaalse ja kodanikuühiskonna dialoogi abil kokku tuua olulised sidusrühmad, et luua ühine strateegia, milles käsitletakse seda enamiku ELi liikmesriikide ees seisvat probleemi. See võib pakkuda ka aluse uute töövõimaluste loomisele, eriti noorte jaoks, sektori pikaajalise jätkusuutlikkuse tagamisele ning meremeeste õiguste kaitselise seoses nende töötingimustega merel ja tõhustatud järgimise korrast saadava kasuga.

4.2.3.1. Oma arvamuses Euroopa ranniku- ja mereturismi majanduskasvu ja töökohtade kohta⁽¹⁸⁾ leidis komitee, et ettepanek teha koolitusvajaduste uuring ja luua Euroopa tööalase liikuvuse portaalis nn siniste töökohtade sektsioon on oluline. Ent samuti on oluline, et komisjon tutvustaks seda laialdaselt ning suurendaks liikmesriikides teadlikkust vajadusest võtta uuringu tulemusi arvesse oma riiklikus koolituspoliitikas. Koolitus peaks olema suunatud nii töötajatele kui ka tööandjatele, aga ka turismiasutustele. Koolitus peaks hõlmama ka teadlikkuse suurendamist turismi, Euroopa pärandi ja keskkonna tähtsusest. See peab olema kohustusliku üldhariduse osa, et seda õpetataks noortele juba varajases eas alates.

4.2.3.2. Komisjon on teinud palju algatusi oskuste arendamiseks turismisektoris, nagu „Uus oskuste tegevuskava“,⁽¹⁹⁾ mis toob kasu ka meremajanduse töökohtadele. See oluline poliitikadokument sisaldab „oskustealast valdkondliku koostöö kava“, milles määratletakse turism ühena kuuest katsevaldkonnast, kus rakendatakse tööstuse juhitud lähenemisviisil põhinevaid konkreetseid meetmeid. Sellega seoses avaldati 2017. aasta jaanuari lõpus Erasmus+ fondi raames projektikonkurs eelarvega 4 miljonit eurot. Fondist toetatakse valdkonna oluliste sidusrühmade (sh tööstus ja haridusasutused) platvormi loomist. Sidusrühmad teevad meetmete ettepanekuid ja soovitusi järgmiseks 5/10 aastaks. Platvorm analüüsib peamisi suundumusi ja oskuste vajadusi valdkonnas, töötab välja konkreetseid meetmeid oskustega seotud vajaduste rahuldamiseks lühikeses ja keskpikas perspektiivis, vaatab läbi kutsekvalifikatsioone, ajakohastab uusi õppekavasid, edendab sektori atraktiivsust ning ergutab õppurite ja töötajate liikuvust.

4.2.3.3. 2017. aasta aprillis avaldatakse COSME programmi raames ka hankemenetlus eelarvega 800 000 eurot, et toetada meetmeid turismisektori karjäärivõimaluste maine parandamiseks. Meetmed hõlmavad teadlikkuse suurendamise kampaaniaid näiteks olemasolevate algatuste ja oskuste arendamise vahendite kohta turismi valdkonnas ning turismisektori töövõimaluste maine kohta toetusmaterjalide, intervjuude ja veebiseminaride kaudu, kus tutvustatakse turismisektoris karjääri tegemise positiivseid aspekte (rahvusvahelisus, trendikus, dünaamilisus). Meetmed on suunatud turismiettevõtjatele (sh VKEd) ja idufirmadele, samuti õppuritele ja töötajatele.

4.2.4. Statistilised majandusandmed

4.2.4.1. Laeva- ja mereturismi tööstus on väga keerukas ning hõlmab väga erinevaid suhteid paljude eri sidusrühmade vahel. Mitmesugused majandustegevused, mis koos selle valdkonna moodustavad, on äärmiselt erinevad. Statistiline teave liikmesriikide laeva- ja mereturismi kohta ei ole alati hõlpsasti kättesaadav ning andmete kogumise viis võib riigiti erineda. Selle tulemusena võivad andmed olla ebahühtlased ning neis esitatud näitajad ei pruugi anda olukorrast täpset ülevaadet. Kuna sektor on Euroopa majanduse jaoks oluline, on järjepidevad ja täpsed andmed väga vajalikud. See aitab ka kõigil sektori osalistel täpselt mõista ja kontrollida laevanduse dünaamikat ja seda, kuidas see mõjutab ELi majandustulemusi.

⁽¹⁸⁾ ELT C 451, 16.12.2014, lk 64.

⁽¹⁹⁾ <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1223>.

Selleks võib sektorile anda vajaliku vahendi turismi satelliitkontode⁽²⁰⁾ meetod. Selle süsteemi kaudu saadavaid majandusandmeid on võimalik kombineerida muude oluliste andmete kogumisega, mis koos võivad moodustada nn jätkusuutliku näitajate mehhanismi. Osa liikmesriike on selle vahendiga juba tuttavad ning see lihtsustab protsessi.

Brüssel, 30. märts 2017

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Georges DASSIS

⁽²⁰⁾ Maailma Turismiorganisatsiooni välja töötatud turismi satelliitkonto on standardne statistikaraamistik ja turismi peamine majanduslik mõõtmisvahend. Recommended Methodological Framework 2008 (teatakse ka lühendina TSA: RMF 2008) on ajakohastatud ühine kontseptuaalne raamistik turismi satelliitkonto loomiseks.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „ELi saared: struktuurilistest puudustest kaasatud territooriumini“**(ettevalmistav arvamus)**

(2017/C 209/02)

Raportöör: **Stefano MALLIA**

Konsulteerimistaotlus	ettevalmistav arvamus (eesistujariigi Malta taotlusel), 16.9.2016
Õiguslik alus	Euroopa Liidu toimimise lepingu artikkel 304
Vastutav sektsioon	majandus- ja rahaliidu, majandusliku ja sotsiaalse ühtekuuluvuse sektsioon
Vastuvõtmine sektsioonis	8.3.2017
Vastuvõtmine täiskogus	29.3.2017
Täiskogu istungjärk nr	524
Hääletuse tulemus	163/1/3
(poolt/vastu/erapooletuid)	

1. Järeldused ja soovitused

1.1. Euroopa Liit peab tegema rohkem jõupingutusi, et tunnistada saartele osaks saavate probleemide ainulaadsust. Selliseid probleeme ei saa käsitleda üksnes ühtekuuluvuspoliitika abil.

1.2. Saared kannatavad mitme struktuurilise puuduse all, mis toovad sageli kaasa rasked tingimused ettevõtlusega tegelemise jaoks. Komitee on sügavalt veendunud, et peamisi poliitikavaldkondi, nagu ühtne turg, konkurentsipoliitika, transpordipoliitika, maaelu arengu poliitika ja kalanduspoliitika, samuti ELi algatusi ja programme, millega toetatakse hariduse, koolituse ja spordi valdkonna meetmeid, tuleb kohaldada saarte majanduse puhul paindlikumalt.

1.3. Komitee leiab, et kriteeriumid, mida Eurostat kasutab saarepiirkonna määratlemiseks, tuleks ümber hinnata, ja et kasutada tuleks sobivamaid kriteeriume (vt punktid 2.4 kuni 2.6).

1.4. Puuetega inimestele ja üldisemalt kõigile ebasoodsas olukorras olevatele inimestele tuleb pöörata erilist tähelepanu, sest neid mõjutavad saarte probleemid sageli rohkem kui teisi.

1.5. Komitee leiab, et on väga oluline, et kõigi saarte abistamiseks tehtavate jõupingutuste puhul seatakse prioriteediks avalikele teenustele ligipääsu tagamine, jätkusuutliku kasvu soodustamine ning täieliku tööhõive, konkurentsivõime ja ühtekuuluvuse edendamine Euroopa saartel.

1.6. Saared ja saarepiirkonnad pakuvad sageli ainulaadseid võimalusi puhta energia lahendusteks. Komitee toetab kõiki komisjoni jõupingutusi selles suunas ja toetab konkreetsemalt saarte üleminekut 100 % puhastele energialahendustele.

1.7. Komitee toetab Euroopa Parlamendi üleskutset komisjonile algatada põhjalik uuring Euroopa saartele tekkivate lisakulude kohta.

1.8. Komitee kutsub komisjoni ja nõukogu üles käsutama 2020. aasta järgses ühtekuuluvuspoliitikas kõiki saarepiirkondi või liikmesriikide saari taristu valdkonnas rahastamiskõlblikena. Seda arvesse võttes on vaja kõikide 2014.–2020. aasta vahendite kohta, mille eesmärk on leevendada saarte ees seisvaid konkreetseid takistusi, viia läbi tõhususe järelhindamine.

1.9. Komitee kutsub komisjoni üles määratlema asjakohasema seadusandliku raamistiku riigiabi rakendamise kohta saarepiirkondades ja ELi liikmesriikideks olevates saareriikides.

1.10. Komitee kutsub komisjoni üles tõhustama territoriaalse ja linnaarengu talitustevahelise töörühma kaudu koordineerimist ning kasutama peamiste õigusaktide läbivaatamisel territoriaalse mõju hindamise vahendit ning määratlema kohad, kuhu võiks lisada saarelisuse klauslid.

2. Saareline asend ja Euroopa: üldine ülevaade

Kohaldamisala

2.1. Euroopa saartel elab enam kui 21 miljonit inimest. See moodustab umbes 4 % ELi 28 liikmesriigi kogurahvastikust. Kui võtta kokku kõigi ELi saarte (v.a saared, mis on riigid – Suurbritannia, Iirimaa, Küpros ja Malta) rahvastik, saaksime rahvastiku arvult 11. kohal oleva Euroopa riigi⁽¹⁾. Hädavajalik on võtta vastu integreeritud poliitikaraamistik, et käsitleda Euroopa saarte ees seisvaid majanduslikke ja sotsiaalseid küsimusi.

2.2. EL peab tunnistama saartele osaks saavate probleemide ainulaadsust. Selleks tuleb teha jõupingutusi nii ELi kui ka riigi tasandil, et suurendada ELi saarte täit potentsiaali.

2.3. Kõnealuse arvamuse eesmärk on luua ELi tasandil uuesti arutelu saarelise asendi väärtuse üle Euroopa poliitikas, pidades konkreetselt silmas 2020. aasta järgset ühtekuuluvuspoliitikat, edendades alt üles lähenemisviisi, mis põhineb kodanikuühiskonna ja sotsiaalpartnerite konkreetsel osalusel otsuste tegemise protsessis, et kehtestada inimeste tõelistel vajadustel põhinevad poliitikasuunad ja programmid. Ühissätete määramises sätestatud partnerlust ja mitmetasandilist valitsemist⁽²⁾ tuleb 2020. aasta järgsel perioodil veelgi tugevdada.

2.3.1. Kõnealuse arvamuse eesmärk on ühtlasi luua kohane poliitikasoovituste pakett, et hõlmata mõiste „saarte kaasamine“, rakendades tõhususe ja õigluse põhimõtteid kui kõigi Euroopa saarte konkurentsivõime ja sotsiaalse sidususe edendamise sambaid:

— tõhusus – selle tagamine, et kõik saared suudavad saavutada oma täieliku arengu;

— õiglus – selle tagamine, et kõigil kodanikel on ligipääs võimalustele ja teenustele, sõltumata nende elukoha territoriaalsest kontekstist.

Saarte ja saarelise asendi määratlus

2.4. Eurostati määratluse kohaselt⁽³⁾ on saar mis tahes territoorium, mis vastab järgmisele viiele kriteeriumile: 1) selle pindala on vähemalt üks ruutkilomeeter; 2) see asub rohkem kui ühe kilomeetri kaugusel mandrist; 3) sellel on vähemalt 50 elanikust koosnev alaline elanikkond; 4) sellel ei ole püsiühendust mandriga; 5) sellel ei asu ELi liikmesriigi pealinn.

2.5. Euroopa saari saab liigitada ka geograafiliste aspektide, NUTSi liigituse (ühine statistiliste territoriaalüksuste liigitus) ja suuruse alusel.

2.6. Saarelist asendit aitavad määratleda kolm mõõdet: 1) väiksus, 2) kaugel asukoht ja 3) haavatavus⁽⁴⁾.

2.7. ELi lähenemine saartele sai suurema osatähtsuse, kui ELi liikmeks sai kaks väikest saareriiki: Küpros ja Malta.

2.7.1. 2008. aastal tehti rohelises raamatus territoriaalse ühtekuuluvuse kohta⁽⁵⁾ ettepanek määratleda territoriaalne ühtekuuluvus kui „vahend, mille abil muuta mitmekesisus eeliseks, mis annab panuse säästvasse arengusse kogu ELis“. Sellest vaatepunktist saab saarelist asendit pidada hüveks ja potentsiaalse arengu allikaks.

⁽¹⁾ <https://europeansmallislands.com/2017/02/11/the-11th-nation/>.

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määruse (EL) nr 1303/2013 artikkel 5.

⁽³⁾ „Portrait of Islands“, Euroopa Komisjon, Eurostat, 1994.

⁽⁴⁾ „Insularity and economic development: a survey“, Manuela Deidda, CRENOS 2014.

⁽⁵⁾ Euroopa Komisjon, KOM(2008) 616 (lõplik), Brüssel, 6. oktoober 2008.

2.8. ELi 2014.–2020. aasta ühtekuuluvuspoliitika loob aluse ELi programmide kohandamisele ebasoodsas olukorras territooriumide, näiteks saarte vajadustega, pöörates erilist tähelepanu ühises strateegiaraamistikus tuvastatud peamistele territoriaalsetele probleemidele. Perioodiks 2014–2020 loodud uusi vahendeid integreeritud territoriaalsete arengustrateegiatega toetamiseks, nt integreeritud territoriaalsed investeeringud ja kogukonna juhitud kohalik areng, tuleb 2020. aasta järgset ühtekuuluvuspoliitikat ette valmistades veel uurida saarte vaatepunktist.

2.9. Võttes arvesse komitee arvamusi „Saarte spetsiifilised probleemid“ ja „Nutikad saared“⁽⁶⁾ ning strateegia „Euroopa 2020“ vahehindamise⁽⁷⁾ järel on selge, et saarte osas ei toiminud ühtekuuluvuspoliitika vahendid ootuspäraselt. On ilmne, et need tuleb uuesti läbi mõelda.

2.10. 2016. aasta jaanuaris löi Euroopa Parlament oma resolutsiooniga saarte erilise olukorra kohta⁽⁸⁾ aluse ELi praeguste poliitikasuundade läbivaatamiseks.

3. Euroopa saari mõjutavad põhiprobleemid

3.1. Kooskõlas ESPONi uuringu Euroislands järelustega⁽⁹⁾ on enne Euroopa saari mõjutavate probleemide analüüsimist kasulik kirjeldada lühidalt tugevusi ja nõrkusi ning võimalusi ja ohtusid, et mõista paremini saartele tulevastel aastatel osaks saavate probleemide konteksti.

3.1.1. Tugevuste puhul pakuvad elukvaliteet, väga tihe looduslik ja kultuuriline kapital ning tugev kultuuriline identiteet konkreetseid arenguvõimalusi, mida tuleks ära kasutada, et luua saartel uut jõukust ja tööhõivet.

3.1.2. Nõrkuste puhul mõjutab saareline asend otseselt ja püsivalt mõnda saarte kõige olulisemat atraktiivsuse näitajat, nagu ligipääsetavus, avalikud teenused, erateenused ja -võrgud, mastaabisääst ja turukorraldus.

3.1.3. Võimalused on nõudlus elukvaliteedi, kvaliteetsete ja ohutute toidukaupade, erihuvidel põhineva turismi ja majutusteenuste järele. Neid tegureid tuleks ära kasutada ja need tuleks muuta tugevusteks, et tulla toime saarelise asendi peamistele ebasoodsate tingimustega, mis on seotud väiksuse, kauguse asukoha ja haavatavusega.

3.1.4. Ohte on võimalik tuvastada, võttes arvesse kliimamuutuseid, globaliseerumist, majanduskriise, suurenevaid energiahindu, veenappust, mulla degradeerumist ja kalavarude kadumist.

3.2. Kuigi Euroopa saartele osaks saavate probleemide mõju erineb suuresti konkreetsete tegurite⁽¹⁰⁾ järgi, on võimalik jaotada see kolme peamisse rühma: 1) saarte majandus, 2) sotsiaalne võrdsus ning 3) keskkonna säilitamine.

3.3. **Saarte majandus** – saartel on keskmine SKP elaniku kohta⁽¹¹⁾ väiksem kui ELi 28 liikmesriigi keskmine. Üldiselt on majandusliku lähenemise protsess aeglasem kui ülejäänud ELi piirkondade puhul. Mitme saare puhul hoiavad SKP taset ja tööhõivet ülal turism ja suur avalik sektor, mis on märk majanduse vähesest konkurentsivõimest.

3.3.1. Väga kulukas transport ja ühenduste puudumine teiste territooriumidega on saarealade jaoks suur probleem. Seda probleemi tuleb tunnustada ja käsitleda paindlikul viisil, et võimaldada saarte majandustel ellu jääda ja hästi edeneda. Kuigi määruse (EMÜ) nr 3577/92 õigusraamistik võimaldab liikmesriikidel korraldada avalikke teenuseid, et tagada korrapärane ühendus saarealadega, on vaja läbi vaadata, milline on olnud selle meetme tegelik mõju.

3.3.2. Teine tahk, mis mõjutab negatiivselt mõne saare majanduse konkurentsivõimet, on seotud nn monokultuuriliste majandustega, mille puhul spetsialiseerutakse teatavates saarelise asendiga majandustes ühele või mõnele majandusvaldkonnale (nt turism) või toimub neis nende väikesuse tõttu piiratud majandustegevus.

⁽⁶⁾ ELT C 181, 21.6.2012, lk 7, ELT C 268, 14.08.2015, lk 8.
<http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.ten-opinions&itemCode=40697>.

⁽⁷⁾ Vt EMSK arvamus teemal „Ülevaade tööhõive ja majanduskasvu strateegia „Euroopa 2020“ rakendamise edusammudest“ (ELT C 12, 15.1.2015, lk 105).

⁽⁸⁾ Euroopa Parlament, Strasbourg, 4. veebruar 2016.

⁽⁹⁾ „The Development of the Islands – European Islands and Cohesion Policy (Euroislands)“, ESPON 2013, Euroopa programm.

⁽¹⁰⁾ Geograafiline asukoht, lähedus või kaugus mandri või majanduskeskuste suhtes, kliima, atraktiivsus turismi seisukohast, elanike arv, põllumajanduse ja kalanduse väljavaated või üldine arengutase.

⁽¹¹⁾ Eurostati statistika, 2016. aasta märtsi andmed.

3.3.3. Komitee toetab Euroopa Parlamendi üleskutset komisjonile algatada põhjalik uuring/analüüs lisakulude kohta, mis tekivad Euroopa saartele inimeste ja kaupade transpordisüsteemi, energiavarustuse ja turulepääsu valdkonnas eelkõige VKEde jaoks.

3.4. **Sotsiaalne võrdsus** – viimasel aastakümnel muutus sotsiaalne võrdsus Euroopa saartel põhjalikult mitme sisemise ja välimise teguri tõttu: transport, majanduslikud muutused, elustiili, kultuuri ja püüdluste muutused. Majanduskriis mõjutas sotsiaalse võrdsuse tegureid negatiivselt.

3.4.1. Demograafiline langus mõjutab vähim arenenud saari, kus elanikkonna vananemine kaldub olema suurem probleem.

3.4.2. Teatavates saarelistes süsteemides (nt Vahemere saared) on sotsiaalse võrdsuse standardeid mõjutanud pagulasränne. Saarealadele on hiljuti saabunud arvukalt rändajaid, kelle arv ületab mõnikord isegi kohalikku elanikkonda, kes omakorda ei suuda pakkuda vajalikku tuge ja abi. Komitee kutsub komisjoni üles jätkama sünergia suurendamist Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi ja Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide vahel ning innustab liikmesriike ja piirkondi kasutama Euroopa struktuuri- ja investeerimisfonde integratsioonimeetmete toetamiseks hariduse, tööhõive, elamumajanduse ja mittediskrimineerimise valdkonnas.

3.4.3. ELi algatustes ja programmides, millega toetatakse hariduse, koolituse ja spordi valdkonna meetmeid, nt Erasmus +, tuleks arvestada saarte isoleeritust, samuti mõnikord esinevat kogemuste või eriteadmiste puudumist, eesmärgiga tagada asjakohane rahastamine ja rahvusvahelise vahetuse ja vastastikmõju toimimine.

3.4.4. Puuetega inimesed ja üldisemalt kõik ebasoodsas olukorras inimesed kannatavad eespool nimetatud probleemide mõju tõttu rohkem kui teised. Ühtekuuluvuspoliitika positiivne näide nõudest, et lõplikud toetusesaajad peavad Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidest rahastatud projektid tegema ligipääsetavaks ebasoodsas olukorras inimestele, peaks olema eeskuju kõigile ELi poliitikameetetele.

3.5. **Keskkonna säilitamine** – Euroopa saared asuvad sageli piirkondades, mida peetakse nende bioloogilise mitmekesisuse tõttu ainulaadseteks paikadeks.

3.5.1. Üks selle põhjuseid on elupaikade suur killustatus. Mitut saart peetakse maismaa ja merelise bioloogilise mitmekesisuse seisukohast eriti rikkalikuks. Üldiselt peegeldab seda tõsiasia, et enamikul saartel leidub kaitsealasid.

3.5.2. Euroopa saartel on ainulaadsed looduslikud omadused, kuid nende ökosüsteemid on ka õrnad ja väga haavatavad inimestest tulenevale ja muule välisurvale. Samuti võib neid iseloomustada piiratud põllumaa, põud, tõusev meretase ja maapinna erosioon.

3.5.3. Kõiki saari mõjutavad rohkem või vähem tõsised probleemid merereostuse – eriti plastist tuleneva reostuse ohtudega, mis on meie ookeanides väga levinud – (mida põhjustavad peamiselt saarest väljaspool toimuv tegevus), kõrbestumise ja maastiku seisukorra halvenemise, värske vee nappuse, fossiilkütustest sõltuvuse, jäätmete ja reoveekäitluse valdkonnas.

4. Saarte kaasamise suunas: edasised sammud

4.1. Edasised sammud nende probleemide muutmiseks hõlmavad majandusliku, keskkonnavalase ja sotsiaalse jätkusuutlikkuse vahelise tasakaalu ühtlustamist ja parandamist, kasutades terviklikku lähenemist, mille eesmärk on kvaliteetsete saarte, roheliste saarte ja võrdsete võimalustega saarte kontseptsioonide rakendamine.

Kvaliteetsed saared – Euroopa saarte konkurentsivõime, jõukuse ja ühtekuuluvuse parandamine

4.2. Komitee arvates on esmatähtis edendada jätkusuutlikku kasvu (majanduslikust, keskkonnavalasest ja sotsiaalsest aspektist) ja soodustada Euroopa saartel täielikku tööhõivet, uuendustegevust, konkurentsivõimet ja ühtekuuluvust, tugevdades ja mitmekesisistades konkreetset majandustegevust eesmärgiga edendada vastastikust solidaarsust nii saarte endi kui ka saarte ja mandri vahel.

4.2.1. Hoolimata suuruse ja saarelise asendi tagajärgedest võivad saarte kohalikel vahenditel ja oskusteabel põhinevad tooted olla konkurentsivõimelised. Uued teadmised, innovatsioon ja kvalifitseeritud inimressursid on eeltingimus sellise strateegia õnnestumiseks, mis peab olema nišile suunatud.

4.3. Komitee on sügavalt veendunud, et peamisi poliitikavaldkondi, nagu ühtne turg, konkurentsipoliitika, transpordipoliitika, maaelu arengu poliitika ja kalanduspoliitika, tuleb kohaldada saarepiirkondade majanduse puhul paindlikumalt. Nõutavate eesmärkide saavutamisel ei saa sõltuda üksnes ühtekuuluvuspoliitikast.

4.3.1. Prioriteet, mida tuleb kvaliteetsete saarte edendamiseks arvesse võtta, arvestades eespool nimetatud poliitikavaldkondi, on seotud avatud ja sotsiaalse uuendustegevusega uute töökohtade ja ettevõtete loomiseks, kujundades seega välja saared, mis on elanike jaoks atraktiivsemad.

Rohelised saared – Euroopa saarte kestlikkuse tagamine

4.4. Väga tähtis on see, et liikmesriigid suurendaksid Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide kasutamise abil pühendumist keskkonna kestlikule haldamisele ja kaitsmisele ning saarte kohaliku kapitali tugevdamisele. Ülioluline on ka see, et rakendatakse strateegiaid, mille eesmärk on vähendada selliste ressursside nagu vesi, maa ja energia kasutamist, ja edendatakse nii ettevõtjate kui ka kohaliku rahvastiku tekitatavate jäätmete ringlussevõtmist.

4.5. Komitee leiab, et ringmajandus on Euroopa saarte jaoks prioriteet. Ringmajanduse mudeli väljatöötamisega Euroopa saarte jaoks aidatakse kaitsta saarelisi majandusi ressursside tarnimisega seotud ohtude ja kõigivate toormehindade eest.

4.6. Saared ja saarepiirkonnad pakuvad sageli ainulaadseid võimalusi puhta energia lahendusteks. Euroopa Komisjon on seda tunnistanud ja lubanud toetada parimate kättesaadavate tehnoloogiate arendamist ja kasutuselevõttu ELi saartel ning saarepiirkondades, sealhulgas rahastamise ja õigusliku ning regulatiivse korra parimate tavade tutvustamist⁽¹²⁾. Komitee kutsub komisjoni üles tegema selliseid jõupingutusi koos liikmesriikide ja saarte ametiasutustega ning pakub oma täielikku toetust ulatusliku õigusraamistiku rakendamisele, mille eesmärk on aidata kaasa Euroopa saarte üleminekule 100 % puhta energia lahendustele.

Võrdsete võimalustega saared – ligipääsetavuse ja ühenduvuse tagamine kõigi elanike jaoks

4.7. Komitee kiidab heaks territoriaalse arengu edendamise, mis põhineb saarte kõigi kodanike võrdsel ligipääsul üldhuviteenustele, koostööl saareliste ja mandriliste süsteemide vahel, teenuste paremal ligipääsetavusel, jätkusuutlikul liikuvusel ning transpordiliikide ja sidetaristu täiustamisel.

4.8. Väga oluline on edendada ümberõppe ja elukestva õppe protsesse, mille puhul kasutatakse parimal viisil ära kohalikult kättesaadavaid inimressursse, tagatakse võrdsed tingimused ja võimalused puuetega inimestele ning toetatakse aktiivsena vananemist strateegilise kohaliku ressursina. Samuti on väga oluline innustada noori elama saartel, et osaleda rohkem ELi programmides, mille eesmärk on edendada liikuvust väljaõppe ja kvalifikatsiooni omandamise raames, nt „Erasmus+“

4.9. Probleemid, millele ELi saared peavad lähiaastail lahendusi leidma, vajavad lisaks tugevale poliitilisele toetusele ka kodanikuühiskonna ja sotsiaalpartnerite ulatuslikumat osalemist saarte uue strateegia arendamises, samuti ettevõtlussüsteemi tugevdamist VKEde konkurentsivõime suurendamiseks mõeldud meetmete kaudu.

4.9.1. Seepärast vajavad avaliku ja erasektori majanduslikud sidusrühmad, sotsiaalpartnerid ja organiseeritud kodanikuühiskonna eri osalised oskusteavet ELi meetmete, programmide ja rahastamisvõimaluste kohta sihipäraste koolitus- ning korraldusliku ja tehnilise toetuse programmide kaudu.

4.10. Komitee rõhutab, et digitaalne suutlikkus on saarepiirkondade ühenduvusega seotud puudujääkide tasakaalustamisel esmatähtis vahend. Vaja on rohkem investeringuid informatsiooni- ja sidetaristusse ning -tehnoloogiatesse, et tagada avalike teenuste piisav kättesaadavus kõigi saarelistel territooriumidel elavate inimeste vajaduste täitmiseks.

5. Konkreetsete märkused ja ettepanekud

5.1. Komitee arvates tuleks kriteeriumid, mida Eurostat kasutab saarte määratlemiseks, asjakohasuse seisukohast ümber hinnata.

⁽¹²⁾ Teatis „Puhas energia kõigile eurooplastele“.

5.2. Komitee kiidab heaks asjaolu, et 2014.–2020. aasta ühises strateegilises raamistikus⁽¹³⁾ nõutakse, et liikmesriigid võtaksid arvesse geograafilisi või demograafilisi iseärasusi ja astuksid samme iga piirkonna konkreetsete territoriaalsete probleemide lahendamiseks eesmärgiga vallandada nende konkreetne arengupotentsiaal, aidates neil nii jõuda ka kõige tõhusamal viisil nutika, kestliku ja kaasava kasvuni. Konkreetsemate tulemuste saavutamiseks on vaja suurendada asjaomaseid jõupingutusi.

5.3. Peamine proovikivi Euroopa saarte konkurentsivõime ja ühtekuuluvuse toetamisel on nende atraktiivsuse suurendamine. Uuringu Euroislands⁽¹⁴⁾ järelduste kohaselt tuleb Euroopa saarte nutika, jätkusuutliku ja kaasava kasvu arenguprotsesside kavandamisel arvesse võtta kahte põhitegurit: elamise ja ettevõtlusega seotud atraktiivsus.

5.4. Võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsiooni saarte erilise olukorra kohta ja Euroopa mereliste äärealade konverentsi resolutsioone, toob komitee välja järgmised edasised sammud atraktiivsuse suurendamiseks:

- käsitada 2020. aasta järgses ühtekuuluvuspoliitikas kõiki saarepiirkondi või liikmesriikideks olevaid saareriike vähem arenenud piirkondadena;
- määratleda uued ja kohasemad riigiabi kriteeriumid;
- luua regionaal- ja linnapoliitika peadirektoraadis nn saarte üksus koos saarte jaoks mõeldud konkreetse programmiga;
- lisada saarelisuse klauslid kõigisse ELi olulistesse õigusaktidesse (kui see on asjakohane).

5.5. Komitee toetab Euroopa Regioonide Komitee nõudmist toetada ühtekuuluvuspoliitika ja ELi teiste poliitikavaldkondade raames tõhusamalt ja sihipärasemalt sadamalinnade ja -piirkondade, sh saarte taaselustamist, kasutades ära ka võimalused, mida pakuvad territoriaalne tegevuskava, linnade tegevuskava, Leipzigi harta ja Amsterdami pakt⁽¹⁵⁾.

5.6. Valdav osa ühtekuuluvuspoliitika pakutavast rahastusest on koondatud vähem arenenud piirkondadesse. Piirkondade liigitamine ühtekuuluvuspoliitikas põhineb suuresti piirkondlikul SKP-l, mis ei ole mitmel põhjusel täiuslik näitaja.

5.6.1. Arvestades komitee järeldusi Euroopa 2020. aasta strateegia vahhindamise kohta, tuleks uurida struktuurifondide jaotamismetoodika jaoks lisanäitajaid, mis täiendaksid SKPd. Selle stsenaariumiga peaks kaasnema rahastamise suurendamine saarealade jaoks. Komitee kutsub komisjoni üles töötama lisaks SKP-le välja muid näitajaid, milles võetaks arvesse saarte majanduslikku, sotsiaalset ja keskkonnaalast haavatavust.

5.6.2. Võttes arvesse SKPd täiendavate näitajate lähenemist, võiks Euroopa saared liigitada vähem arenenud territooriumideks. Sel juhul saaksid kõik Euroopa saared kasutada ühtekuuluvuse vahendeid, et rajada ja rakendada strateegilisi taristuid, ning ühtlasi saaks suurendada ja moduleerida nende atraktiivsuse taseme kohaselt nende piirkondade ettevõtjatele makstavat konkurentsivõime ja ühtekuuluvuse toetuse summat.

5.6.3. Komisjon peaks uurima saarte innovaatilise tegevuse programmi lisaväärtust ning määratlema 2020. aasta järgseks ajaks saarte kestliku arengu innovaatilised lahendused ja neid katsetama.

5.6.4. Võttes arvesse mõne Euroopa saare geomorfoloogilisi ja majanduslikke iseärasusi (rannikualad, sisemaa- ja mäestikualad), on võimalik kasutada innovaatilist lähenemist, mille eesmärk on edendada täiendavust Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide vahel ning sünergiat meremajanduse kasvu ja maaelu arengu toetamise strateegiate vahel.

Brüssel, 29. märts 2017

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Georges DASSIS

⁽¹³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määruse (EL) nr 1303/2013 artikkel 10 ja I lisa.

⁽¹⁴⁾ „The Development of the Islands – European Islands and Cohesion Policy* (Euroislands)“, ESPON 2013 programm.

⁽¹⁵⁾ <http://cor.europa.eu/en/activities/opinions/Pages/opinions-and-resolutions.aspx>.

III

(Ettevalmistavad aktid)

EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEE

KOMITEE TÄISKOGU 523. ISTUNGJÄRK 22.–23. VEEBRUARIL 2017

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Euroopa kosmosstrateegia““

[COM(2016) 705 final]

(2017/C 209/03)

Raportöör: **Mindaugas MACIULEVIČIUS**

Konsulterimistaotlus	Euroopa Komisjon, 26.10.2016
Õiguslik alus	Euroopa Liidu toimimise lepingu artikkel 304
Vastutav sektsioon	Ühtse turu, tootmise ja tarbimise sektsioon
Vastuvõtmine sektsioonis	9.3.2017
Vastuvõtmine täiskogus	30.3.2017
Täiskogu istungjärg nr	524
Hääletuse tulemus	199/2/3
(poolt/vastu/erapooletuid)	

1. Järeldused ja soovitused

1.1. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee tunneb heameelt komisjoni teatise „Euroopa kosmosstrateegia“ üle ning toetab esitatud suuniseid. Need hõlmavad mitmeid uusi elemente, sealhulgas avatus kodanikuühiskonnale, keskendumine väikestele ja keskmise suurusega ettevõtjatele, hoo andmine teadus- ja arendustegevusele ning vajadus tagada piisavad rahavood kosmosevaldkonda, sealhulgas erakapitali kaasamise teel.

1.2. Komitee julgustab komisjoni selles suunas jätkama ja seadma veelgi kaugeleürgivamaid eesmärke. Teatise esimene alapealkiri on „Ühiskonnale ja ELi majandusele kosmosest tulenevate hüvede maksimeerimine“ ja see peatükk sisaldab mitmeid soovitusi, mille komitee tegi oma projektis „Kosmos ja ühiskond“.

1.3. Komitee mõistab kosmosevõimekuse kahetist olemust. Sellegipoolest kordab komitee oma tugevat toetust **tsiviilvajadustel** (rahul ja koostööl) põhinevale kosmosepoliitikale, tunnistades, kui oluline on kasutada kosmoseseire süsteeme avaliku julgeoleku ja turvalisuse huvides. Selline kahel otstarbel kasutamine on üks Euroopa kodanike heaolu kaitsva integreeritud ja ühtlustatud poliitika edu võti.

1.4. Arvestades siiani saadud täpsuse ja usaldusväärsuse poolest suurepäraseid tulemusi, loodab komitee, et komisjon koostab määruse, millega muudetak Galileo kasutamine geopositsioneerimissüsteemina Euroopas prioriteediks ja mõnel konkreetsel juhul eelistatud variandiks.

1.5. Järgmistele aastatele kavandatud investeeringutest piisab Copernicuse ja Galileo programmide jaoks, kuid need peavad olema tagatud. Järgmisel aastal algab arutelu liidu uue mitmeaastase finantsraamistiku üle. Komitee loodab, et uute, kliimamuutuste, julgeoleku ja välisohutude eest kaitsmisega seotud probleemidega tegelemiseks eraldatakse lisavahendeid. Kosmosesektori arendustegevuste toetamiseks võiks kasutada programmi „Horisont 2020“ ja struktuurifonde.

1.6. Komitee palub komisjonil koos Euroopa Investeerimispannaga leida uusi rahastamisvõimalusi, et muuta kosmosektor erainvestorite jaoks atraktiivseks. Komisjon võiks korraldada sel eesmärgil üksikute asjaomaste liikmesriikide tasandil kohtumisi, kuhu pangad, institutsionaalsed investorid ja ettevõtjad oleksid kutsutud lähemalt tutvuma uute investeeringuvormide, sealhulgas kosmoseklastritega.

1.7. Komitee on seisukohal, et ainus võimalus tagada ELi kosmosestrateegia pikaajaline edu on kõikide liikmesriikide aktiivne kaasamine. Seda saab saavutada konkreetsete ja sihipäraste suutlikkuse suurendamise meetmetega, mille eesmärk on eelkõige abistada tärkava kosmosevõimekuse ja asjaomaste huvidega liikmesriike. Sellised meetmed võivad realiseeruda muu hulgas koolituse korraldamise, teadlikkuse suurendamise ürituste, (nii tehniliste kui ka kasutajakesksete) konsultatsioonide, näidisprojektide, piirkondlike algatuste, edasijõudnud ja edasipürgivate liikmesriikide vahelise sünergia ja teiste meetmete kaudu, mis on spetsiaalselt välja töötatud, et aidata rahuldada liikmesriikide vajadusi.

1.8. Ülimalt oluline on haridus ja üldsuse teadlikkuse suurendamine kosmosealase tegevuse kaudu kättesaadavaks muudetud teabe ja andmete eeliste kohta. Samuti on oluline kosmosega seotud tegevuste hõlmamine koolide, ülikoolide ja jätkuhariduse õppekavadesse.

1.9. Tehnikute ja inseneride koolitamine on Euroopa tööstuse tuleviku jaoks väga oluline. Euroopa kosmosestrateegia nurgakivi peab olema Euroopa tööturu tugevdamine, harjutuste ja katsete taristu, tippasemekeskuste ja elukestva õppe keskuste parandamine ning teadmiste ja oskuste tõstmine pidevalt uutesse kõrgustesse, mis hõlmavad ka kosmoseteadust.

1.10. Sel eesmärgil soovib komitee, et komisjon püüaks luua sellise ühtse portaali, mis näitaks kõiki eri organisatsioonide ja ametite tegevusi. Portaal peaks olema ligipääsetav kõikidele huvitatud isikutele ja ettevõtetele, tõstma esile käimasoleva tegevuse kasu ja andma märku kosmosemajanduse võimalustest, eelkõige VKEde jaoks.

1.11. Oma hiljutises arvamuses Euroopa pilvandmetöötamise algatuse kohta ⁽¹⁾ juhtis komitee tähelepanu „[probleemidele], mis takistavad Euroopat kasutamast andmete potentsiaali, eeskätt, mis puudutab koostalitlusvõime puudumist, struktuuride killustatust ja nende suletust muudele panustele ja vahetustele“. Ilmselgelt on samad probleemid ka Euroopa kosmosesüsteemi maapealsel taristul ja need tuleb kõrvaldada esimesel võimalusel.

1.12. Euroopal on olemas suurepärase satelliitide orbiidile saatmise taristu koos uue põlvkonna kanderakettidega, nagu Ariane ja Vega, mis võimaldavad kulusid märkimisväärselt kokku hoida, osaliselt tänu suuremale koostööle liikmesriikide vahel. Korduskasutatavate kanderakettide väljaarendamine vähendab oluliselt kulusid ja võimaldab juurdepääsu kosmosetegevusele ka nendele riikidele, kellel puuduvad vahendid, mille abil oleks võimalik tagada kosmoses tõhus taristu.

1.13. Hüvi väikesatelliitide kasutamise vastu teabevahetus- ja seiresüsteemides kasvab järjest. Isegi Maa seire turu raames on oodata väikesatelliitide turu märkimisväärset kasvu tänu uutele rakendustele. Seetõttu on oluline, et EL keskenduks mini- ja nanosatelliitide väljatöötamisele, et seda turgu ära kasutada. Samal ajal on see võimalus mitte ainult väiksematele liikmesriikidele, vaid ka eraettevõtjatele. Komitee rõhutab aga, et vähem kulukate satelliitide osakaalu suurenemine Maa pinna seires annab tulemuseks tohutu hulga andmeid. Kõigi kodanike ja kasutajate eraelu kaitsmine peab olema prioriteet, mida tuleb täita täie teadlikkuse juures ja rangete eeskirjade järgi ⁽²⁾

⁽¹⁾ ELT C 487, 28.12.2016, lk 86 (punkt 3.5).

⁽²⁾ Vt EMSK arvamused ELT C 125, 21.4.2017, lk 51.

1.14. Tagatud juurdepääs kosmosetaristule ja selle turvalisus on prioriteetid, mida komisjon peab arvesse võtma. Selleks et hoida ära tormijooksu kõige soodsamatele orbiitidele ja huvi puudumist kosmosejätmete probleemi haldamise vastu, tuleb teha koostööd teiste riikidega. Seega tuleks seoses kosmose haldamisega teha rohkem diplomaatilisi jõupingutusi. Samal ajal soovib komisjon ELil hoogustada innovatsiooni seoses kosmose jätmetest puhastamisega.

1.15. Hiljutised üleilmsed kohtumised⁽³⁾ on samuti tõstnud esile sellise koostöö tähtsust. Neil määratleti neli sammast: majandus, ühiskond, juurdepääsetavus ja diplomaatia. Need küsimused on alati olnud komisjoni tähelepanu keskpunktis ning komisjon on võtnud initsiatiivi nende majandusliku ja ühiskondliku tähtsuse rõhutamiseks.

1.16. Seega nõutakse uut lähenemist andmete kasutamisele, lihtsustades juurdepääsu VKEdele, teavitades kodanikke ja VKEsid nende võimalusest saada ilma igasuguse diskrimineerimiseta ligipääsu suurandmete infokanalitele, edendades kaitset küberrünnakute eest ja arendades suunitletud algatuste abil pidevalt välja uusi rakendusi, mis tuginevad meie teadlaste, ülikoolide ja ettevõtete loovusele. Komisjon rõhutab, et vastavalt Århusi konventsioonile tuleb keskkonnakaitsega seotud suurandmete kasutamist taskukohaste kuludega lihtsustada.

2. Euroopa Komisjoni ettepaneku põhisisu

2.1. ELil on praegu maailmas suuruselt teine avaliku sektori kosmose-eelarve ja ta on Euroopa kanderaketiteenuste suurim institutsiooniline klient. Talle kuuluvad maailmatasemel kosmosesüsteemid, nagu Maa seiret teostav Copernicus ning satelliitnavigatsiooni ja geopositsioneerimisega tegelevad EGNOS ja Galileo. Aastatel 2014–2020 investeerib ainuüksi EL kosmosesüsteemidele 12 miljardit eurot.

2.2. Kosmosetehnoloogia on saanud Euroopa kodanikele igapäevaseks asjaks. Peale selle on kosmosepõhised lahendused kasulikud paljudes olukordades ja valdkondades, sealhulgas katastroofide ohjamiseks, põllumajanduses, transpordis, energiataristuses ja üleilmsete probleemidega toimetulekul. Kosmosetehnoloogia, -andmed ja -teenused võivad toetada paljusid ELi poliitikavaldkondi ja peamisi poliitilisi prioriteete. Ka strateegiliselt on kosmos Euroopa jaoks tähtis: see kindlustab Euroopa rolli eduka osalejana rahvusvahelisel tasandil, on turvalisuse ja kaitse pant ning aitab soodustada uute töökohtade loomist, majanduskasvu ja investeringuid. Euroopal on edukas satelliitide tootmine, mille turuosa on umbes 33% avatud maailmaturu mahust, ja dünaamiline, paljusid VKEsid hõlmav järeleteenuste sektor. 2014. aastal hinnati Euroopa kosmosemajanduse väärtust 46–54 miljardile eurole, mis vastab 21 %-le ülemaailmse kosmosetööstuse väärtusest.

2.3. Komisjon teeb aluslepingu (ELi toimimise lepingu) artiklile 189 tuginedes ettepaneku uue kosmosestrategie kohta, mis keskendub neljale strateegilisele eesmärgile.

A. Ühiskonnale ja ELi majandusele kosmosest tulenevate hüvede maksimeerimine järgmiste meetmete abil:

- a) kosmoseteenuste ja -andmete kasutuselevõtu soodustamine ning
- b) ELi kosmoseprogrammide edasiarendamine ja uute kasutajate vajaduste rahuldamine.

B. Ülemaailmses plaanis konkurentsivõimelise ja uuendusliku Euroopa kosmosesektori toetamine järgmiste meetmete abil:

- a) teadus- ja arendustegevuse toetamine ning oskuste arendamine ning
- b) ettevõtlusvaimu ja uute äriühingute soodustamine.

C. Euroopa autonoomia kindlustamine seoses juurdepääsuga kosmosele ja selle kasutamisega turvalises ja ohutus keskkonnas järgmiste meetmete abil:

- a) Euroopa sõltumatu kosmosele juurdepääsu säilitamine;
- b) juurdepääsu tagamine raadiospektrile;
- c) Euroopa kriitilise tähtsusega kosmosetaristu kaitse ja vastupanuvõime tagamine ning

⁽³⁾ Kõrgetasemeline foorum „Kosmos kui jätkusuutliku sotsiaal-majandusliku arengu hoogustaja“, Dubai, 24. november 2016.

d) koostoime parandamine tsiviil- ja julgeolekuvaldkonna kosmosealaste tegevuste vahel.

D. Euroopa kui ülemaailmse osaleja rolli kindlustamine ja rahvusvahelise koostöö edendamine

3. Üldised märkused

3.1. Komitee on alati väga aktiivselt toetanud komisjoni ja sidusrühmi kosmosevaldkonnas.

3.2. Komitee on seadnud oma kosmoseteemalistes arvamustes mitu prioriteeti:

- ennetava poliitika kehtestamine VKEdes ja tööhõive toetamiseks;
- tärkava kosmosevõimekuse ja asjaomaste huvidega uute liikmesriikide kaasamine;
- Euroopa valitsemistavade oluline parandamine;
- kodanikuühiskonna kaasamine strateegiavalikute kindlaksmääramisse;
- valdkonda investeerimine ning rahastus- ja investeerimisfondide rolli tähtsustamine;
- lennundus-, kosmose- ja tehnoloogia valdkonna teadus- ja arendustegevuse toetamine ja igal tasemel uuringute edendamine;
- koostöö arendamine kosmose valdkonnas Euroopa, riiklike ja piirkondlike asutuste, ettevõtete ja lõppkasutajate vahel.

4. Konkreetsed märkused

4.1. Kosmosestrateegia ja mitmeaastane finantsraamistik: ⁽⁴⁾ finantsaspektid

4.1.1. Kaugeleulatuv strateegia nõuab mahukat eelarvet. Komisjoni sõnul on ELi kosmose-eelarve maailmas suuruselt teine. See on kombinatsioon Euroopa Liidu eelarvest, liikmesriikide eraldiseisvatest kosmosevaldkonna eelarvetest ja Euroopa Kosmoseagentuuri (ESA) eelarvest. USA eelarve on ELi omast peaaegu neli korda suurem. Venemaa ja Hiina kosmosevaldkonna tegelike kulused on väga raske hinnata, kuna kõik nende kosmosetegevusega seotud andmed ei ole avalikult kättesaadavad. Teiselt poolt, kui võrrelda kosmose-eelarve suurust suhtena SKPst, on Euroopa alles kuudandal kohal.

4.1.2. Komisjoni kaugeleulatuvad eesmärgid nõuavad väga suuri investeeringuid, mis ei ole avalikule sektorile üksi lihtsalt jõukohased. Erainvestorite, pangandussektori, investeerimisfondide ja muude finantssektori sidusrühmade osalus on teadusuuringute ja uute rakenduste toetamiseks väga tähtis.

4.1.3. Teatise ei ole piisavalt toonitatud ega toetatud VKEdes, väga tähtsat osa, mida tuleks rõhutada eriti innovatiivsete idufirmade puhul. Kuigi rohkem on tähelepanu pööratud nende tugevusele innovatsiooni valdkonnas, ei vasta esitatud finantslahendused kõnealuse sektori tegelikele vajadustele, millest üks on rahastuse pideva nappuse leevendamine. Suurte riskide tõttu ei toeta pangandussüsteem meelsasti innovatsiooni. Paljudel VKEdel ei ole avalikes hangetes võimalik osaleda, kuna need on tihti koostatud suuri osalejaid silmas pidades. VKEsid tuleks seega rohkem toetada, luues hankeid, mis sobiksid sellise suurusega ettevõtjatele. Avatum alltöövõtt suuremalt arvalt VKEdelt suurte projektide puhul oleks samuti samm õiges suunas. Programmil „Horisont 2020“ ja muudel teadus- ja arendustegevuse programmidel on oluline täita roll ning nende kasutamist tuleks VKEdes puhul maksimeerida.

4.1.4. Komitee on mures BREXITi võimaliku mõju ja tagajärgede pärast Euroopa kosmosetegevusele. Ühendkuningriik on kosmosevaldkonnas üks juhtivamaid liikmesriike. Seega peab EL kaaluma, kuidas teha koostööd Ühendkuningriigiga kosmose valdkonnas.

⁽⁴⁾ Mitmeaastane finantsraamistik.

4.2. Liikmesriikide suutlikkuse suurendamine

4.2.1. Kõik ELi liikmesriigid ei osale aktiivselt kosmosealases tegevuses ning kahjuks ei tunnusta kõik (sh era- ja avalikud) sektorid kosmosealases tegevusest tulenevaid hüvesid. Näiteks avalikus sektoris saab kosmosetegevust tõhusalt kasutada mitmes eri valdkonnas, sealhulgas ajakohane territoriaalne järelevalve, hoonete isolatsiooni seire, ebaseaduslike prügilate avastamine ja palju muud.

4.2.2. ELi kosmosevaldkonna konkurentsivõime tagamiseks on väga oluline kaasata ka kõik tähtsava kosmosevõimekuse ja asjaomaste huvidega liikmesriigid ning nende sidusrühmad, ettevõtjad, teadlased ja muud institutsioonid. Komisjon peaks kavandama konkreetseid meetmeid.

4.3. Haldusküsimused

4.3.1. Komitee tunnustab asjaolu, et hiljutine juhtimisküsimusi käsitletud arutelu, millele komitee on mitmes arvamuses viidanud, on saanud lahenduse. Euroopa Kosmoseagentuuri strateegia kinnitati 16. detsembril 2016 toimunud kosmosevaldkonna ministrite kohtumisel (sh eelarve jaotamine eri programmide vahel ajavahemikus 2017–2021). ELi ja Euroopa Kosmoseagentuuri strateegiad ei ole enam erinevad, vaid täiendavad teineteist.

4.4. Järeleteenused ja taristu nõuded

4.4.1. Vaja on **kiiresti** asutada suurandmete keskused, et säilitada, eeltöödelda ja analüüsida Copernicusest alla laaditud andmeid. Samuti on seoses Copernicusega väga oluline võime kasutada varasemaid andmeid uute vahendite väljaarendamiseks selles valdkonnas.

4.4.2. EL on võtnud kohustuse täita kaugeleulatuvat Pariisi kliimakokkulepet ja kestliku arengu eesmärke. Komitee toonitab, et satelliidipõhised järelevalvesüsteemid ja suurandmete töötlemise vahendid maa peal on nii kohalike kui ka ülemaailmsete kohustuste eduka täitmise jaoks keskse tähtsusega. On selge, et seoses kliimamuutustega on vaja uusi vahendeid, nagu komitee on nõudnud oma eelmistes arvamustes, näiteks NAT/696⁽⁵⁾.

4.4.3. Nagu Pariisi kliimakokkuleppes kokku lepitud, on LULUCFil⁽⁶⁾ tähtis roll praeguse CO₂-heite neeldumises atmosfääri. Metsad neelavad süsinikku ning igapäevane täpsus metsade olukorra jälgimisel võib ennetada ebaseaduslikku metsaraiet ja innustada aktiivset metsade haldamist, sealhulgas istutama rohkem kiire kasvuga puid ning varakult avastama ja ennetama metsatulekahjusid. ELi praegused ettepanekud, mis lubavad korvata selliste valdkondade nagu tööstus ja transport CO₂-heidet metsapõhiste süsinikuneeldajate või metsade kasvatamisega, panevad palju suuremat rõhku majanduslikele, sotsiaalsetele ja keskkonnaprobleemidele. Ettepanekutes on selgelt toonitatud, et Copernicusel põhinevaid järelevalvevahendeid on kiiresti vaja. Need vahendid on rahvusvaheliselt väga olulised, kuna neid saab kasutada selleks, et täpselt mõõta leevendamise ja neeldumise vallas tehtud edusammude tegelikku taset maailma eri riikides.

4.4.4. Komitee tunnistab, et satelliidipõhised järelevalvesüsteemid ja andmekeskused on tulevikus jätkusuutliku toiduainete tootmise jaoks väga olulised. Eelkõige on need väga kasulikud täppispõllumajanduse jaoks, muu hulgas seepärast, et Galileo ja ülemaailmne satelliitnavigatsioonisüsteem võivad aidata säästa fossiilkütuseid. Lisaks saab Copernicuse eri spektritega pilte kasutatav tarkvara teha täpselt kindlaks need põldude alad, kus on liiga vähe või liiga palju niiskust või toitainet, mis võimaldab vee- ja toitainete koguseid reguleerida, hoides kokku nii puhast vett kui ka minimeerides väetiste ja pestitsiidide kasutamist. See suurendab oluliselt põllumajandussüsteemide jätkusuutlikkust, edendab taimehaiguste varajast avastamist ja ennetamist, ennustab tulevast saaki ja tagab nii märkimisväärse majandusliku kasu kui ka väga positiivse sotsiaalse ja keskkonnamõju.

4.4.5. Edasi tuleks arendada täppismeteoroloogiat, et lihtsustada äärmuslike ilmastikuolude varajast avastamist ja ärahoidmist või nendeks valmisolekut, mis võib vähendada toidukadu põllumajandusettevõtetes, ning samuti kaitsta inimesi ohu eest nende tervisele ja omandile.

⁽⁵⁾ EMSK aramus teemal „Jõupingutuste jagamist käsitlev otsus 2030 ning maakasutus, maakasutuse muutus ja metsandus (LULUCF)“ (ELT C 75, 10.3.2017, lk 103).

⁽⁶⁾ Maakasutus, maakasutuse muutus ja metsandus (LULUCF).

4.5. Teave, haridus ja teadlikkus

4.5.1. 2014. aastal algatas komitee projekti „Kosmos ja ühiskond“, mille partnerid on rõhutanud vajadust liikuda edasi, kaasates kogu ühiskonna arutelluse Euroopa rolli tähtsuse üle kosmosesektoris. Kui me tahame mõista Euroopa kodanikuühiskonna ootusi ja vajadusi, tuleb temaga nõuetekohaselt konsulteerida.

4.5.2. Komisjoni teatistes ei ole sellele strateegilisele ülesandele kordagi viidatud, kuigi Euroopa kosmosstrateegiat käsitletud avalik konsulteerimine viidi läbi 2016. aastal. Kosmosepoliitikat puudutavas arutelus on tavaliselt osalenud vaid peamised sidusrühmad, millega on lihtsalt tähelepanuta jäetud asjaolu, et kui me kavatsame välja töötada tarbijakeskse turu, peavad tarbijad tundma ja teadma tehnoloogia pakutavaid eeliseid ja võimalusi.

4.5.3. Igal peamisel osalejal on oma kommunikatsioonistrateegia, kuid mingit ühist visiooni või strateegilist plaani, mida üldsusele tutvustada, ei ole. Komitee leiab, et strateegiat ei ole võimalik välja töötada, ilma et tegevuskavasse kaasataks nii avalikke kui ka erasektori kodanikuühiskonna sidusrühmi.

4.5.4. Kohtumised lõppkasutajatega peaksid toimuma nii piirkondlikul, riiklikul kui ka Euroopa tasandil. Samuti tuleks korraldada teabekampaaniaid, milles võiksid aktiivselt osaleda kohalikud omavalitsused.

4.5.5. Komitee kutsub komisjoni ja peamisi partnereid üles avama koostöös avalike ja eraorganisatsioonide ning ettevõtjatega kosmose ja ühiskonna portaali. Uues kosmosepoliitikas, mille lõppeesmärk on vastata üldsuse tegelikele vajadustele, peaksid peamiste prioriteetide hulgas olema teabe andmine ja teadlikkuse suurendamine.

Brüssel, 30. märts 2017

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Georges DASSIS

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv, milles käsitletakse ennetava restruktureerimise raamistikke, uue võimaluse andmist ning restruktureerimise, maksejõuetuse ja maksekohustustest vabastamise menetluste tõhususe suurendamise meetmeid ning millega muudetakse direktiivi 2012/30/EL“

[COM(2016) 723 final – 2016/0359 (COD)]

(2017/C 209/04)

Raportöör: **Antonello PEZZINI**

Kaasraportöör: **Franca SALIS-MADINIER**

Konsulteerimistaotlus	Euroopa Parlament, 16.1.2017
	Euroopa Ülemkogu, 25.1.2017
Õiguslik alus	Euroopa Liidu toimimise lepingu artikkel 114
Vastutav sektsioon	ühitse turu, tootmise ja tarbimise sektsioon
Vastuvõtmine sektsioonis	9.3.2017
Vastuvõtmine täiskogus	29.3.2017
Täiskogu istungjärk nr	524
Hääletuse tulemus	220/2/7
(poolt/vastu/erapooletuid)	

1. Järeldused ja soovitused

1.1. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee toetab direktiivi ettepanekut ennetava restruktureerimise ja uue võimaluse andmise kohta ning sel põhjusel esitab ta organiseeritud kodanikuühiskonna ettepanekud, mille eesmärk on sisu täiendada.

1.2. Võttes arvesse ettepaneku sisu ja vajadust täiendada siseturu eeskirju, soovib komitee esitada ettepaneku määruse vormis ning mitte karta praeguste süsteemide maksimaalset võimalikku ühtlustamist.

1.3. Komitee rõhutab, et ettevõtte juhtkonna kohustus teavitada töötajaid ja nendega konsulteerida eelnevalt ja läbirääkimiste käigus tuleks direktiivis ametlikult sätestada. Konkreetselt tuleb restruktureerimise varajases etapis rohkem tähelepanu pöörata töötajate huvidele, samuti tuleb maksejõuetusmenetluses selgelt osutada direktiivi 2001/23/EÜ artikli 5 lõikele 2, et kaitsta töötajate õigusi kõnealusel olukorras.

1.4. Komitee palub komisjonil lisada direktiivi aluspõhimõttena kohustuse ennetada maksejõuetust, koostades käitumisjuhendi. Sel eesmärgil teeb komitee ettepaneku integreerida asjakohasel viisil direktiivi nn sotsiaalse hoiatuse (*social warning*) põhimõtte.

1.5. Komitee soovib lisada direktiivi olulise põhimõtte omistada maksejõuetuse korral kõigile töötajatele eelisvõlausaldaja staatus kõigis liikmesriikides. Lisaks teeb komitee ettepaneku luua igas liikmesriigis – kus see veel puudub – riikliku riskide jagamise fondi, mis tagab töötajatele palga maksmise. Sellist (mõnes liikmesriigis juba tegutsevat) fondi võiks rahastada tööandjate vastavate sissemaksete kaudu. Liikmesriigid võiksid osaleda fondi juhtimises ja toimida garantidena.

1.6. Komitee soovib komisjonil kiiresti välja töötada meetodid ja tähtajad, et ettevõtte raskused varakult tuvastada.

1.7. Nii spetsialistid ja eksperdid kui ka kohtunikud, kes on kutsutud asjaga tegelema, peavad olema läbinud asjakohase ühise väljaõppe ja omama mitmekülgeid kogemusi, mis võimaldavad neil tegutseda seni vähe uuritud valdkonnas.

1.8. On vaja kontrollida ettevõtjate usaldusväarsuse kriteeriumide täitmist seoses ausa ametialase käitumisega ning seda tõendada ametiasutuste väljaantavate asjakohaste tõenditega. Sellised tõendid õigustavad teise võimaluse andmist.

1.9. Komitee kutsub üles käsutama direktiivis ebaseaduslikuna seda, kui juht kuritarvitab maksejõuetusmenetlust töötajate õigustest ilma jätmiseks, ning seega keelama moratooriumi kehtestamise või uue võimaluse andmise asjaomasele juhile.

1.10. Komitee tervitab asjaolu, et kohtutele omistatakse vaid teisejärguline roll ning need sekkuvad üksnes vajaduse korral.

1.11. Komitee rõhutab, kui oluline on ettevõtte sotsiaalne väärtus ja jõupingutused ettevõtte käigus hoidmiseks tõhusate, odavate ja õigeaegsete menetluste abil. See on kooskõlas Euroopa Liidu lepingu väärtustega (artikkel 3) ning ettevõtja hea usuga.

2. Ettevõtte maksejõuetuks tunnistamise kord ELis

2.1. 20. mail 2015 võtsid Euroopa Parlament ja Euroopa Liidu Nõukogu vastu määruse (EL) 2015/848 (edaspidi „määrus“) maksejõuetusmenetluse kohta eri riikide vahel.

2.2. Uues õigusaktis kiideti heaks maksejõuetusõiguse eesmärkide uus käsitlus, mille kohaselt võlakohustusi hõlmavat menetlust ei peeta enam üksnes likvideerimiseks, vaid viisiks, kuidas tagada ettevõtte vahendite säilitamine ning seega töötajate õigus tööle, tagades võimaluse korral ettevõtte ellujäämise.

2.3. Eri liikmesriikides, kus ettevõtte restruktureerimist eelistatakse likvideerimisele, on võlgade sissenõudmismäär 83 %, teise puhul aga 57 %⁽¹⁾.

2.3.1. Lisaks on liikmesriigiti väga erinev menetluse kestvus,⁽²⁾ mis ulatub mõnest kuust mitme aastani.

2.3.2. Palju erinevusi on ka võimaluses kasutada restruktureerimist enne maksejõuetuse väljakuulutamist.

2.3.3. Hiljutised uuringud⁽³⁾ näitavad maksejõuetust käsitlevate õigusaktide puudulikku sobivust ja ülemäära erinevust liikmesriikide õigusaktide vahel, mille tulemuseks on takistused investeeringute vabaks liikumiseks ühtsel turul.

2.4. Kuna ettevõtjate majandusliku ebaõnnestumise määr on ligikaudu 50 %⁽⁴⁾ esimesel viiel tegutsemisaastal, siis on nende puhul eesmärgiks võimalus kasutada moratooriumi, kui kriis on ilmne, ja seejärel leida lahendus võlgnevustele maksimaalselt kolme aasta jooksul, vabastades ettevõtte ebaõnnestumisega seotud sildistamisest ning julgustades ausat ettevõtjat uue võimaluse andmisega.

2.5. Oluline uuendus Euroopa ühtse õigusruumi loomise suunas on kehtestada 2019. aasta juuniks elektrooniline maksejõuetusregistrite omavahelise ühendamise süsteem, mis tuleks luua igas liikmesriigis ja oleks tasuta kättesaadav Euroopa e-õiguskeskkonna portaali kaudu.

2.6. Komisjoni kohaselt pankrotistub igal aastal Euroopas 200 000 ettevõtet, mille tulemuseks on 1,7 miljoni töökoha kadumine. Seda saaks sageli vältida, kui maksejõuetus- ja restruktureerimismenetlused oleksid tõhusamad.

2.7. Komisjoni 2014. aasta restruktureerimise ja uue võimaluse andmise soovitude rakendamist käsitlevas uuringus leiti, et vaatamata maksejõuetusreformidele on õigusnormid ikka veel erinevad ning mõnedes riikides endiselt ebatõhusad või olematud. 2015. aasta kapitaliturgude liidu tegevuskavas teatati ettevõtete maksejõuetust, sealhulgas õigeaegset restruktureerimist ja uue võimaluse andmist käsitlevast seadusandlikust algatusest.

⁽¹⁾ Maailmapanga indeks „Doing business“, 2016.

⁽²⁾ Vt SWD(2016) 357 final.

⁽³⁾ <https://webcast.ec.europa.eu/insolvency-conference>, http://ec.europa.eu/justice/civil/files/insolvency/impact_assessment_en.pdf. COM(2015) 468 final, 30.9.2015 (maksejõuetus lk 25-26); SWD(2015) 183 final, 30.9.2015 (maksejõuetus lk 73-78) ja muud.

⁽⁴⁾ Vt Eurobaromeetri kiiruuringu 354 (2012), mille kohaselt loobub 43 % Euroopa elanikest ettevõtlusega alustamisest läbikukkumishirmu tõttu.

- 2.8. Komisjoni algatuse puhul tuleks silmas pidada erinevaid soovitusi, mille raames tuleb rõhutada muu hulgas, et
- lahknevus riiklike maksejõuetusseaduste vahel võib tekitada põhjendamatu konkurentsieelist või ebasoodsat konkurentsi;
 - maksejõuetuks tunnistamise korra küsimust tuleb käsitleda tööõiguse seisukohast, kuna töö ja palga mõistete erinev määratlus võib kahjustada töötajate õigusi ELis maksejõuetuse korral;
 - ühtlustamise puudumine võlausaldajate järjestamises võib vähendada kohtumenetluse tulemuste prognoositavust;
 - võimalikud võlausaldajad või üksikvõlausaldaja ei tohiks saada maksejõuetusmenetlust kuritarvitada või kasutada seda omakasupüüdlilikult;
 - on vaja meetmeid, et vältida meelepärase kohtualluvuse valimist.

3. Komisjoni ettepanekud

3.1. Komisjoni ettepanekus, mille õiguslik alus on ELi toimimise lepingu artiklid 53 ja 114, keskendutakse kolmele peamisele elemendile:

- õigeaegse restruktureerimise raamistike kasutamise ühised põhimõtted, mis aitavad ettevõtetel jätkata oma tegevust ja säilitada töökohad;
- normid, mis võimaldavad ettevõtjatel kasutada uut võimalust kuni kolme aasta jooksul võlakohustuse vähendamise abil;
- liikmesriikidele suunatud vahendid maksejõuetusmenetluse, restruktureerimise ja võlakohustuse vähendamise tõhustamiseks, mille puhul lühendatakse tähtaegu, vähendatakse kõrgeid menetlustasusid, kaotatakse võlausaldajate ja investorite õiguslik ebavõrdsus ning suurendatakse tasumata võlgade sissenõudmismäära.

3.2. Uued õigusnormid sisaldavad aluspõhimõtteid tagamaks, et maksejõuetuse ja restruktureerimise raamistikud oleksid järjepidevad ja tõhusad kogu ELis:

- majandusraskustes olevatel ettevõtetel, eriti VKEdel on juurdepääs hoiatussüsteemile, et tuvastada äritegevuse halvenemine ja tagada restruktureerimine varajases etapis;
- ennetavad ja paindlikud restruktureerimise raamistikud peavad lihtsustama kohtumenetluse keerukust, lühendama tähtaegu ja vähendama kulutusi;
- võlgnikule antav ajapikendus kuni neli kuud enne täitemeetmete rakendamist, et hõlbustada läbirääkimisi tõhusa restruktureerimise eesmärgil;
- restruktureerimiskavade peatamise võimaluse puudumine võlausaldajate ja eriarvamusel väikeaktsionäride puhul, kuid nende õigustatud huvide täielik kaitsmine;
- uute rahastamiste ja vaherahastamiste kaitsmine, et võimaldada tõhusat restruktureerimist;
- tööõiguse täielik kaitsmine ennetava restruktureerimise ajal vastavalt ELi kehtivatele töötajaid käsitlevatele õigusaktidele;
- pankrotihaldurite ja kohtunike järjepidev koolitamine ja spetsialiseerumine ELis;
- uue infotehnoloogia täielik rakendamine, et täita, teatada ja suhelda interneti teel, et tagada maksejõuetusmenetluse, restruktureerimise ja uue võimaluse andmise tõhusus ja kiirus.

3.3. Uue direktiivi ettepanekuga võetakse arvesse nn järjepideva menetluse aspekte, kus ettevõtja säilitab kontrolli oma äritegevuse üle, ehk nn *automatic stay*'d, mis on neljakuuline ajavahemik, mille jooksul võlausaldajatel ei ole lubatud võtta individuaalseid meetmeid võla sissenõudmiseks.

4. Konkreetsete märkused komisjoni teksti kohta

4.1. I jaotis. Maksekohustustest vabastamine

4.1.1. Seoses tarbijate maksekohustustest vabastamiseks kavandatud korra valikulise kohaldamisega väljendab komitee – nagu juba arvukates antud küsimuse kohta vastu võetud arvamustes – kindlat vastuseisu kõnealusele võimalusele, mis on vastuolus komitee esitatud nõudmistega kehtestada ilmtingimata erikord tarbijate ülelaenamise juhuks.

4.2. II jaotis. Ennetusmeetmed ja hoiatussüsteemid

4.2.1. Komitee arvates oleks kasulik selgitada, milline on direktiivi kohaldamisala ja -ulatus (ettevõtte liik, töötajate arv), pöörates erilist tähelepanu VKEdele ja nende mõjule kohalikule majandusele.

4.2.2. Ollakse täielikult nõus vajadusega aidata ettevõtteid õigeaegsel restruktureerimisel, et nad saaksid säilitada töökohti ja oma väärtust ning samuti et toetada ausaid ettevõtjaid.

4.2.3. Oleks kasulik ja asjakohane määratleda, milliste kriteeriumide põhjal võib ettevõtte juhti pidada ausaks. Need objektiivsed kriteeriumid tuleks määratleda ja lisada direktiivi. Unustada ei tohiks ka viimase aja nähtust ehk taktikalist maksejõuetusmenetlust, mida kasutatakse õigusliku vastutuse vältimiseks ning mille abil eitatakse töötajate õigusi. Sellise tava kasutamise atraktiivsust tuleks vähendada, keeldudes niiviisi käitujatele moratooriumi kehtestamast ja uue võimaluse andmast.

4.2.4. Kõikidesse etappidesse tuleb kaasata töötajaid ja ametiühinguid töhusa konsulteerimise ja piisavalt varajase teavitamise kaudu. Töötajate esindajatel ja ametiühingutel peab olema õigus pakkuda alternatiivseid lahendusi töökohtade säilitamise kohta ja neil peab olema õigus eksperdi arvamusele.

4.2.5. Kuna ennetava restruktureerimise raamistik sisaldab ühiseid ja üldiselt tervitatavaid põhipunkte, siis tuleks järgida ühist ja ühtset protokollit ELi tasandil.

4.2.6. Komitee teeb ettepaneku, et riikliku riskide jagamise fondi loomine, mis tagab töötajatele palga maksmise, oleks ette nähtud igas liikmesriigis. Sellist fondi võidakse rahastada tööandjate vastavate sissemaksete kaudu. Liikmesriigid võiksid osaleda fondi juhtimises ja toimida garantidena⁽⁵⁾.

4.2.7. Töökohtade säilitamiseks ja vallandamise vältimiseks tuleb toetada sotsiaalset hoiatust (*social warning*) ehk ettevõtte kohustust hoiatada piisavalt varakult ettevõtte raskustest kõiki osapooli. Selline vahend, mida tuleks kasutada asjakohasel viisil vastavalt igale konkreetsele juhtumile, on lisaks kasulik proovikivi, et selgitada välja ettevõtja aus käitumine ja sotsiaalne vastutustunne.

4.2.7.1. Toetada tuleb töötajate esindajate, ametiühingute, teiste esindusorganisatsioonide või teiste sidusrühmadega teabe jagamise kultuuri.

4.2.8. Eesmärk, mille poole püüelda, on vähendada kohtu/haldussüsteemi sekkumist, mida kasutatakse liiga sageli, et lahendada maksejõuetuse probleeme varajases etapis ja drastilisel viisil.

4.2.9. Tuleb riigi ja ELi tasandil rakendada töötajate esindajate asjakohase teavitamise ja nendega konsulteerimise põhimõtet (Euroopa töö nõukogu käsitlev direktiiv 2009/38/EÜ) ning tunnustada nende õigusi ja kaitset hoiatamise korral, kuna nad on sageli esimesed, kes ettevõtte talitlushäirest teada saavad (*whistleblower as means of prevention*).

4.2.10. Paremini tuleb selgitada artikli 3 lõiget 3. Eelkõige tuleks täpsustada parameetreid, mille alusel võidakse ettevõtjad hoiatusmehhanismist välja jätta (töötajate arv, käive jms).

⁽⁵⁾ Sellise ettepaneku tegi juba 1764. aastal Cesare Beccaria oma teoses „Väärtegedest ja karistustest“ („*Dei delitti e delle pene*“).

4.3. III jaotis. Ennetava restruktureerimise raamistikud

4.3.1. Tuleks luua ühine soodustav ja ennetav raamistik, mis põhineb kogemuste ja menetluste ühtlustamisel.

4.3.2. Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 114 sisu ehk siseturu rakendamiseks on vajalik, et komisjon tagaks – muu hulgas delegeeritud õigusaktidega – selle, et ühtlustatakse maksejõuetusmenetlusi, mis praegu näivad olevat liikmesriigiti väga erinevad.

4.3.3. Samamoodi tuleb ELi tasandil soovitada ja ühtlustada asjakohaseid ennetavaid maksejõuetusmenetlusi, kus võetakse arvesse põhjuseid, mis takistavad normaalset rahavoogu, mis on mõnikord seotud hilinevad maksetega ⁽⁶⁾.

4.3.4. Tuleb kindlaks määrata hea käitumise eeskirjad võlausaldajate ja teenuseosutajate vahel, millega kehtestatakse teenuse osutamise eest maksimise maksimaalne tähtaeg.

4.3.5. Mõnikord tulenevad põhjused poliitilistest põhjustest, mis ei sõltu ettevõtja suutlikkusest.

4.3.6. Uute rahastamiste ja vaherahastamiste kaitsmine tuleb tagada ühiste normide ja käitumisviisidega, mis toimivad ühtselt eri liikmesriikides ja suudavad kaitsta ka vähemuste õiguspäraseid seisukohti.

4.3.7. Mõned Euroopa riikide piirkondlikud omavalitsused on juba loonud ühisorganeid, ⁽⁷⁾ mille ülesandeks on sekkuda kohe, kui selleks ilmneb vajadus, et toetada raskustes olevat ettevõtet ⁽⁸⁾.

4.3.8. Neid organisatsioone oleks vaja uurida ja võtta õppust kõige olulisematest kogemustest.

4.3.9. Suurte oskuste, selge nägemuse ja kindla sotsiaalse eesmärgiga ühisorganite loomine võiks aidata ületada ennetamise ja strateegilise innovatsiooni puudujääke, mis on nõrgendanud tööelu tervikuna ja aidanud kaasa majanduskriisile, mis on mõjutanud Euroopat, kuigi erinevates vormides, alates 2008. aastast.

4.3.10. Nii õigeaegse restruktureerimise kui ka uue võimaluse andmise meetmed on abiks ettevõtjale, kes on järginud hoiatamise ja ennetamise korda ning kes neid meetmeid taotleb, ning mõlema eesmärk on luua tingimused võlausaldajate kaasamiseks (eelkõige töötajad ja ametiühingud).

4.3.10.1. Seetõttu on oluline, et kõnealuseid meetmeid taotlenud ettevõtja peab viivitamata andma oma sotsiaalpartnerite (töötajad, ametiühingud, võlausaldajad üldiselt, kriisi lahendamise organid) käsutusse kogu oma raamatupidamise (bilanss ja selle asjakohased lisad, pangadokumendid, kindlustusdokumendid, laoarvestus jms) ning võimaldama mis tahes vormis kontrolli oma äritegevuse üle.

4.3.10.2. Sellega ei järgitaks mitte ainult läbipaistvuse põhimõtet, vaid see võimaldaks ka tõhustada mõnda direktiivi ettepanekus nõutud ja selle aluseks olevat peamist põhimõtet.

4.3.10.3. Viivitamatu juurdepääs kõigile ettevõtte dokumentidele võimaldaks tegelikult

— kõigil osapooltel mõista ettevõtte tegelikku majanduslikku olukorda, et selgitada võimalikult kiiresti välja sobivad meetmed kriisi lahendamiseks;

— pakkuda võlausaldajatele (töötajad ja teised võlausaldajad, muu hulgas nende ekspertide kaudu) asjakohast teavet osalemiseks läbirääkimistel, et kiita heaks alternatiivsete meetmete kava ja/või ettepanek ja et väljendada oma arvamust restruktureerimiskava elementide kohta või hääletades teadlikult nende üle (artikkel 8);

⁽⁶⁾ Avignoni Akadeemia korraldatud uuringute kohaselt põhjustavad hilinevad maksed vähemalt 30 % ettevõtete pankrottidest.

⁽⁷⁾ Selle moodustavad piirkondliku omavalitsuse tehnilised töötajad, kes esindavad võlgnevust ja sotsiaalpartnereid.

⁽⁸⁾ Vt nt raskustes ettevõtte järelevalve- ja tugiasutus, mille lõi Sitsiilia autonoomne piirkond märtsis 2016 – Sitsiilia autonoomne piirkond, tootmistegevuse osakond.

- pakkuda piisavat teavet spetsialistidele (artikkel 17 lõige 3), samuti kohtunikele ja asjakohastele ekspertidele (artikkel 13), kui neil palutakse hinnata restruktureerimiskava;
- täpsemalt hinnata ettevõtja ausust (artikkel 22 lõige 1), arvestades, et dokumentide uurimise põhjal võib järeldada, kuidas ettevõtjal võlakooormus tekkis (hea- või pahauskselt) ja kas menetlust rakendati kohe pärast esimesi kriisimärke ettevõttes.

4.3.11. Restruktureerimise mõju hindamine peaks sisaldama mõju tööhõivele, sest kui see on varakult teada, on võimalik võtta tööhõive tagamiseks asjakohaseid meetmeid, nagu need, mis on seotud töötajate koolitamisega ja oskuste arendamisega.

4.3.12. Seoses peatüki 5 artikliga 18 tuleks juhtidel takistada ettevõtte varade vähendamist allapoole nõutud taset, mis on vajalik töötajate ees kogunenud maksekohustuse täitmiseks.

4.4. IV jaotis. Maksekohustustest vabastamise menetlusele juurdepääs (uue võimaluse andmine)

4.4.1. Oma 2013. aasta arvamuses maksejõuetusmenetluse kohta, mis kehtib ka käesoleva arvamuse puhul, rõhutas komitee muu hulgas, et

- sellest ajendatuna tuleks anda uus võimalus ettevõtjatele, kes on oma vigadest õppinud ja suudavad edasi minna, tuginedes läbimõeldud äriprojektile;
- töötajad peavad olema paremini kaitstud ning neile tuleb anda eelisvõlausaldaja staatus kõigis liikmesriikides;
- süstemaatiline kohtusse pöördumine ei tundu olevat parim lahendus ning komisjonil paluti kaaluda võimalust uute organite loomiseks;
- on liikmesriikide jaoks positiivne kohustus parandada reklaamieskirju ning luua elektrooniline register asjakohaste kohtuotsustega.

4.4.2. Uue võimaluse andmist käsitlevad õigusnormid, mis on mõeldud ettevõtjatele pärast esimest ebaõnnestumist, peavad oleme selgelt sõnastatud ja ühtsed kõigis ELi riikides, nagu on sätestatud artiklis 114 ühtse turu kohta, ning need peavad kehtima ka palgatöötajatele, kes ei ole kandnud kahju ning keda ei ole petetud ettevõtja esimese ebaõnnestumise tõttu.

4.4.3. Paljudes riikides on liiga sageli range menetluskord soosinud pankrotihaldurite drastilisi meetmeid.

4.4.4. Meetmetega, mida tuleb järgida järjepidevalt ja avatult kõikides ELi liikmesriikides, tuleb asendada pankrotihaldurite aegunud roll uue nn tööhõive edendaja rolliga laiaulatusliku ja sügava kultuurialase ja tehnilise ettevalmistamise ning infotehnoloogiliste meetodite abil, mis on esitatud Euroopa e-õiguskeskkonna portaalis ja mida on tähtsustatud määruses (EL) 2015/848.

4.4.5. Tervitatav on uue võimaluse andmisele juurdepääsu kavandatud lihtsustamine. Sellega seoses on oluline, et ülemäärastes võlgades ettevõtja võidakse pärast ettenähtud tähtaja möödumist vabastada maksekohustustest, ilma et oleks vaja uuesti pöörduda õigus- või haldusastutuse poole (artikli 20 lõige 2).

4.5. V jaotis. Menetluste tõhususe suurendamise meetmed

4.5.1. Oleks kasulik, kui esmase ja täiendava koolituse kohtutele ja haldusastutuste töötajatele, kes tegelevad restruktureerimisega, maksejõuetuse ja uue võimaluse andmise juhtumitega, korraldaks otseselt komisjon (ka astutuste kaudu).

4.5.2. Tuleb ühtlustada ELis töötavatele spetsialistidele esitatavaid nõudeid: kõnealustele ettevõtjatele tuleks ette näha miinimumnõuded, nagu koolitus ja kvalifikatsioon, registreerimine, vastutus ja professionaalne eetikakoodeks.

4.5.3. Menetluse võimaldamiseks ja tõhustamiseks on vaja sisekontrolli, raamatupidamise, aruandluse ja järelevalvevahendeid.

4.6. VI jaotis. Menetluste jälgimine

4.6.1. Nagu on veel kord osutatud punktis 4.3.10.1, võib üksnes õigeaegne ja täielik juurdepääs ettevõtte dokumentidele tagada nende andmete ehtsuse ja terviklikkuse, mida tuleb koguda menetluste jälgimise tõhustamiseks (artikkel 29).

4.6.2. Dokumentide selguse ja täielikkuse peavad kinnitama määruse (EL) nr 182/2011 põhjal vastuvõetavad rakendusaktid.

Brüssel, 29. märts 2017

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Georges DASSIS

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamuse teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus kesksete vastaspoolte finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse raamistiku kohta ning millega muudetakse määruseid (EL) nr 1095/2010, (EL) nr 648/2012 ja (EL) 2015/2365“

[COM(2016) 856 final – 2016/0365 (COD)]

(2017/C 209/05)

Raportöör: **Antonio GARCÍA DEL RIEGO**

Konsulteerimistaotlus	Euroopa Liidu Nõukogu, 7.2.2017 Euroopa Parlament, 13.2.2017
Õiguslik alus	Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklid 114 ja 304
Vastutav seksioon	majandus- ja rahaliidu, majandusliku ja sotsiaalse ühtekuuluvuse seksioon
Vastuvõtmine seksioonis	8.3.2017
Vastuvõtmine täiskogus	29.3.2017
Täiskogu istungjärk nr	524
Hääletuse tulemus	226/2/2
(poolt/vastu/erapooletuid)	

1. Järeldused ja soovitused

1.1. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee tunneb heameelt kesksete vastaspoolte finantsseisundi taastamist ja kriisilahenduse raamistikku käsitleva määruse⁽¹⁾ üle, mille eesmärk on liikuda Euroopa Liidus kesksete vastaspoolte kliiringu jaoks mõeldud lõpliku ja ühtlustatud finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse protsessi poole, ning kiidab heaks nii selle eesmärgid kui ka lähenemisviisi.

1.2. Komitee rõhutab, et äärmiselt oluline on viia ellu G20 võetud otsus kesksete vastaspoolte ülemaailmse juhtimise kohta ning samuti konkreetsed soovitused, mille on esitanud finantsstabiilsuse nõukogu järelevalvelise ja regulatiivse koostöö alaline komitee, finantsstabiilsuse nõukogu kriisilahenduse juhtrühm, makse- ja arveldussüsteemide komitee ja Rahvusvaheline Väärtpaberijärelevalve Organisatsioon (IOSCO) ning Baseli pangajärelevalve komitee, ühtlustatud sidusate õigusaktide kaudu, millega tagatakse ülemaailmselt usaldusväärsed ja kindlad võrdsed tingimused.

1.3. Komitee sooviks seetõttu näha paindlikkust, mis võimaldaks kavandatavat määrust kohandada kesksete vastaspoolte reguleerimise alase rahvusvahelise konsensuse tulevaste arengutega, st finantsstabiilsuse nõukogu soovitustega⁽²⁾.

1.4. Komitee arvates on väga oluline kujundada praegune rahvusvahelistel soovitustel ja riiklikel järelevalveasutustel põhinev kesksete vastaspoolte individuaalsete lahenduste süsteem ümber lõplikuks finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse määruseks, mis on selge, järjepidev, tugev ja kõikehõlmav, aga ka proportsionaalne ja tulevikukindel teiste õigusaktide kontekstis, nagu pankade finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse direktiiv.

1.4.1. Sellega seoses on komitee arvamusel, et ühtne keskse vastaspoole järelevalveasutus ja ühtne kriisilahendusasutus asetaksid nad paremasse olukorda selleks, et ühendada oskusteavet ja andmeid, aga ka tagada, et kesksed vastaspoolel rakendavad uut määrust ühtsel viisil üle kogu Euroopa, eemaldades praeguse suure hulga erinevaid riiklikke järelevaatajaid, kellel on pisut erinevad järelevalvekriteeriumid ja vahendid.

⁽¹⁾ COM(2016) 856 final.

⁽²⁾ Vt seda seisukohta kinnitava näitena ka „EBA and ESMA call to clarify margin requirements between CRR and EMIR“, 18.1.2017. Aruande soovituste eesmärk on vältida tuletistehingute nõuete dubleerimist, et selle kaudu omakorda vältida suuremat regulatiivset riski ja pädevate ametiasutuste suuremaid järelevalvekulusid.

1.5. Arvestades Euroopa Keskpannga (EKP) keskset tähtsust pangandussektori ühtses järelevalvemehhanismis ja selle olemasolevat pädevust tõhusate ja usaldusväärsete kliiringu-, makse- ja arveldussüsteemide⁽³⁾ tagamisel ning kesksetele vastaspooltele juurdepääsu andmisel keskpanga rahale, soovib komitee tungivalt kaaluda EKP volituste kasutamist või laiendamist selliselt, et muuta EKP nii Euroopa kesksete vastaspoolte keskseks järelevalve teostajaks ühtse järelevalvemehhanismi raames kui ka keskseks kriisilahendusasutuseks EKP/eurosüsteemi raames.

1.6. Komitee arvates tuleks selles valdkonnas sätestada järelevalveasutustele täiendavad järelevalvevahendid, et saada täielik ülevaade iga individuaalse kliiriva liikme riskipositsiooni kohta mitmete kesksete vastaspoolte raames (kaasa arvatud kolmandate riikide kesksed vastaspoole) ja kesksete vastaspoolte positsiooni kohta turgudel, modelleerides võimalikke doominoefekte kesksete vastaspoolte positsioonidele. Järelevalve teostajatel või eelistatavalt kesksel järelevalve teostajal peaks olema õigus viia ise läbi terviklikke stressiteste ja mõista asjaomaste kesksete vastaspoolte riskipositsioone ja riske maandavaid varasid kvartali, kuu või päeva kaupa vastavalt olukorrale. See oleks lisaks kesksete vastaspoolte iga-aastasele stressitestile, mille viib läbi Euroopa Väärtpaperiturujärelevalve Euroopa turu infrastruktuuri määruse kohaselt.

1.7. Komitee eeldab, et pankade finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse direktiivi kohaselt toimub loomuliku järjestuse alusel esmalt ühe või mitme individuaalse kliiriva liikme kriisilahendus ning seejärel vajaduse korral ühe või mitme keskse vastaspoolte finantsseisundi taastamine ja kriisilahendus. Samas tuleb siiski selgitada, et on olukordi, kus tuleks eelistada ühe või mitme keskse vastaspoolte finantsseisundi taastamist ühe või mitme panga – kes on nende kesksete vastaspoolte peamised kliirivad liikmed – finantsseisundi taastamise asemel.

1.8. Komitee nõuab, et kesksete vastaspoolte finantsseisundi taastamise kavades tuleks ette näha vahendid ja meetmed, mida kaalutakse keskse vastaspoolte portfelli uuesti sobitamiseks, sest praeguses ettepanekus ei ole kirjas, milliseid konkreetseid võimalusi peaksid finantsseisundi taastamise kavad pakkuma või millised välja jätta.

1.9. Komitee arvates tuleks suurt tähelepanu pöörata sellele, kuidas finantssektorivälised vastaspoole ja kaudsete kliiringuosaliste klientide eraldatud varad võivad olla mõjutatud, kui kasutatakse positsioonide ja kahju jaotamise vahendeid, st lepingute lõpetamisel ja kohustusi täitvatele kliirivatele liikmetele kesksete vastaspoolte poolt makstavate mis tahes kasumite väärtuse vähenemisel. Samal põhimõttel tunneb komitee heameelt asjaolu üle, et praegune ettepanek ei sisalda alustamise tagatise väärtuse vähendamist, kuna see ei oleks asjakohane finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse vahend, ega ka variatsioonitagetise kasumite väärtuse vähendamist, kuna oodata tuleb maandatud positsioone.

1.10. Komitee arvates tuleb õigusakti ettepanekust välja jätta igasugune selgesõnaline võimalus päästa kesksed vastaspoole maksumaksjate rahaga ja eelkõige kolmandate riikide kesksete vastaspoolte puhul tuleb see välistada. Erakorralise avaliku sektori toetuse võimaluse ettepaneku peksid tegema asjaomased asutused, kui seda peetakse sobivaks, jättes selle niiviisi loomu poolest erakorraliseks. Praegu määruses sisalduv võimalus anda teatavatel tingimustel erakorralist avaliku sektori toetust võib luua moraaliriski. See muudaks ka ühtse keskse vastaspoolte järelevalveasutuse ja ühtse kriisilahendusasutuse kasutuselevõtu riiklikust vaatevinklist poliitiliselt vastuvõetavamaks.

1.10.1. Selles kontekstis nõuab komitee, et edasi minnes nõutakse kesksetelt vastaspooltelt samu või samalaadseid siduvaid standardeid, millel on Euroopa turu infrastruktuuri määruse⁽⁴⁾ alusel nn samaväärsust kinnitava otsuse kohaselt luba toimida kolmandate riikide kliiringukodadena (kolmandate riikide kesksed vastaspoole).

1.11. Komitee teeb ettepaneku, et kriisilahendusasutuse volitust lõpetada teatud või kõiki lepinguid, mis puudutavad keskse vastaspoolte kliirimisteenuseid, tuleks kasutada väga piiravalt, kui keskne vastaspool toetab hetketurge ja kliirib rahalisi vahendeid.

⁽³⁾ Eurosüsteemi üks põhiülesanne on „edendada maksesüsteemide tõrgeteta toimimist“ (Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 127 lõige 2 ja Euroopa Keskpankade Süsteemi ja Euroopa Keskpannga põhikirja artikli 3 lõige 1). Eurosüsteemi pädevuse õiguslik alus makse- ja arveldussüsteemide valdkonnas on esitatud Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 127 lõikes 2. Euroopa Keskpankade Süsteemi ja Euroopa Keskpannga põhikirja artikkel 22 ütleb: „EKP ja riikide keskpangad võivad anda vahendeid ja EKP võib kehtestada eeskirju efektiivsete ja usaldatavate arveldus- ja maksesüsteemide tagamiseks liidu piires ja teiste riikidega.“

⁽⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 4. juuli 2012. aasta määrus (EL) nr 648/2012 börsiväliste tuletisinstrumentide, kesksete vastaspoolte ja kauplemisteabehoidlate kohta.

1.12. Komitee leiab, et kliirimiskohustuse peatamist ühe keskse vastaspoole kriisilahendamise käigus tuleks kohaldada viisil, kus võetakse arvesse selle võimalikku mõju teistele kesksetele vastaspooltele, kellel on kliirimisteenuse pakkumise luba samas varaklassis.

2. Taustteave

2.1. Nii Euroopa Liidu pankade finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse direktiivis kui ka Ameerika Ühendriikide Dodd-Franki seaduses nõutakse, et süsteemselt olulistel pankadel oleksid paigas finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse kavad, mis võimaldaksid kriisi korral nõuetekohast likvideerimist, nii et selle ülekanduv mõju laiematele finantsturgudele oleks piiratud. Euroopa turu infrastruktuuri määruse ja Dodd-Franki seaduse järgse kohustusliku keskse vastaspoole kaudu toimuva kliirimise tõttu on kesksed vastaspoolel muutunud finantsüsteemide üldise ohutuse ja kindluse jaoks üha olulisemaks. Seepärast on lisaks kesksete vastaspoolte vastupidavuse tagamisele vaja tugevat finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse kavandamist, tagamaks, et keskse vastaspoole kaudu toimuva kliirimise laialdasem kasutamine ei viiks uue kategooria – pankrotti minemiseks liiga suure üksuse – tekkimiseni.

2.1.1. Kuigi keskse vastaspoole täielik maksejõuetus on statistiliselt ebatõenäoline selle konkreetse ärimudeli ja riskijuhtimisele keskendumise tõttu, võib see oma keskse tähtsuse tõttu süsteemselt olulise ettevõtjana turul põhjustada finantsüsteemis ulatuslikku ülekanduvat mõju, luues doominoefekti kliirivate liikmete hulgas ja turgudel, mida see toetab. See on väikese tõenäosusega, aga suure mõjuga juhtum.

2.2. Kesksed vastaspoolel on finantsüsteemis väga olulised, kuna nad haldavad keerulist vastaspoolte riskide suhete võrgustikku. Põhimõtteliselt teevad nad seda, i) asetades ennast ühel või mitmel finantsturul (reguleeritud või börsivälistel) kaubeldavate lepingute osaliste vahele ja ii) kaitstes end nende kasutajate kohustuste täitmata jätmise eest sel teel, et koguvad piisavalt võimendustagatist ja tagatist nii ostjatelt kui ka müüjatelt ning rakendavad kahjumi jaotamise kokkuleppeid (nn kaskaadi põhimõte, mida kasutatakse ekstreemsetel juhtudel, kui individuaalsed võimendustagatistid osutuvad ebapiisavaks)⁽⁵⁾.

2.3. Kahepoolse kliirimisega võrreldes saavad keskses vastaspooles osalejale osaks vähendatud riskid selles suhtes, et ta saab kasu mitmepoolsest tasaarvestusest, piisavast tagatusest ja vastastikusest kahjude katmisest. Kesksed vastaspoolel tasaarvestavad osalejate kohustused (pikad ja lühikesed positsioonid) üksikute toodete puhul, millega määratakse kindlaks ühtne mitmepoolne tasakaal toote/osaleja kohta, olenemata vastaspoole identiteedist enne uuendamist. Kui tegemist on olulisel määral korreleeritud toodetega, võivad kesksed vastaspoolel määrata kindlaks osalejate võimendustagatistid toodete löikes (portfellitagatis), mis lubab neil riske tasaarvestada, hoides korreleeritud toodete positsiooni.

2.4. Kesksete vastaspoolte eeliste täielikuks ärakasutamiseks peavad kesksed vastaspoolel 1) haldama oma riske tõhusalt ja omama piisavalt kättesaadavaid rahalisi vahendeid ning 2) nende suhtes peab kehtima tugev regulatiivne järelevalve ja järelevalvealased nõuded. Esiteks peavad kesksed vastaspoolel olema piisavalt vastupidavad selles mõttes, et nende rahalised vahendid (kaasa arvatud võimendustagatistide nõuded, eelnevalt rahastatud tagatistifondid ja likviidsed vahendid) võimaldavad neil väga suure tõenäosusega pidada vastu kliiriva liikme kohustuste täitmata jätmisele ja teistele stressiolukordadele. Teiseks peavad kesksed vastaspoolel olema finantsseisundi taastamise kavad, mis võimaldavad neil liigse kahjumi jaotada ja luua täiendavat likviidsust, ilma et liigset koormust asetataks kliirivatele liikmetele ja teistele finantseerimisasutustele, kellest mitmed on arvatavasti iseenesest süsteemselt olulised. Lisaks peavad paigas olema usaldusväärsed keskse vastaspoole kriisilahenduse kavad.

2.5. 2009. aastal võtsid G20 juhid omale kohustuse tagada, et kõik standardiseeritud börsiväliste tuletisinstrumentidega tehtavad tehingud tuleks teostada kesksete vastaspoolel kaudu. Tuletisinstrumentide kliirimiseks kasutatakse üha laiemalt kesksed vastaspoolel eemärgiga parandada finantsstabiilsust järgmiste vahendite kaudu:

— mitmepoolse tasaarvestuse suurem kasutus;

— nõue, et tuletisinstrumentide turu osalised tagavad piisavad variatsioonitagatistid ja alustamise tagatistid;

— abi tuletisinstrumentide turu suurosaliste kohustuste täitmata jätmise haldamisel;

⁽⁵⁾ Euroopa Süsteemsete Riskide Nõukogu, „ESRB Report to the European Commission on the systemic risk implications of CCP interoperability arrangements“, jaanuar 2016.

— tuletisinstrumentide turu läbipaistvuse suurendamine ja abi tehingute võrgustike lihtsustamisel ⁽⁶⁾.

2.6. Rahvusvahelisel tasandil on makse- ja arveldussüsteemide komitee ja Rahvusvaheline Väärtpaberijärelevalve Organisatsioon ning finantsstabiilsuse nõukogu juba 2014. aastal andnud välja juhised finantsturgude infrastruktuuride, kaasa arvatud kesksete vastaspoolte finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse kohta. Veelgi enam, kesksete vastaspoolte finantsseisundi taastamine ja kriisilahendus on 2015. aastal sätestatud käimasolevate rahvusvaheliste töökavade olulised prioriteedid.

2.7. ELi tasandil on Euroopa Komisjon esitanud ettepaneku ⁽⁷⁾ – ülalmainitud rahvusvahelisel tasandil tehtud töö alusel – kesksete vastaspoolte finantsseisundit ja kriisilahendust käsitleva seadusandliku korra kohta, millele käesolev arvamus keskendub.

3. Märkused ja kommentaarid

3.1. Määruse ettepanek

3.1.1. Komitee märgib, et kesksete vastaspoolte regulatiivsed nõuded on tänapäeval tugevamad kui enne kriisi. Makse- ja arveldussüsteemide komitee ja Rahvusvahelise Väärtpaberijärelevalve Organisatsiooni põhimõtted finantsturgude infrastruktuuri osas annavad kesksete vastaspoolte vastupidavuse ja taastamise jaoks tervikliku raamistiku.

3.1.2. Komitee kiidab heaks makse- ja arveldussüsteemide komitee ja Rahvusvahelise Väärtpaberijärelevalve Organisatsiooni tehtud olulise töö, mille eesmärk on tegelda kesksete vastaspoolte vastupidavuse ja nende finantsseisundi taastamisega rahvusvahelisel tasandil.

3.1.3. Komitee sooviks seetõttu näha määruse ettepanekus mehhanismi, mis võimaldaks kavandatavat määrust paindlikult kohandada kesksete vastaspoolte reguleerimise alase rahvusvahelise konsensuse tulevaste arengutega, st finantsstabiilsuse nõukogu soovitustega.

3.1.4. Seega toetab komitee määruse ettepanekut, milles rahvusvahelised standardid – mida praegu on kesksed vastaspoolel natuke erinevalt rakendanud olenevalt õiguslikust ja regulatiivsest keskkonnast – moodustavad ELi õigusaktide alusel ühe kooskõlastatud ja heterogeense kohustuste standarditud kogumi.

3.1.5. Komitee toob välja tervikliku lähenemisviisi kasutamise tähtsuse muude seotud õigusaktide (st pankade finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse direktiivi) muutmise puhul ja selle tagamiseks, et moratooriumi kehtestamist võimaldavatest vahenditest (pankade finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse direktiivi artiklid 5 ja 10) ja muudest mehhanismidest jääksid endiselt välja makse- ja ülekandekohustused teatud maksesüsteemidele, kesksetele vastaspooltele, väärtpaberite keskdepositooriumidele ja keskpankadele, et kesksete vastaspoolte hoitud või neile ülekantud portfelle ja tagatise tasakaalust mitte välja viia.

3.1.6. Siinkohal eeldab komitee, et pankade finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse direktiivi kohaselt toimub loomuliku järjestuse alusel esmalt ühe või mitme individuaalse kliiriva liikme kriisilahendus ning seejärel vajaduse korral ühe või mitme keskse vastaspoolte (kellele on need kliirivad liikmed olnud suured kliendid) finantsseisundi taastamine ja kriisilahendus. Võib esineda olukordi, kus tuleks eelistada ühe või mitme keskse vastaspoolte finantsseisundi taastamist ühe või mitme panga – kes on nende kesksete vastaspoolte peamised kliirivad liikmed – finantsseisundi taastamise asemel.

3.1.6.1. Vastavalt makse- ja arveldussüsteemide komitee ja Rahvusvahelise Väärtpaberijärelevalve Organisatsiooni põhimõtetele peaksid süsteemselt tähtsate kesksete vastaspoolte vahendid kohustuste täitmata jätmise haldamiseks olema vähemalt nii suured, et nad suudaksid hakkama saada kesksele vastaspooltele kõige rohkem krediidiriskile avatud positsiooni põhjustava kahe kliiriva liikme kohustuste täitmata jätmisega äärmuslikes, aga tõenäolistes tingimustes (nn Cover 2). Kui Cover 2 mõistes riskipositsiooni ületavad kliirivad liikmed muutuvad ühe või mitme keskse vastaspoolte suhtes maksejõuetuks ning neile kohaldatakse pankade finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse direktiivi kohast menetlust, siis tuleb arvestada tagajärgi kesksetele vastaspooltele ja teistele, kohustusi täitvatele kliirivatele liikmetele kõigi otsuste puhul, mis langetatakse nimetatud direktiivi mõistes raskustes olevate üldiste kliirivate liikmete kohta.

⁽⁶⁾ Vt finantsstabiilsuse nõukogu järelevalvelise ja regulatiivse koostöö alalise komitee, finantsstabiilsuse nõukogu kriisilahenduse juhtrühma, Baseli pangajärelevalve komitee, makse- ja arveldussüsteemide komitee ja Rahvusvaheline Väärtpaberijärelevalve Organisatsiooni (IOSCO) esimeeste dokument „2015 CCP Workplan“, aprill 2015.

⁽⁷⁾ COM(2016) 856 final.

3.1.6.2. Võimalik, et kesksed vastaspoolt tuleks kõnealuse määruuse raames stabiliseerida ja toetada, enne kui neile raskustes olevatele kliirivatele liikmetele saab hakata kohaldama pankade finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse direktiivi. Samuti võib tekkida olukordi, kus kohustusi täitvad kliirivad liikmed ei suuda enam kohustusi täita määruuse ettepanekus sätestatud vahendite kohaldamise tõttu, mille järel tuleb neile kohaldada pankade finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse direktiivi. Kui see aga aitaks stabiliseerida kesksed vastaspoolt, kes teenindab mitut kliirivat liiget, siis tuleks eelistada keskse vastaspoole stabiliseerimist enne individuaalse kliiriva liikme stabiliseerimist.

3.2. Avalikes huvides võetavad erakorralised meetmed peavad olema proportsionaalsed ja vältima avaliku sektori rahastamist

3.2.1. Komitee juhib tähelepanu sellele, et pakutud määrus on mõeldud äärmuslike ja erakorraliste turuolukordade jaoks. Siiski on väga oluline, et finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse kord võimaldaks kesksete vastaspoolte esmatahtsate teenuste jätkumist ilma avaliku sektori rahastamise võimaluseta või avaliku sektori mis tahes vormis maksevõimelisuse toetuseta või valitsuse mis tahes muu finantsstabiliseerimise vormita, avaliku kapitali toetuseta või ajutise avaliku sektori omandita. Praegu määruuses selgesõnaliselt esitatud võimalus anda teatavatel tingimustel erakorralist avaliku sektori finantstoetust tuleks välja jätta, et vältida moraalariski tekkimist, andes kliirivatele osalejatele vale stiimuli mitte aidata kaasa keskse vastaspoole finantsseisundi taastamisele ja kriisilahendusele varajases staadiumis ning jääda äraootavale seisukohale, et näha, kas ja kui suures ulatuses antakse erakorralist avaliku sektori toetust, et seeläbi võtta vabatahtlikult omaks või isegi tekitada ülekandumist avalikku sfääri.

3.2.2. Kuna konkreetseid olukordi, kus finantsseisundi taastamise ja kriisilahendamise korda rakendatakse, ei saa täpselt ette ennustada, peaksid kesksed vastaspoole säilitama paindlikkuse finantsseisundi taastamise vahendite kujundamisel ja rakendamisel, selleks et oleks võimalik tegelda erinevate kohustuste täitmata jätmise olukordadega. Liigne ettekirjutus võib viia ebatõhusa jäikuseni. Esimese sammuna peaks kesksel vastaspooltel olema võimalik kasutada kohustuste täitmata jätmise haldamise protsessi ja lõpuks rakendada oma finantsseisundi taastamise kava enne kriisilahendusametuste sekkumist, kui just ei ole tõendeid selle kohta, et finantsseisundi taastamise kava tõenäoliselt ebaõnnestub või ohustab finantsstabiilsust.

3.3. Finantssektoriväliste vastaspoolte ja eraldatud kliendikontode erinev kohtlemine

3.3.1. Euroopa turu infrastruktuuri määruuses sätestatakse kohustused ja nõuded, mis kehtivad nii finantssektori vastaspooltele (*financial counterparties*, FC) kui ka finantssektorivälisetele vastaspooltele (*non-financial counterparties*, NFC), kes sõlmivad tuletislinguid. Finantssektori vastaspoolel hõlmavad pangad, kindlustusandjad, investeerimisjuhid, pensionifondid, vabalt võõrandatavatesse väärt-paberitesse ühiseks investeerimiseks loodud ettevõtjad ja alternatiivsed investeerimisfondid, samas kui finantssektorivälised vastaspoolel hõlmavad NFC- ja NFC+ (30päevased jooksvad tinglikud tuletisinstrumentide brutopositsioonid, mis on väärt vähemalt 1 miljardi euro suuruses krediitituletisinstrumente ja aktsiatel põhinevaid tuletisinstrumente ja/või 3 miljardi euro suuruses intressimäära vahetuslinguid, välisvaluutainstrumente, kaubainstrumente ja muid vahendeid). Lisaks on ka kolmandate riikide üksused, kellele kaudselt kehtib Euroopa turu infrastruktuuri määrus, kui nad teevad tehinguid ELi vastaspooltega.

3.3.1.1. Euroopa turu infrastruktuuri määruuse kliirimise kohustust kohaldatakse juhul, kui börsiväline tuletisling on kahe FC vahel, ühe FC ja ühe NFC+ vahel, kahe NFC+ vahel või FC/NFC+ ja kolmanda riigi üksuse vahel, millele kohaldataks kliirimise kohustust, kui ta oleks asutatud ELis. Erandid nõuetele lõpevad 2017. aasta jooksul.

3.3.2. Pärast seda kui kõik erandid on kehtivuse kaotanud, on kindla suurusega finantssektorivälised vastaspoolel, kes on otseselt või kaudselt osalejad kesksetes vastaspooltes, mõjutatud finantsseisundi ja kriisilahenduse määruusest, kuna on olemas nõue keskselt kliirida kindlat tüüpi börsivälised tuletislingud⁽⁸⁾. Seetõttu võidakse finantssektorivälisetele vastaspooltele ja pensionifondide klientidele tuua kaasa tahtmatuid kohustusi tingituna selle määruuse ja kliirimiskohustuste kombinatsioonist, mis loob veelgi tihedama seose reaalse majandus-/varahaldurite ja süsteemselt oluliste ettevõtjate vahel.

3.3.3. Seetõttu palub komitee Euroopa Komisjonil kaaluda teistsugust lähenemisviisi finantssektoriväliste vastaspooltega (eelkõige nendega, kes maandavad füüsilisi riske reaalmajanduses) tegelemiseks pakutud finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse raamistikus juhtudel, kui avaliku sektori asutused on sunnitud avalikes huvides võtma erakorralisi meetmeid, potentsiaalselt tühistades tavalised omandiõigused ja suunates kahjumi konkreetsetele sidusrühmadele ning pidades viimase abinõuna kinni kasumimakseid keskselt vastaspooltelt finantssektorivälisetele vastaspooltele.

⁽⁸⁾ Vastavalt artiklitele 5 ja 6 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 4. juuli 2012. aasta määruses (EL) nr 648/2012 börsiväliste tuletisinstrumentide, kesksete vastaspoolte ja kauplemistehingute kohta.

3.3.4. (Pensiooni)fondid ja teised väikeinvestorite raha haldamisega tegelevad ja kapitaliturgudesse investeerivad üksused peavad kesketes vastaspooltes positsiooni hoidma kas otseselt või kaudselt kliirivate liikmete kaudu. Nende üksuste investeringutele kohaldatakse riigi järelevalvet ja rangeid piiranguid, et nad ei tekitaks lõppkliientidele põhjendamatu riski. Lisaks sunnivad riigi reguleerivad asutused või usaldussuhetest tulenevad kohustused neid hoidma kliendipositsioone kaudselt kliendi kontol ja need tuleks eraldada. Euroopa turu infrastruktuuri määruse kaudu on loodud võimalus kaitsta eelkõige kaudsete kliirivate osalejate varasid kliendi varade eraldamise ja teisaldatavuse kaudu.

3.3.5. Nii ulatusliku reguleerimise tõttu tundub sellistesse (pensiooni)fondidesse investeerijatele, et nende varadel on eriline kaitse nii riikliku kui ka Euroopa tasandi õigusaktide kaudu. Ent kavandatud õigusakt võimaldaks tühistada tavalised omandiõigused ja suunata kahjum konkreetsetele sidusrühmadele, aga ka pidada kinni kesketelt vastaspooltelt saadud kasumite maksmine, mõjutades ka kliendikontosid ja eraldatud kliendikontosid. Komitee kutsub Euroopa Komisjoni üles tagama, et tavaliste omandiõiguste tühistamine (lepingute lõpetamine/kahjumi jaotamine/kasumite kinnipidamine) ei kehti (eraldatud) kliendikontodele.

3.4. Üleminek ja kolmanda riigi samaväärsus

3.4.1. Komitee kutsub Euroopa Komisjoni üles tagama, et üleminekut ühtlustatud süsteemile kontrollitakse asjakohaselt ja see sünkroniseeritakse kolmandate riikide kesketele vastaspooltele kehtivate nõuetega, et vältida võimalikku õiguslikku arbitraazi ja ebasoodsat konkurentsiolekorda ELi kesksete vastaspoolte jaoks, lubades kolmandate riikide kesketel vastaspooltel pakkuda teenuseid vähem kindlatel alustel ja seetõttu madalamate hindadega.

3.4.2. Kõikide riikide jaoks, kus Euroopa Komisjon kavatses võtta vastu nn samaväärsust kinnitava otsuse, peavad selged eeskirjad ja õigusnormid finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse kohta olema oluline tegur, mida tuleb arvesse võtta. Kõikide riikide jaoks, kus Euroopa Komisjon on juba võtnud vastu nn samaväärsust kinnitava otsuse,⁽⁹⁾ tuleb see otsus uuesti läbi vaadata kolmandate riikide jaoks kehtivaid finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse eeskirju ja õigusnorme silmas pidades, tagamaks, et samaväärne kesksete vastaspoolte finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse kord oleks paigas ELi ühtsel turul teenuseid pakkuvate kolmandate riikide kesksete vastaspoolte jaoks ja et Euroopa kriisilahenduskolleegiumite otsused on jõustatavad kolmanda riigi õiguskeskkonnas. Minimaalse nõudena peaksid olema kohustuslikud teabevahetuse lepingud, mis käsitlevad süsteemset riski kolmanda riigi keske vastaspoole reguleerija ja keske vastaspoole järelevalve teostaja (teostajate) ning kriisilahenduseasutusega ELis ja selliste reguleerijate osalemist nn kriisihaldusrühmades.

3.4.3. Euroopa turu infrastruktuuri määruse kohaselt võib Euroopa Komisjon taotleda, et Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve annaks tehnilist nõu mõnede ELi-väliste jurisdiktsioonide samaväärsuse osas, kus on suured tuletisinstrumentide turud või kesked vastaspoole, mis on taotlenud tunnustamist⁽¹⁰⁾.

3.4.4. Edasiselt nõuab komitee, et Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve vaataks üle põhipunktid, et lisada selliste kolmandate riikide finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse õigusaktid selleks, et tagada võrdsed tingimused ja vältida õiguslikku arbitraazi, mis viiks ELi ühtsel turul osalejate jaoks liigsete riskideni ja võimalik, et ka ELi maksumaksjate jaoks kolmandate riikide kesksete vastaspoolte osutatud teenuste tõttu. Väga oluline on rahvusvaheliselt võrdsed tingimuste olemasolu ja ELi maksumaksjate ELi siseselt käsitletavate riskidega kokkupuute vähendamine.

3.5. Ühtne Euroopa järelevalve teostaja ja ühtne Euroopa kriisilahendusasutus

3.5.1. Komitee arvates peaksid EL ja individuaalsed liikmesriigid tugevdama oma järelevalveorganite pädevust, et mõista keske vastaspoole riske ja riskijuhtimist kõigil tasanditel inim-, rahaliste ja tehniliste ressursside seisukohast. Komitee on arvamusel, et tänapäeval sõltuvad järelevalve teostajad liiga palju rahvusüleste organisatsioonide ekspertiisist ja kesketest vastaspooltest endast. See ekspertiisist sõltumine võib olla eriti riskantne, kui järelevalve teostajad peavad lühikese etteteatamisajaga võtma oma kontrolli alla raskustes keske vastaspoole, nt kui keske vastaspoole kõrgem juhtkond või juhatus eemaldati ametikohalt ja seejärel asendati või kui kasutati määrusest tulenevaid volitusi.

⁽⁹⁾ Terviklik ja praegu kehtiv nimekiri on saadaval veebilehel <https://www.esma.europa.eu/regulation/post-trading/central-counterparties-ccps>.

⁽¹⁰⁾ Eeldatakse, et Euroopa Komisjon kasutab Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve tehnilist nõu, et koostada võimalikud rakendusaktid Euroopa turu infrastruktuuri määruse artikli 25 lõike 6, artikli 13 lõike 2 ja artikli 75 lõike 1 kohaselt kolmandate riikide (ELi mittekuuluvate riikide) õigus- ja järelevalveraamistike samaväärsuse kohta.

3.5.2. Komitee on arvamusel, et ühtne keskse vastaspoole järelevalve- ja kriisilahendusasutus looks neile paremad võimalused ekspertiisi ja andmete ühendamiseks, aga ka selle tagamiseks, et kesksed vastaspoolde rakendavad uut määrust Euroopas ühtsel viisil, nii et oleks võimalik kõrvaldada õigustest möödahiilimise või arbitraaži risk. Lisaks asendataks praegune kesksete vastaspoole ebahühtlane järelevalve. Praegu järgitakse määrusega Euroopa turu infrastruktuuri määruises sätestatud riiklikku järelevalve lähenemisviisi, luues riiklike järelevalve teostajate ümber kolleegiume, et teostada kesksete vastaspoole üle järelevalvet. Kuid komitee leiab, et äärmusliku stressistsenaariumi puhul, kus üks või mitu keskset vastaspoolt on ebaõnnestumise ohus, tagaks tsentraliseeritud lähenemisviisi maksimaalse tõhususe, kuna otsuseid tuleb teha terviklikumalt, võttes arvesse mitmeid keskseid vastaspooli, kliirivaid liikmeid jne.

3.5.2.1. Komitee leiab, et 2012. aastal Euroopa turu infrastruktuuri määruise kohaselt valitud kesksete vastaspoole määrus tõi kesksete vastaspoole järelevalve osas kaasa hulgaliselt erinevaid lahendusi,⁽¹¹⁾ mille puhul tehti kesksete vastaspoole järelevalve erinevates riikides ülesandeks keskpankadele, riiklikele pangandust reguleerivatele asutustele või börsi järelevalve teostajatele. Seda arvamust on kinnitanud ka Euroopa turu infrastruktuuri määruise artikli 21 kohane Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve vastastikune eksperdi hinnang „Supervisory activities on CCPs' Margin and Collateral requirements“, mis avaldati 22. detsembril 2016. aastal, kus Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve märgib selgelt, et riiklike järelevalve teostajate vahel on vaja suurendada järelevalvealast ühtsust.

3.5.2.2. Aruandes – selle piiratud ulatuses – tuvastati juba mitmed punktid, kus riiklike järelevalve teostajate lähenemisviisid järelevalvele on erinevad, ja see sisaldab soovitusi, kuidas parandada järelevalvetavade järjepidevust. Iga riikliku järelevalve teostaja ümber on loodud kolleegiumid – kus põhiliste kesksete vastaspoole puhul osalejad suures osas kattuvad –, mis peavad töötama paralleelselt mitmete kesksete vastaspoole võimaliku raskustesse sattumise korral. Arvestades viimaste aastate jooksul toimunud arenguid, tuleks 2017. aastal seoses nimekirjas olevate kesksete vastaspooletega ja börsiväliste turgude ühinemisega kesksetes vastaspoolest kaaluda uut tsentraliseeritud lähenemisviisi.

3.5.3. Arvestades Euroopa Keskpanga keskset tähtsust ühtses järelevalvemehhanismis, teeb komitee ettepaneku kaaluda EKP volituste laiendamist selliselt, et muuta EKP ühtse järelevalvemehhanismi raames nii keskseks Euroopa kesksete vastaspoole järelevalve teostajaks kui ka keskseks kriisilahendusasutuseks. Et vältida sisemist huvide konflikti, peaks EKP/eurosüsteem ise võtma üle keskse kriisilahendusasutuse ülesande. See oleks võimalik kas EKP olemasolevate volituste alusel või mõistliku laienduse kaudu. Üks Euroopa Keskpanga põhiülesandeid on edendada maksesüsteemide tõrgeteta toimimist⁽¹²⁾. Enamik Euroopa keskseid vastaspooli on registreeritud maksesüsteemidena selleks, et saavutada arvelduse lõplikkus⁽¹³⁾. Lisaks on mõned suured euroala kesksed vastaspoolde (nt LCH SA ja Eurex Clearing) litsentsitud ja reguleeritud krediitiasutusena.

3.5.4. Euroopa Keskpankade Süsteemi ja Euroopa Keskpanga põhikirja artikli 22 kohaselt võib EKP kehtestada eeskirju efektiivsete ja **usaldatavate arveldus-** ja maksesüsteemide tagamiseks liidu piires ja teiste riikidega. Seega on juba antud reguleeriv roll seoses arveldussüsteemide usaldatavusega. Alternatiiv oleks kehtestada uus keskne Euroopa kesksete vastaspoole järelevalve teostaja, mis tundub aeganõudvam ja kulukam.

3.5.5. Nii pankade kui ka kesksete vastaspoole jaoks mõeldud keskne järelevalve teostaja ühtse järelevalvemehhanismi raames austaks ka asjaolu, et enamik süsteemselt olulistest pankadest on suure arvu kesksete vastaspoole liikmed (nt JPMorgan, mis on üle maailma 70 keskse vastaspoole liige)⁽¹⁴⁾ ja seetõttu põhjustaks ühe sellise suure liikme kohustuste täitmata jätmise samaaegseid kohustuste täitmata jätmise enampakkumisi nendes kesksetes vastaspoolest, mille liige asjaomane pank on.

3.5.6. Üks poliitiline eeldus ühtse järelevalve teostaja ja ühtse kriisilahendusasutuse kasutuselevõtuks riigi vaatevinklist on see, et välja tuleb jätta kesksete vastaspoole mis tahes päästmine maksumaksjate rahaga, mis toimuks teatavatel tingimustel erakorralise avaliku sektori finantstoetuse vormis.

⁽¹¹⁾ Kesksete vastaspoole ja järelevalve teostajate nimekiri on saadaval veebilehel https://www.esma.europa.eu/sites/default/files/library/ccps_authorized_under_emir.pdf.

⁽¹²⁾ Vt Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 127 lõige 2 ning Euroopa Keskpankade Süsteemi ja Euroopa Keskpanga põhikirja artikkel 3.1.

⁽¹³⁾ Maksesüsteemide nimekiri on saadaval veebilehel https://www.esma.europa.eu/sites/default/files/library/designated_payment_and_-_securities_settlement_systems.pdf.

⁽¹⁴⁾ Vt Financial Times, „JPMorgan tells clearers to build bigger buffers“, 11. september 2014, autorid Sam Fleming ja Philip Stafford.

3.6. Valikuline kliirimiskohustuse peatamine kriisilahenduses

3.6.1. Keskse vastaspoole kriisilahendusasutus või kriisilahenduses oleva keskse vastaspoole kliiriva liikme pädev asutus võib paluda Euroopa Komisjonil ajutiselt peatada määruse ettepaneku artikli 4 lõikes 1 sätestatud kliirimiskohustus konkreetsete börsiväliste tuletisinstrumentide klasside jaoks, kui teatud tingimused on täidetud.

3.6.2. Siiski on raske ette kujutada, kuidas väga stressirohketes turuolukordades eelkõige väiksemad kliirivad liikmed oleksid võimelised positsioone kahepoolses protsessis lühikese etteteatamisajaga uuesti haldama. Lisaks põhineb kliirimiskohustus konkreetsete börsiväliste tuletisinstrumentide klassidel kõigi kesksete vastaspoolte raames ja need ei ole piiratud ühe keskse vastaspoolega. Selle tulemusena võib kliirimiskohustuse peatamine potentsiaalselt mõjutada teisi keskseid vastaspooli, kellel on luba osutada kliirimisteenusid samade toodete osas. Tuleb tagada, et teiste kesksete vastaspoolte jaoks oleks kliirimiskohustuse peatamine valikuline. Lisaks võivad neil kesksetel vastaspooltel olla paigas risttagatise kokkulepped nende ja muud tüüpi tuletisinstrumentide jaoks, nii et kahepoolse turu juurde naasmisel oleks soovimatu järelmõju.

3.6.3. Komitee leiab seetõttu, et kliirimiskohustuse peatamine kriisilahenduses on kriisilahendusvahend, mida tuleks kasutada viisil, mis ei mõjutaks teisi keskseid vastaspooli, kellel on samas varaklassis kliirimisteenus pakkumise luba.

3.6.4. Lõpetuseks, riikliku järelevalve teostaja taotlemisel võib potentsiaalselt olla kogu Euroopat hõlmav mõju, mis seetõttu oleks komitee arvates veel üks argument üleeuroopalise, ühtse keskse vastaspoole järelevalve teostaja ja ühtse kriisilahendusasutuse poolt.

Brüssel, 29. märts 2017

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Georges DASSIS

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemadel „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse määrust (EL) nr 575/2013 seoses finantsvõimenduse määra, stabiilse netorahastamise määra, omavahendite ja kõlblike kohustuste nõuete, vastaspoole krediidiriski, tururiski, keskses vastaspooltes olevate positsioonide, ühiseks investeerimiseks loodud ettevõtjates olevate riskipositsioonide, riskide kontsentreerumise, aruandluse ja avalikustamise nõuetega ning millega muudetakse määrust (EL) nr 648/2012“

[COM(2016) 850 final – 2016/0360 (COD)],

„Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse määrust (EL) nr 806/2014 seoses krediidasutuste ja investeerimisühingute kahjumikatmis- ja rekapitalizeerimisvõimega“

[COM(2016) 851 final – 2016/0361 (COD)],

„Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv, millega muudetakse direktiivi 2014/59/EL seoses krediidasutuste ja investeerimisühingute kahjumikatmis- ja rekapitalizeerimisvõimega ning direktiive 98/26/EÜ, 2002/47/EÜ, 2012/30/EL, 2011/35/EL, 2005/56/EÜ, 2004/25/EÜ ja 2007/36/EÜ“

[COM(2016) 852 final – 2016/0362 (COD)]

ja

„Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv, millega muudetakse direktiivi 2013/36/EL seoses vabastatud üksuste, finantsvaldusettevõtjate, segafinantsvaldusettevõtjate, tasustamise, järelevaetuste ja -volituste ning kapitali säilitamise meetmetega“

[COM(2016) 854 final – 2016/0364 (COD)]

(2017/C 209/06)

Raportöör: **Daniel MAREELS**

Konsulteerimistaotlus	Euroopa Parlament, 1.2.2017 Euroopa Liidu Nõukogu, 2.2.2017 ja 20.2.2017 Euroopa Komisjon, 17.2.2017
Õiguslik alus	Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklid 114 ja 304
Vastutav seksioon	majandus- ja rahaliidu, majandusliku ja sotsiaalse ühtekuuluvuse seksioon
Vastuvõtmine seksioonis	8.3.2017
Vastuvõtmine täiskogus	30.3.2017
Täiskogu istungjärk nr	524
Hääletuse tulemus	177/0/1
(poolt/vastu/erapooletuid)	

1. Järeldused ja soovitused

1.1. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee tunneb suurt heameelt komisjoni ettepanekute paketi üle ja loodab, et see aitab tulemuslikult lõpule viia pärast kriisi tehtud töö finantssektori reformimiseks.

1.2. Komitee väljendab rahulolu selle aluseks oleva **tervikliku ja integreeritud lähenemisviisiga**, mis võimaldab nendes ettepanekutes viia üksteisega kooskõlla ja ühendada teatud olulised eesmärgid väga erinevates valdkondades, ilma seejuures põhimõtetest kõrvale kaldumata. See lähenemisviis loob võimaluse edusammudeks mitmetes olulistest valdkondades teel kestlikuma ja ühtsema Euroopa tuleviku ning majandus- ja rahaliidu edasise väljakujundamise suunas.

1.3. Esmajoones kehtib see **pangandus- ja finantssektori eesmärkidele**. Komitee on seisukohal, et erinevad esitatud meetmed aitavad vaieldamatult kaasa Euroopa pankade **usaldatavus- ja kriisilahenduse raamistiku tugevdamisele**. See on ülimalt oluline taotletava **riskide vähendamise saavutamiseks finantssektoris** ja **finantsasutuste vastupanuvõime parandamiseks**. Finantsstabiilsus ja elujõuline finantsüsteem, mis aitab kaasa stabiilsele ja jätkusuutlikule majanduskasvule, on põhimõttelise tähtsusega. Lisaks ei tohi tähelepanu alt välja ega reguleerimata jääda ka varipangandus.

1.4. Komitee arvates võimaldab eeskätt ettepanekute riski vähendav iseloom astuda **sammu edasi** ja seda mitte üksnes **pangandusliidu** edasise ülesehitamise, vaid ka selle kolmanda samba, **Euroopa hoiuste tagamise skeemi**, loomise suunas. See on veelgi olulisem nüüd, kus täieõiguslik pangandusliit on üks majandus- ja rahaliidu väljakujundamise alustaladest, mille realiseerimise poole tuleb viivitamatult püüelda. Ettepanekutes sisalduvad teatud spetsiifilised kohandused tulevad omakorda kasuks **kapitaliturgude liidu** poole pürgimisel.

1.5. Komitee jaoks on samuti oluline, et sellega antakse positiivne panus **klientide ja tarbijate usalduse** edasisse **taastamisse** finantssektori vastu. Seepärast nendib komitee rahulolevalt, et tööd tehakse nii selle nimel, et pakkuda kogu kahjumikatmisvõime meetmetega välja lahendus pankrotti minemiseks liiga suure finantsasutuse problemaatikale (*too big to fail*) kui ka kohustuste ja nõudeõiguste teisendamise korra tõhusamaks ja tulemuslikumaks muutmiseks. Igal juhul jääb esmatähtsaks see, et kriisi tekkimisel mõnes pangas ei pea kasutama riiklikke või maksimumaksjate vahendeid.

1.6. Sellele lisaks tervitab komitee tähelepanu pööramist **majanduse rahastamisele**. Praeguses ebakindluse ja muutuste kontekstis ning ajahetkel, kus investeringute maht on väga väike, ei tohi jätta kasutamata ühtegi võimalust luua **uusi ja täiendavaid võimalusi** reaalmajanduse **püsivaks ja jätkusuutlikuks taaselavdamiseks**, millega kaasneb **majanduskasv, rohkem investeringuid ja töökohtade loomine**.

1.7. Pankadel on kapitaliturgudel tähtis ülesanne vahendajana ning pangalaenu jäävad kahtlemata ka tulevikus perekondadele ja VKEdele kõige olulisemaks rahastamisallikaks. Ettepanekud kujutavad endast küll sammu õigete tingimuste loomise suunas, mis võimaldavad pankadel seda ülesannet täita, ometi tõstatub küsimus, kas ei peaks veelgi tugevdama ja hoogustama jõupingutusi VKEde kui Euroopa majanduse selgroo huvides. Ennekõike nõuab komitee VKE toetuskoefitsiendi ⁽¹⁾ kinnitamist ja edasist laiendamist. Tänu sellele koefitsiendile peavad pangad VKEdele antavate laenude puhul panema kõrvale vähem kapitali. Lisaks pooldab komitee sarnase lähenemisviisi kasutamist ka sotsiaalsete ettevõtete suhtes.

1.8. Samuti tunneb komitee heameelt selle üle, et **arvesse on võetud** mõningaid **ELi iseärasusi**, muu hulgas arvamuse avaldamise üleskutse (*call for evidence*) alusel. See puudutab muu hulgas rahvusvahelistes kokkulepetes tehtud kohandusi, mis kajastuvad asjaomastes ettepanekutes ja mis tehti finantssektori ülemaailmse reformimise käigus. Need on kasulikud majanduse rahastamise seisukohalt.

1.9. Kuna praegused ettepanekud moodustavad järjekordse, kuid mitte viimase etapi **finantssektori reformist**, mille kohta langetati **rahvusvahelisel tasandil** otsus pärast kriisi, on komitee jaoks jätkuvalt oluline, et **Euroopa** täidaks käimasolevates ja tulevastes rahvusvahelistes jõupingutustes **juhtivat rolli**. Kehtestada tuleb rahvusvahelised miinimumnormid ning kaitsta tuleb Euroopa väärtusi ja huvisid. Igal juhul on oluline mitte aktsepteerida Euroopa asutusi kahjustavaid moonutusi.

1.10. Seoses vajaliku mitmekesisuse käsitlemisega Euroopa finantssektori reguleerimisel on komitee siiski arvamusel, et väikeste ja lihtsama struktuuriga pankade olukorda on endiselt liiga vähe arvesse võetud. Praegused ettepanekud arvestavad endiselt liialt vähe seda tüüpi asutuste iseärasuste ja võimalustega. See kehtib eelkõige **proportsionaalsuse põhimõtte** kohta. Komitee hinnangul tuleks siin praeguse killustatud ja piiratud lähenemisviisi asemel esiplaanile seada struktureeritum ja kaugemaleulatuv lähenemisviis, mis tuleks kasuks suuremale arvule asutustele enamates valdkondades. Seda tüüpi asutuste õlule ei tohi panna ülemäära suuri kohustusi või koormaid.

1.11. Samuti on kõigi osalejate ja sidusrühmade – reguleerimis- ja järelevalve- ning krediidiasutuste – huvides püüelda **selguse ja õiguskindluse** poole uute eeskirjade elluviimisel, mille tarvis tuleb muu hulgas ette näha piisav rakendamisaeg. Võimalike negatiivsete mõjude vältimiseks majanduse rahastamisele on soovitatav kiiresti vastu võtta seadusega ettenähtud üleminekusätted seoses uute rahvusvaheliste finantsaruandlusstandarditega IFRS 9 ⁽²⁾. Sektor seisab niigi silmitsi arvukate väljakutsetega, mis on muu hulgas seotud tehnoloogilise ja digitaalse arengu, madalate intressimäärade ja mõningate muude kriisi tagajärjel tekkinud arengusuundadega.

⁽¹⁾ Inglise keeles kasutatakse terminit „SME supporting factor“.

⁽²⁾ IFRS – rahvusvahelised finantsaruandlusstandardid

Täiendavad järeldused

1.12. Usaldatavusraamistiku tugevdamise osas tunnustab komitee asjaolu, et reguleerimis- ja järelevalveasutuste rollile ja neile antud võimalustele pööratakse rohkem tähelepanu. Eeskirjad ja järelevalve vajavad teineteist ja mõlemad peavad saama täita oma ülesannet muu hulgas selleks, et eeskirju ja tavasid paremini ühtlustada ning vajadusel tõhusalt ja tulemuslikult sekkuda.

1.13. Kriisilahenduse raamistikuga seoses toetab komitee kogu kahjumikatmisvõime lisamist omavahendite ja kõlblike kohustuste miinimumnõuete süsteemi, samuti allutatud võlainstrumentide riikliku järjestikuse kavandatud ühtlustamist ja nende integreerimist maksejõuetusmenetlusse. See toob kaasa eeskirjade ühtlustamise ning kahjukatmiskorra praktilise rakendatavuse parandamise.

2. Taustteave ⁽³⁾

2.1. 23. novembril 2016 avaldas komisjon rea ettepanekuid pankade reguleerimise reformimiseks. Need on mõeldud Baseli pangajärelevalve komitees ja finantsstabiilsuse nõukogus koostatud tekstide rakendamiseks, arvestades seejuures komisjoni läbi viidud arvamuse avaldamise üleskute tulemustega, mille eesmärk oli kontrollida pangandust reguleerivate õigusaktide tõhusust ja tulemuslikkust.

2.2. Kõnealuste seadusandlike ettepanekutega ⁽⁴⁾ soovitakse muuta juba kehtivaid pangandusalaseid õigusakte. Siia kuuluvad esmajoones:

2.2.1. 2013. aasta **kapitalinõuete määrus** ja **kapitalinõuete direktiiv**. Need sisaldavad krediitiasutuste (pankade) ja investeerimisühingute suhtes kohaldatavaid usaldatavusnõudeid ning juhtimist ja järelevalvet käsitlevaid eeskirju;

2.2.2. 2014. aasta **pankade finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse direktiiv** ja **ühtse kriisilahenduskorra määrus**. Nendega on kehtestatud eeskirjad maksejõuetute asutuste finantsseisundi taastamiseks ja kriisilahenduseks ning loodud ühtne kriisilahendusmehhanism.

2.3. Uute ettepanekute esitamise soovitakse saavutada mitmeid eesmärke. Sealhulgas peasjalikult:

2.3.1. suurendada ELi krediitiasutuste ja investeerimisühingute vastupanuvõimet ja edendada finantsstabiilsust,

2.3.2. parandada pankade laenuandmisvõimet, et toetada Euroopa Liidu majandust ja

2.3.3. edendada pankade rolli sügavamate ja likviidsemate ELi kapitaliturgude saavutamisel, et toetada seeläbi kapitaliturgude liidu loomist.

2.3.4. Samal ajal, seda võib ka siin esile tõsta, tehakse jõupingutusi proportsionaalsuse põhimõtte paremaks ja kaugemaleulatavaks rakendamiseks väikeste ja/või lihtsama struktuuriga pankade huvides.

2.4. Ilma detailidesse laskumata võib ettepanekute põhipunktid ⁽⁵⁾ kokku võtta järgmiselt:

2.4.1. Seoses punktis 2.3.1 esitatud eesmärkidega:

2.4.1.1. riskitundlikumate kapitalinõuete kehtestamine, eelkõige seoses tururiski, vastaspoole krediidiriski ja kesketes vastaspooltes olevate positsioonidega;

2.4.1.2. selliste meetodite rakendamine, mis võimaldavad täpsemalt arvesse võtta pankade tegelikku riskipositsiooni;

2.4.1.3. vähemalt 3 %-lise siduva finantsvõimenduse määra (LR) ⁽⁶⁾ kehtestamine, mille eesmärk on hoida ära krediitiasutuste ja investeerimisühingute ülemäärane finantsvõimendus;

⁽³⁾ Käesolev tekst põhineb muu hulgas komisjoni esitatud tabel (nt pressiteade ning küsimused ja vastused) asjaomaste ettepanekute kohta.

⁽⁴⁾ Vt menetlus 2016/0360/COD, menetlus 2016/0361/COD, menetlus 2016/0362/COD ja menetlus 2016/0364/COD.

⁽⁵⁾ Siinkohal ei ole mingil juhul tegu kõigi meetmete tervikliku tutvustamisega.

⁽⁶⁾ Lühend tuleneb ingliskeelsest terminist *leverage ratio*.

2.4.1.4. siduva stabiilse netorahastamise määra kehtestamine (NFSR)⁽⁷⁾, et panna piir ülemäärasele sõltuvusele lühiajalisest hulgrahastamisest ja vähendada pikas perspektiivis finantseerimisriske;

2.4.1.5. globaalsetele süsteemselt olulistele ettevõtjatele⁽⁸⁾ (G-SII)⁽⁹⁾ kehtestatud nõue hoida omakapitali ja muude instrumentide miinimumtasest, millega kaetakse kahjud kriisilahenduse korral. See nõue, mida tuntakse kogu kahjumikatmisvõime (TLAC)⁽¹⁰⁾ nime all, lisatakse kehtivasse omavahendite ja kõlblike kohustuste miinimumnõuete (MREL)⁽¹¹⁾ süsteemi, mis kehtib kõigile pankadele. See võimaldab ELil vajadusel paremini lahendada raskustes olevate globaalsete süsteemselt oluliste ettevõtjate kriise, tagades samal ajal finantsstabiilsuse ja viies riski maksusmaksjate jaoks miinimumini. Lisaks nähakse ette võlausaldajate hierarhia ühtlustamine, nii et kui pankade kriisilahendusel on vaja kohustusi ja nõudeõigusi teisendada, oleksid kõigil võrdsed tingimused.

2.4.2. Punktis 2.3.2 (ja teatud määral ka punktis 2.3.4) käsitletud eesmärkide osas soovitakse saavutada järgmist:

2.4.2.1. parandada pankade võimet anda laenu VKEdele ja rahastada taristuprojekte;

2.4.2.2. vähendada lihtsama struktuuriga, väikeste pankade halduskoormust teatavate tasustamist puudutavate normide puhul (eelkõige normid, mis on seotud instrumente (nt aktsiaid) hõlmavate edasilükkamiste ja väljamaksetega);

2.4.2.3. muuta kapitalinõuete direktiivi/kapitalinõuete määruse sätteid proportsionaalsemaks ja vähem koormavaks väiksemate ja lihtsama struktuuriga krediidasutuste ja investeerimisühingute jaoks, kuna mõned praegu kehtivad avalikustamis- ja aruandlusnõuded ning keerukad kauplemisportfelliga seotud nõuded ei näi olevat usaldatavuskaalutluste seisukohast põhjendatud.

2.4.3. Punktis 2.3.3 toodud eesmärkide osas soovitakse:

2.4.3.1. hoida kauplemisportfelli positsioonide puhul ära ebaproportsionaalsed kapitalinõuded, sh turutegijate tegevusega seotud nõuded;

2.4.3.2. vähendada teatavate instrumentide (pandikirjad, kvaliteetsed väärtpaberistamise instrumendid, riigi võlakohustuse instrumendid, tuletisinstrumendid riski maandamiseks) emiteerimise/hoidmise kulused;

2.4.3.3. hoida ära võimalikud takistavad asjaolud nende krediidasutuste ja investeerimisühingute puhul, kes tegutsevad klientide jaoks vahendajatena kesksete vastaspoolte kliiritud tehingutes.

3. Märkused ja kommentaarid

3.1. Üldised märkused

3.1.1. Kõnealused ettepanekud väärivad vähimagi kahtluseta heakskiitu. Need tähendavad pärast kriisi finantssektori reformimiseks tehtud olulise töö edasist täiendamist ja täpsustamist. Samuti arvestatakse neis tõsiasi, et pankadel on Euroopas ka tulevikus oluline roll ühiskonnas ja eelkõige majanduse rahastamisel. Pankadel on kapitaliturgudel tähtis ülesanne vahendajana ning pangalaenu jäävad ka tulevikus Euroopas perekondade ja ettevõtjate ning kindlasti VKEde kõige olulisemaks rahastamisallikaks. Seda ei tohi ohtu seada.

3.1.2. Komitee tervitab esmalt terviklikku integreeritud lähenemisviisi, millele asetati kõnealuste ettepanekute koostamisel kõige suuremat rõhku ning mille puhul arvestati ka erinevate oluliste ühiskondlike eesmärkide ja soovitatavate arengusuundadega. Üks oluline saavutus on see, et asjaomaste ettepanekute koostamisel töötati välja konkreetsed meetmed, ilma seejuures põhimõtetest kõrvale kaldumata. Sest üks ei tohi käia teise arvelt.

3.1.3. Keerulise ja kompleksse poliitilise, ühiskondliku ja majandusliku konteksti ning rea oluliste eelseisvate probleemide tõttu loob mitmete eri alade oluliste eesmärkide sobitamine ja ühendamine märkimisväärset potentsiaali selleks, et saavutada eri valdkondades edu liikumisel kestlikuma ja ühise Euroopa tuleviku suunas. Selline tasakaalustatud lähenemisviis aitab samuti kaasa usalduse edasisele taastumisele.

⁽⁷⁾ Lühend tuleneb ingliskeelsest terminist *Net Stable Funding Ratio*.

⁽⁸⁾ Praegusel hetkel puudutaks asjaomane meede 13 Euroopa pangandusgruppi.

⁽⁹⁾ Lühend tuleneb ingliskeelsest terminist *Global Systemically Important Institution*, mida kasutatakse kapitalinõuete määruuses G-SIbi tähenduses (G-SIB, *Global Systemically Important Banks* (globaalsed süsteemselt olulised pangad)).

⁽¹⁰⁾ Lühend tuleneb ingliskeelsest terminist *Total Loss Absorption Capacity*.

⁽¹¹⁾ Lühend tuleneb ingliskeelsest terminist *Minimum Requirement for Eligible Liabilities and Own Funds*. Eesti keeles räägitakse „omavahendite ja kõlblike kohustuste miinimumnõuetest“.

3.1.4. Komiteel on väga hea meel ka selle üle, et arvestati arvamuse avaldamise üleskutse tulemustega,⁽¹²⁾ mis võimaldas ühelt poolt tasakaalustatumat lähenemisviisi ja kõigi sidusrühmade kaasamist ning teiselt poolt täpsemat ja mitmekülgsemat lähenemisviisi eelnevalt kehtestatud eesmärkide raames.

3.1.5. Komitee jaoks on finantsstabiilsuse säilitamise eelduse ja alusena endiselt ülimalt oluline, et pangandussüsteem oleks vastupanuvõimeline ja hästi kapitaliseeritud.

3.1.6. Sama olulised on majanduse toetamise meetmed ja nende tõhus rahastamine, nii et majanduskasvu ja töökohtade loomist oleks võimalik maksimaalselt toetada.

3.1.7. Kõnealused ettepanekud aitavad tänu oma riski vähendavale iseloomule kaasa ka pangandusliidu⁽¹³⁾ edasisele väljakujundamisele ning komitee arvates on need võtmeelement, mis peaks võimaldama saavutada edu selle kolmanda samba, Euroopa hoiuste tagamise skeemi, elluviimisel. Pangandusliit omakorda on majandus- ja rahaliidu üks põhisammas, mille kiireks elluviimiseks tuleb teha jõupingutusi. Need ettepanekud tulevad kasuks ka kapitaliturgude liidu⁽¹⁴⁾ loomisele, mis kujutab endast täiendavat lisaväärtust.

3.1.8. Kõnealused ettepanekud on järjekordne, kuid mitte viimane samm usalduse taastamiseks finantssektori ja pankade vastu. Komitee avaldab lootust, et tulevased sammud on kantud samast vaimust. See kehtib eelkõige küsimuste kohta, mille üle käivad praegu veel arutelud muu hulgas Basel III raamistiku⁽¹⁵⁾ lõpuleviimise raames⁽¹⁶⁾ ja mille osas oodatakse tulemusi suhteliselt lühikese aja jooksul. Igal juhul on oluline vähendada veelgi sektori riske, ilma et see puudutaks Euroopa pangandussektorit ebaproportsionaalselt.

3.1.9. Lisaks näib seega oluline pidada silmas rahvusvahelist konteksti, eelkõige kuna nüüd on selgunud, et ELi-välised partnerid tõlgendavad mõningaid kokkuleppeid finantssektori ülemaailmseks reformimiseks teisiti ja/või vähem rangelt. G20 tasemel pärast finantskriisi kokku lepitud üleüldine reformikava ei tohi ohtu sattuda ega viia ülemaailmselt liiga suurte erinevuste või killustumiseni, mis avaldaksid kahjulikku mõju ELis asuvatele krediidiasutustele.

3.1.10. Oluline on, et kõnealused ettepanekud tagaksid finantssektorile ja selles osalejatele piisava selguse ja kindluse. Ühises Euroopa ruumis tegutseval korrektselt hüvitatud, mitmekesisel sektoril, peab olema võimalus tegeleda ka teiste probleemidega, nagu nendega, mis on seotud tehnoloogiliste ja digitaalsete arengusuundade, madalate laenuintressi ja mõnede muude, kriisist tulenevate probleemidega, nagu viivislaenu⁽¹⁷⁾ mõnedes riikides.

3.1.11. Lõpetuseks kordab komitee siinkohal oma varasemat seisukohta, et varipangandus ei tohi jääda tähelepanu alt välja ega reguleerimata. Finantsstabiilsuse tugevdamiseks tuleb samuti kontrollida varipanganduses peituvaid võimalikke riske ja teostada nende üle järelevalvet. Samal ajal peavad kõikidele finantsvaldkonnas tegutsejatele ja nende vahel kehtima võrdsed tingimused.

3.2. Usaldatavusraamistik ja sellekohased meetmete ettepanekud

3.2.1. Komitee tervitab usaldatavusraamistikule tähelepanu pööramist ning selle edasist täiendamist ja tugevdamist eri kvootide ja teiste, kõnealustes ettepanekutes ette nähtud meetmetega. Need on tervitatavad eriti nüüd, mil need on piisavalt mitmekesised ning muu hulgas hoolitsetakse selle eest, et majanduse rahastamist põhjusega ei takistata.

3.2.2. Komitee väljendab heameelt selle üle, et reguleerimis- ja järelevalveasutused on selles valdkonnas kõrgendatud tähelepanu all, et on olemas tahe luua neile täiendavaid võimalusi ning soov saavutada eeskirjade ja tavade ulatuslikum ja parem ühtlustamine. See ei ole oluline mitte üksnes selleks, et vältida pankade käsitlemisel suuri erinevusi, vaid ka proportsionaalsuse põhimõtte laialdasema rakendamise seisukohast.

⁽¹²⁾ COM(2016) 855 final

⁽¹³⁾ ELT C 177, 18.5.2016, lk 21.

⁽¹⁴⁾ ELT C 133, 14.4.2016, lk 17.

⁽¹⁵⁾ Tuntud ka Basel IV meetmetena.

⁽¹⁶⁾ See puudutab muu hulgas operatsiooni- ja krediiriskiga seotud tegevusi, nagu ka pankade sisemudeleid. Baseli tasandi teine pooleliolev töö on riigi laenuriski standardite koostamine. Sellele tuleb pöörata tähelepanu ka rahvusvahelisel ja Euroopa tasandil.

⁽¹⁷⁾ ELT C 133, 14.4.2016, lk 17.

3.3. Kriisilahenduse raamistik

3.3.1. Kooskõlas oma varasemate arvamustega tervitab komitee asjaolu, et uutes ettepanekutes tegeletakse pankrotti minemiseks liiga suure finantsasutuse (*too big to fail*) problemaatikaga. Kogu kahjumikatmisvõime korra rakendamine Euroopa globaalsete süsteemselt oluliste ettevõtjate suhtes omavahendite ja kõlblike kohustuste miinimumnõuete süsteemi raames viisil, mis sisaldab üldiselt rakendatavat⁽¹⁸⁾ ja individuaalset osa,⁽¹⁹⁾ võimaldab järgida samaaegselt ühtlustatud ja juhtumipõhist lähenemisviisi.

3.3.2. Aga see ei ole siiski piisav. Nii nagu omal ajal märgitud,⁽²⁰⁾ tuleb ka eelolevate aastate tegevuskavas (jätkuvalt) keskenduda Basel III raamistiku täielikule rakendamisele, finantsstabiilsuse nõukogule ja lahenduste leidmisele läbikukkumiseks liiga suurte pankade jaoks kooskõlas rahvusvaheliste kokkulepetega (G-20). Eesmärgiks peab jääma finantssektori stabiilsuse ja vastupanuvõime tugevdamine ning samal ajal tuleb vältida seda, et tulevikus peab pankade päästmiseks kasutama täiendavaid avaliku sektori vahendeid. Lisaks tuleks kriisilahenduse mehhanismi kohaldamise lihtsustamiseks jätkuvalt uurida, kuidas oleks võimalik vähendada pankade valduses olevat valitsemissektori võla suurt osa⁽²¹⁾. See tuleks kasuks ka pangandusliidu täielikule väljakujundamisele⁽²²⁾.

3.3.3. Komitee väljendab ka eriti suurt heameelt komisjoni ettepaneku üle ühtlustada suuremal määral võlausaldajate hierarhia, luues selleks uue varaklassi kohustuste ja nõudeõiguste teisendamise korra rakendamisel, mille eesmärk on eri liikmesriikidele võrdsete tingimuste tagamine⁽²³⁾.

3.4. Meetmed reaalmajanduse ja eelkõige VKEde paremaks rahastamiseks

3.4.1. Loomulikult on ülimalt positiivne, et erinevaid kavandatud meetmeid on vaadeldud sellest perspektiivist, milline on nende mõju reaalmajanduse rahastamisele ning et on tehtud kõik vajalik pankade laenuandmisvõime parandamiseks.

3.4.2. Komitee tunnustab eelkõige asjaolu, et ohtralt tähelepanu on pööratud laenu andmisele VKEdele, kes moodustavad Euroopa majanduse selgroo ja jäävad selleks ka edaspidi. Nemad hooldavad investeringute ja töökohtade eest.

3.4.3. See kehtib eelkõige VKE toetuskoefitsiendi kinnitamise ja edasise laiendamise kohta. Komitee kutsub üles põhjalikult uurima, kas asjaomast koefitsienti ei oleks võimalik laiaulatuslikumalt kasutada nii, et see tuleks nii palju kui võimalik kasuks laenule ja VKEdele. Samamoodi palub komitee komisjonil teha spetsiaalseid jõupingutusi selleks, et tugevdada nende liikmesriikide majandust, keda majanduskriis on kõige enam nõrgestanud.

3.4.4. Lisaks on komitee seisukohal, et tuleks teha samaaegseid jõupingutusi sotsiaalmajanduse ja selles valdkonnas tegutsete edendamiseks. Konkreetsemalt tuleks luua nn sotsiaallettevõtete toetuskoefitsient.

3.5. Kapitaliturgude liidu edasine ülesehitamine

3.5.1. Kuigi selle näol ei ole tegemist selle kõige olulisema osaga, tervitab komitee kõnealustes ettepanekutes kapitaliturgude liidu edasisele ülesehitamisele omistatud tähelepanu.

3.5.2. Kooskõlas oma varasemate selleteemaliste ettepanekutega⁽²⁴⁾ on komitee seisukohal, et reguleerimis- ja järelevalveraamistik peaks pakkuma kõiki võimalusi kapitaliturgude eeliste tugevdamiseks, piirates samas puuduste, nagu ebavajalike või liigsete riskide võtmine, kahjulikku mõju. Uus süsteem peab suutma vastu pidada tulevikus tekkida võivate uute kriiside negatiivse mõjule. See eeldab ühtlasi nii Euroopa kui ka liikmesriikide tasandil suuremat ühtlustamist ja koostööd mikro- ja makrotasandi usaldatavusjärelevalve vallas.

3.6. Proportsionaalsus ja halduskulude vähendamine

3.6.1. Esmalt soovib komitee veel kord kinnitada finantsüsteemi mitmekesisuse säilitamise vajaduse põhimõttelist tähtsust⁽²⁵⁾. See ei ole mitte ainult stabiilsuse huvides, vaid muudab ka võimalikuks selle, et kõigi – olgu siis hoiustaja, investori, tarbija või ettevõtja – vajadustele ja muredele tullakse vastu primal võimalikul viisil.

⁽¹⁸⁾ Nn „Pillar 1 MREL requirement“.

⁽¹⁹⁾ Nn „Pillar 2 MREL add-on requirement“.

⁽²⁰⁾ ELT C 451, 16.12.2014, lk 10.

⁽²¹⁾ Vt muu hulgas https://ec.europa.eu/epsc/publications/five-presidents-report-series/further-risk-reduction-banking-union_en

⁽²²⁾ ELT C 271, 19.9.2013, lk 8.

⁽²³⁾ Vt Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee aramus ECO/429 „Pangandussektori reform: võlausaldajate hierarhia maksujõuetuse korral“. Seni avaldamata.

⁽²⁴⁾ ELT C 133, 14.4.2016, lk 17.

⁽²⁵⁾ ELT C 251, 31.7.2015, lk 7.

3.6.2. Komitee tunneb suurt heameelt selle üle, et proportsionaalsuse põhimõtte, mille asjakohast rakendamist väikeste ja lihtsama struktuuriga pankade puhul pidas komitee varem põhiprobleemiks,⁽²⁶⁾ on viinud mitmete ettepanekute esitamiseni kõnealustes ettepanekutes.

3.6.3. Komitee on siiski seisukohal, et nende pankade olukorraga on arvestatud liialt vähe. Praegustes ettepanekutes ei arvestata piisavalt seda tüüpi asutuste iseärasuste ja võimalustega.

3.6.4. Komitee hinnangul tuleks praeguse killustatud ja piiratud lähenemisviisi asemel esiplaanile seada proportsionaalsuse põhimõtte struktureeritum ja kaugemaleulatuva lähenemisviisi.

3.6.5. Konkreetsemalt öeldes ei tohiks proportsionaalsuse põhimõtte lähtuda mitte ainult asjaomaste asutuste suuruselt, vaid selle puhul tuleks arvesse võtta ka järgmisi aspekte: i) erinevate ärimudelite eriomadused, ii) nende pankade erinevad institutsioonilised vormid ja iii) konkreetsed eesmärgid, mille poole erinevad turul tegutsevad finantsasutused püüdleavad.

3.6.6. Nende asutuste õlule ei tohi panna ülemäära suuri kohustusi või koormaid. Seevastu on vajalik suurem paindlikkus teatud spetsiifiliste aspektide osas, nagu näiteks aruandluskohustus. Hoolikalt tuleks kaaluda täiendavaid sätteid nende halduskoormuse vähendamiseks.

3.6.7. Samuti tuleb kõigi taoliste asutuste jaoks luua võrdsed tingimused nende õiguslikust vormist sõltumata.

3.6.8. Üldiselt toetab komitee kooskõlas taotletavate eesmärkidega ja tingimusel, et reguleerimis- ja järelevalveasutustel on vajadusel võimalik kiirelt ja nõuetekohaselt sekkuda, proportsionaalsuse põhimõtte võimalikult ulatuslikku kasutamist nii sellest kasu saavate asutuste arvu osas kui ka valdkondade ja teemade osas, mille suhtes seda kohaldatakse.

4. Üldised märkused

4.1. Võttes arvesse väljapakutud meetmete konkreetse ja nõuetekohase kohaldamise tähtsust, on äärmiselt oluline, et finantsasutustele antakse piisavalt aega uute eeskirjade rakendamiseks. See eeldab tehniliste ja rakendusstandardite kiiret väljatöötamist Euroopa Pangandusjärelevalve poolt või ette nähtud rakendamisaega, mis algab alles siis, kui asjaomased asutused on välja töötanud eeskirjade kõik üksikasjad.

4.2. Uue IFRS 9⁽²⁷⁾ kohaldamise tulemusena reaalmajanduse rahastamisele tekkida võivate negatiivsete mõjude ennetamiseks või neutraliseerimiseks pooldab komitee asjaomase uue rahvusvahelise finantsaruandlusstandardiga seotud seadusega ettenähtud üleminekusätete kiiret vastuvõtmist.

Brüssel, 30. märts 2017

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Georges DASSIS

⁽²⁶⁾ ELT C 251, 31.7.2015, lk 7.

⁽²⁷⁾ Komisjoni määrus (EL) 2016/2067, 22. november 2016, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 1126/2008 (millega võetakse vastu teatavad rahvusvahelised raamatupidamisstandardid kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EÜ) nr 1606/2002) seoses rahvusvahelise finantsaruandlusstandardiga (IFRS) 9 (ELT L 323, 29.11.2016, lk 1).

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Üleskutse avaldada arvamust ELi finantsteenuste õigusraamistiku kohta““

[COM(2016) 855 final]

(2017/C 209/07)

Raportöör: **Milena ANGELOVA**

Konsulterimistaotlus	Euroopa Komisjon, 23.11.2016
Õiguslik alus	Euroopa Liidu toimimise lepingu artikkel 304
Vastutav seksioon	majandus- ja rahaliidu, majandusliku ja sotsiaalse ühtekuuluvuse seksioon
Vastuvõtmine seksioonis	8.3.2017
Vastuvõtmine täiskogus	29.3.2017
Täiskogu istungjärk nr	524
Hääletuse tulemus	226/4/5
(poolt/vastu/erapooletuid)	

1. Järeldused ja soovitused

1.1. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee väljendab heameelt selle üle, et esimest korda kehtestatakse üleskutse avaldada arvamust. See on innovaatiline, informatiivne ja kasulik vahend seadusandlike algatuste mõju hindamiseks ELi tasandil ning komitee loodab, et sellest saab tulevikus üldlevinud tava.

1.2. Komitee toetab arvamuse avaldamise üleskutse järeldusi, milles rõhutatakse, et hiljutiste finantsreformide üldpõhimõtteid ei saa üldiselt vaidlustada ning et uued eeskirjad on suurendanud finantssüsteemi stabiilsust ja vastupidavust. Komitee rõhutab ELi finantsteenuste õigusraamistiku olulisust kapitaliturgude liidu (CMU) lõpuleviimise kiirendamisel.

1.3. Proportsionaalsuse mõttes väljendab komitee heameelt reformi finantsstabiilsuse ja kasvumeesmärkide parema tasakaalustamise laiemal eesmärgi konteksti asetamise üle. Ta nõuab tungivalt, et liikmesriigid ei kehtestaks ELi eeskirjade ülevõtmisel tarbetuid kohustusi ega piiranguid. Komitee tuletab nii ELi kui ka siseriiklikele seadusandjatele meelde, et kavandada tuleks mõistlikud tingimused uute õigusaktide jõustamiseks ja kohaldamiseks, et võimaldada kõigil sidusrühmadel kohaneda.

1.4. Komitee soovib, et eriti finantsteenuste regulatiivraamistikku silmas pidades tuleks liikmesriikide otsustada olevate siseriiklikku õigusesse ülevõtmise tahke rangelt jälgida ja kehtestada asjakohased rakendamise kontrollid, et tagada võrdsed tingimused ja edendada kapitaliturgude liidu edasist arengut.

1.5. Komitee nõustub, et pangad peavad olema erilise tähelepanu keskmes, sest nad osutavad üldsusele olulisi üldhuviteenuseid ja on VKEdes rahastamise põhiallikas. ELi finantssüsteemis domineerivad universaalpangad, mis muudab seadusandjate ülesande väga keeruliseks, sest ettevõtlusvabadust ja riskivõtmist selles sektoris tuleb alati tasakaalustada väga hoolikalt vajadusega stabiilsuse järele.

1.6. Komitee kutsub seetõttu Euroopa poliitikakujundajaid kiirendama ELi pangandussektori struktuurireformi, sh lahendades komisjoni seadusandliku ettepaneku sellele vastu, ⁽¹⁾ mis praegu on kaasotsustamismenetluses patiseisus. Komitee meenutab, et õigusaktid ei ole alati kõige kohasem poliitiline reaktsioon, ja kutsub komisjoni üles valima võimalusel mittesteadusandlikke ja turupõhiseid lahendusi.

⁽¹⁾ Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus ELi krediidasutuste vastupanuvõimet parandavate struktuurimeetmete kohta (COM(2014) 43 final).

2. Üldised märkused

2.1. Komitee väljendab heameelt komisjoni jõupingutuste üle kutsuda üles avaldama arvamust enne regulatiivsete ettepanekute kehtestamist finantsteenuste valdkonnas ja soovitab, et sellest võiks saada üldine tava seadusandlikus protsessis. See on esimene kord, kui selline lähenemisviis võetakse, ja komitee on veendunud, et seda tuleks pidada heaks tavaks, mida tuleb tulevikus järgida. Komitee hindab ühtlasi tõsiasja, et seda lähenemisviisi toetab kindlalt Euroopa Parlament ⁽²⁾.

2.2. Komitee kiidab heaks asjaolu, et kutsudes üles arvamust avaldama, viib komisjon oma õigusloomemethodika sammu võrra edasi, vaadates üle kogu finantsteenuste reguleerimise kogumi ja hinnates, kuidas üksikud õigusaktid üksteisega seotud on. Komitee kutsub komisjoni üles kaaluma selle lähenemisviisi laiemat kasutamist oma tulevastes seadusandlikes algatustes. Selline lähenemine on kooskõlas õigusloome kvaliteedi ja tulemuslikkuse programmi ⁽³⁾ ja parema õigusloome tegevuskavaga ⁽⁴⁾.

2.3. Komitee väljendab heameelt komisjoni jõupingutuste üle seoses seadusandjate rolliga pangandussektori (ja laiemalt finantssektori) arendamiseks nõuetekohase aluse loomisel, et see oleks suuteline täitma oma olulisi ja asendamatu ülesandeid jätkusuutliku majanduskasvu ja töökohtade loomise toetamisel.

2.4. Et tõhusalt tugineda juba tehtud saavutustele ja hoogu mitte kaotada, julgustab komitee komisjoni analüüsima edasi ja sügavuti kogutud näiteid ebajärjepidevustest, kattuvustest ja mittekavatsetud koostoimetest eri õigusaktide vahel.

2.5. Arvestades tungivat vajadust taastada ja edendada majanduskasvu ELis, julgustab komitee samme usaldatusnõuete saavutamise suunas viisil, mis on soodsam majanduskasvu jaoks. Kuna pangakrediit on siiani põhiline rahastamisallikas enamiku ELi ettevõtjate ja VKEde jaoks, peaks põhiprioriteet uute eeskirjade kujundamisel olema majandusse suunatud rahastamisvoo takistamise vältimine.

2.6. Proportsionaalsuse osas väljendab komitee heameelt reformi finantsstabiilsuse ja kasvumeesmärkide parema tasakaalustamise laiema eesmärgi konteksti asetamise lähenemisviisi üle. Komitee rõhutab, et teha tuleb jõupingutusi tagamaks, et seda põhimõtet järgitakse ka liikmesriigi tasandil ning et liikmesriigid ei kehtestaks ELi eeskirjade ülevõtmisel tarbetuid kohustusi ega piiranguid. See ettevõtmine on kooskõlas jõupingutustega vähendada koormust, mis tuleneb erinevate üksiknõuete dubleerimisest ja vastuolulisusest. Vajadust ühtlustamise järele tuleks tasakaalustada vajadusega tunnustada mitmekesisust, tagada proportsionaalne õigusloome ja julgustada kaalutusõiguse asjakohast kasutamist.

2.7. Komitee kutsub komisjoni direktiivide jaoks ettepanekuid koostades võtma arvesse tõsiasja, et liikmesriigid võtavad direktiive siseriiklikku õigusesse erinevalt üle. Mõned riigid võtavad seadusandlust üle liiga rangelt ja sõnasõnaliselt, kaotades seeläbi direktiivist kavandatud paindlikkuse ja sageli kehtestades ise palju rangemaid tingimusi oma siseriiklikule tööstusele kui teised riigid. Teised riigid kasutavad kaalutusõigust ja teevad vähe asjaomaste õigusaktide vaimus. Nii tekivad ebavõrdsed tingimused ja seetõttu nurjub üks seadusandluse põhieesmärkidest. See on põhjus, miks komitee soovib, et siseriiklikku õigusesse ülevõtmise erinevuste üle peab olema väga hoolikas järelevalve ja nõuetekohased kontrollid viisi üle, kuidas õigusakte rakendatakse.

2.8. Komitee toetab põhimõtteliselt järelemeetmeid, mille kohta komisjon tegi ettepaneku oma teatises, ⁽⁵⁾ ja kutsub komisjoni esitama vastavaid seadusandlikke akte, kui need on valmis, laialtlevikuks konsulteerimiseks sidusrühmadega asjaomastes sektorites.

⁽²⁾ <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=TA&reference=P8-TA-2016-0006&language=ET>.

⁽³⁾ http://ec.europa.eu/info/law-making-process/evaluating-and-improving-existing-laws/refit-making-eu-law-simpler-and-less_et.

⁽⁴⁾ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Parem õigusloome paremate tulemuste saavutamiseks – ELi tegevuskava“ (COM(2015) 215 final).

⁽⁵⁾ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Üleskutse avaldada arvamust ELi finantsteenuste õigusraamistiku kohta“ (COM(2016) 855 final).

2.9. Osana oma täiendavatest järelemeetmetest peaks komisjon võtma arvesse tõsiasja, et mitmel juhul on siseriiklikku õigusesse ülevõtmise tähtajad finantsteenuste valdkonnas seotud raamõigusakti vastuvõtmisega (1. tasand). Kuid nõuetekohase rakendamise tagamiseks on tarvis ka andmeid üksikasjalike rakendamismeetmete (2. tasand) kohta. Seetõttu on siseriiklikku õigusesse ülevõtmise tähtajad, mis on seotud 1. tasandi õigusaktidega, sageli liiga lühikesed. Siseriiklikku õigusesse ülevõtmise tähtajad peavad olema seotud lõplike üksikasjalike rakendusmeetmete vastuvõtmisega (2. tasand). Komitee väljendab heameelt tõsiasja üle, et komisjon töötab koos liikmesriikidega siseriiklikku õigusesse ülevõtmise tegevuskava koostamiseks, ja sooviks neid arengusuundumusi tähelepanelikult jälgida.

3. Üldised kommentaarid järelemeetmete kohta

3.1. Majanduse finantseerimisega seotud ebavajalike regulatiivsete piirangute vähendamine

3.1.1. Komitee väljendab heameelt kavandatud kohanduste üle kapitalinõuete määruse (CRR2 pakett) peamistes valdkondades, et kaitsta pankade suutlikkust majandust rahastada⁽⁶⁾.

3.1.1.1. Komitee peab äärmiselt asjakohaseks ideed kohandada finantsvõimenduse määra, et kajastada ELi finantssektori mitmekesisust ning tagada juurdepääs kliiringule ja arengu rahastamisele riiklikest vahenditest.

3.1.1.2. Komitee väljendab heameelt ettepaneku üle võtta järk-järgult kasutusele stabiilse netorahastamise kordaja ja seda täpsustada, et tagada ELi kaubanduse rahastamise meetmete, tuletisinstrumentide turgude ja repotehingute turu nõuetekohane toimimine.

3.1.2. VKEd üle Euroopa peavad senini pangakrediiti oma peamiseks rahastamisallikaks⁽⁷⁾. Komitee hindab komisjoni kavatsust laiendada VKEde toetuskoefitsienti kohaldamist laenudele, mis on suuremad kui 1,5 miljonit eurot⁽⁸⁾. Samal ajal kutsub komitee komisjoni üles pöörama erilist tähelepanu pankade rahastamise piisavuse hindamisele ja võtma meetmeid, et suunata pankade rahastamist tulemuslikumalt, nii et see vastaks VKEde konkreetsetele vajadustele sõltuvalt nende erinevatest riskiprofiilidest, arengu etappidest, tööstuse asukohast jne. Komitee soovib ühtlasi, et komisjon võiks kaaluda võimalust kohaldada VKEde toetuskoefitsienti omavahendite nõuete potentsiaalsele suurenemisele kontratsükliiliste või süsteemsete riskide korral, sest vastasel juhul võidakse laenamist VKEdele piirata.

3.1.3. Komitee tervitaks võlguoleku soodustamise olulist vähendamist, et tõsta majanduse vastupanuvõimet ja suurendada kapitali jaotamist, mis muudab omakapitali emitentide ja investorite jaoks atraktiivsemaks.

3.1.4. Pidades silmas kapitaliturgude liidu loomist,⁽⁹⁾ rõhutab komitee, et äriühingutel peaks olema juurdepääs erinevatele turu liikidele üle ELi, sõltuvalt nende suuruselt, tegevuse ulatusest ja konkreetsetest tunnustest.

3.1.5. ELi finantsteenuste regulatiivraamistik on asendamatu võimalus käsitleda paremini vajadust investori- ja tarbijavalikute paljususe järele ja luua keskkond, mis stimuleerib innovatsiooni finantstootes.

3.2. Eeskirjade proportsionaalsuse suurendamine ilma usaldatavusnõuete eesmärke ohtu seadmata

3.2.1. Komitee rõhutab vajadust liikuda edasi samm-sammult pangandusliidu lõpuleviimise suunas ja märgib, et sellega seoses on vaja õigusaktide täielikku ja ajakohast rakendamist.

3.2.2. Komitee kutsub komisjoni üles jätkama oma jõupingutusi, et viia lõpule panganduse struktuurireform. Komitee rõhutab vajadust ühtlustada aruandlusnõuete sisu ja sagedust ning uurida, milliseid andmeid on tegelikult vaja, kohandada vorme ja lihtsustada ning tagada VKEdele võimalusel erandid.

⁽⁶⁾ COM(2016) 850 final.

⁽⁷⁾ Komitee teabearuanne teemal „VKEde ja keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjate juurdepääs rahastamisele perioodil 2014–2020: võimalused ja väljakutsed“.

⁽⁸⁾ Kapitalinõuete määrus (CCR), artikkel 501 (ELT L 176, 27.6.2013, lk 1).

⁽⁹⁾ ELT C 383, 17.11.2015, lk 64.

3.2.3. Komitee kutsub komisjoni Euroopa turu infrastruktuuri määrase läbivaatamisel uurima seda, millist mõju võiks kesksete vastaspoolte aktsepteeritavate tagatiste kvaliteedi alandamine avaldada kesksete vastaspoolte vastupidavusele, ja kaaluma, kas teatavad turuosalisel, näiteks pensionifondid, võiks kesksest kliiringust püsivalt vabastada, kui nende osalemine vähendab finantssüsteemi üldist stabiilsust alternatiivse mitterahalise tagatise aktsepteerimise tõttu.

3.2.4. Kooskõlas proportsionaalsuse põhimõttega soovib komitee, et

- selle asemel, et lihtsalt vähendada nõutavate aruannete sagedust, ei peaks üldistele väikepankadele ja muudele väikestele finantsasutustele teatava künniseni kohaldada teatavaid aruandlusnõudeid. Muul juhul võivad regulatiivkulud väikeste asutuste jaoks luua turumoonutusi, mis soodustavad teatavaid organisatsiooni vorme ja suurettevõtjaid;
- väikepanku ja üldisemalt väikeseid finantsasutusi ei tohiks ülekoormata haldusnõuetega, seni kuni nad järgivad teatavaid standardeid. Neid standardeid tuleks rangelt seirata, et säiliks usaldus.

3.3. Põhjendamatu regulatiivse koormuse vähendamine

3.3.1. Komitee on kindlalt veendunud, et kapitaliturgude liidu edukas lõpuleviimine peaks võimaldama iga suurusega, iga sektori ja iga olelustersükli staadiumis ELi äriühingutel pääseda juurde ELi kapitaliturule kasutajasõbralikul, otsesel ja taskukohasel viisil. Komitee loodab, et prospektidirektiiviga kaasneb tõhus 2. tasandi õigusakt, mis peaks edendama (eriti VKEde) noteerimist ja loob soodsama korra vahendite kogumiseks.

3.3.2. Komitee tunnustab, et riiklikud järelevalveasutused on küll paremini teavitatud kohalike turgude omadustest, kuid hoiatab siiski, et see ei tohiks mingil juhul olla ülemäärase reguleerimise ettekäändeks ja et nõuded riiklikul tasandil ei tohiks olla rangemad kui ELi seadusandlikud sätted.

3.3.3. Komitee väljendab muret õigusaktide kasvava keerukuse üle, mida kajastab õigusloome ja järelevalve suurem hulk kõigil tasanditel – rahvusvahelisel, ELi ja riiklikul. Komitee muidugi tunnustab, et finantsturud on väga keerukad ja vajavad seega keerukamat reguleerimist, kuid hoiatab, et see võib negatiivselt mõjutada investeeeringuid. Komitee leiab, et õigusaktid ei ole alati kõige kohasem poliitiline reaktsioon, ja kutsub komisjoni valima võimalusel mitteseadusandlikke ja turupõhiseid lahendusi.

3.4. Regulaatiivse raamistiku muutmine ühtsemaks ja tulevikku vaatavamaks

3.4.1. Komitee väljendaks heameelt riskipõhise lähenemisviisi üle reguleerimisele, mille korral samale riskile kohaldataks samu eeskirju. Komitee juhib sellega seoses tähelepanu kasule, mida tooks varade mitmekesistamine nii varaklassi kui ka vara päritolu osas viisina, mis võimaldab riske paremini hajutada ja vastata investorite vajadustele.

3.4.2. Komitee viitab vajadusele rakendada ELi tasandil kiiresti algatusi, mis edendavad enamat ja paremat rahandusalast koolitust,⁽¹⁰⁾ milles tuleks võtta arvesse iga liikmesriigi konkreetseid vajadusi. Vaja on erilist rõhuasetust VKEdele, sealhulgas sellele, kuidas kasutada paremini võimalusi, mida pakuvad kapitaliturud.

3.4.3. Vahendajatel, eriti ettevõtjate ühendustel, on täita väga oluline roll rahastamise suunamisel reaalmajandusse ja hästiarenenud kohalikesse ökosüsteemidesse.

3.4.4. Kooskõlas eelmise arvamuse⁽¹¹⁾ järelustega rõhutab komitee, et konsulteerimine finantsteenuste jaeturu üle oli liiga laiapõhjaline, ja soovib keskendatumat lähenemisviisi oodatavale finantsteenuste jaeturu tegevuskavale, et saavutada käegakatsutavamad tulemused. Komitee on ühtlasi veendunud, et see tegevuskava tuleks ette valmistada tugeva keskendumisega tarbijakaitsele.

⁽¹⁰⁾ ELT C 318, 29.10.2011, lk 24.

⁽¹¹⁾ ELT C 264, 20.7.2016, lk 35.

3.4.5. Komitee toetab täielikult prioriteeti, mis on asetatud tehnoloogilise arengu arvesse võtmisele tulevasi eeskirju kujundades. Komitee nõuab siiski, et komisjon oleks selles ettevõtmises ühtlasi ettevaatlik küberjulgeoleku ohtude suhtes. Komitee rõhutab, et integreeritud lähenemises kapitaliturgude liidu lõpuleviimisele tuleks keskenduda digitaalse ühtse turu arengule ja kestvatele reformidele äriühinguõiguse ja äriühingu üldjuhtimise valdkonnas.

3.4.6. Komitee soovib, et järelemeetmete osana tuleks hõlmata läbipaistvusdirektiivi täiendavat läbivaatamist, keskendudes suuremate osalustest teavitamisele. Need teavitamised erinevad liikmesriigiti ja mõnikord isegi noteeritud äriühingute vahel. See on investorite jaoks tarbetu koormus ja seda tuleks vältida täieliku ühtlustamise abil, sest see on takistus kapitaliturgude liidu arengule.

3.4.7. Üldisemalt takistab piiriüleseid investeringuid tõsiasi, et investorid peavad arvestama 28 eraldiseisvat regulatiivkorda, kui nad investeerivad noteeritud äriühingutesse, millel on oma registreeritud kontor ühes 28st liikmesriigist. Üksikasjalikud määrused – direktiivide asemel – kujutaksid endast olulist sammu kapitaliturgude liidu loomise suunas. Määruseid peaksid täiendama Euroopa järelevalve ja jõustamine.

4. Järgmised sammud

4.1. Komitee soovib eurot mitte kasutavate liikmesriikide täielikku kaasamist pangandusliitu.

4.2. Kooskõlas oma hiljutise arvamuse⁽¹²⁾ järeldustega rõhutab komitee, et prospektidirektiivi läbivaatamist tuleks suunata VKEde jaoks kulude vähendamise ja menetluste lihtsustamise suunas, luues samas õige tasakaalu investorikaitse mõttes. Komitee toonitab, et mõjuhindang ja kulude-tulude analüüs peaksid sisaldama põhjalikku hinnangut 2. tasandi meetmete mõju kohta, kuivõrd need meetmed moodustavad ELi finantsteenuste reguleerimise raamistiku olulise osa.

4.3. Komitee kutsub komisjoni ja asjaomaseid järelevalveasutusi käsitlema teabevahetust rahvusvaheliste finantsaruandlusstandardite ja usaldatavusnõuete vahel ning vaatama läbi selliste rahastamisvahendite maksuarvestuse mõju omavahenditele.

4.4. Samal ajal sooviks komitee juhtida komisjoni tähelepanu tõsiasjale, et mõnikord muutuvad määrused nii kiiresti, et see tekitab segadust, muutes nõuete järgimise asutuste või üksikisikute jaoks väga raskeks või isegi võimatuks. Vaja on asjakohast ajastust kohandamismenetluste ja -vormide jaoks ning komisjon peaks seetõttu võimaldama aja möödumist enne uute muudatuste kehtestamist.

4.5. Komisjon peab tagama, et on piisavalt aega kavandatud õigusaktide nõuetekohaseks rakendamiseks riiklikul tasandil, isegi kui teise tasandi õigusaktide koostamisprotsessi käigus toimub konsulteerimine Euroopa järelevalveasutusega. Muul juhul tuleb rakendamise tähtaegu kas pikendada (nagu kombineeritud jae- ja kindlustuspõhiste investeerimistoodete – PRIIPide puhul) või kõige halvema stsenaariumi puhul jääb liiga vähe aega ettevõtjatele ja nende töötajatele enda uute õigusaktidega kurssi viimiseks enne seda, kui neid tuleb hakata järgima.

4.6. Komitee on kindlalt veendunud, et koos regulatiivsete jõupingutustega on finantssektoris nii kultuuri kui ka käitumise mõttes vaja muutust ning kutsub seepärast kõiki sidusrühmi üles tegema pidevaid jõupingutusi, et saavutada parem nõuete järgimine, paremini reageeriv ja läbipaistvam haldus ning kõigi turuosaliste pikaajalisem orienteeritus.

4.7. Et stimuleerida konkurentsi väga kontsentreeritud turul, sooviks komitee näha täiendavate reitingupakkujate edendamist. See peaks ühtlasi aitama vähendada ülemääraseid kulutusi, millega VKEd seisavad silmitsi välise reitingu omandamisel, ning komitee kutsub komisjoni ühtlasi uurima edasi, kuidas saaks VKEsid hinnata võrreldaval ja taskukohasel viisil.

4.8. Et tagada kiire ja tõhus rakendamine ja kooskõlas komisjoni 2017. aasta tööprogrammiga,⁽¹³⁾ soovib komitee meetmete võtmist, millega tagatakse, et liikmesriigid on täiel määral pühendunud direktiivide siseriiklikku õigusse ülevõtmise tähtaegade austamisele ja selle tagamisele, et neid täies ulatuses rakendatakse.

⁽¹²⁾ ELT C 177, 18.5.2016, lk 9.

⁽¹³⁾ COM(2016) 710 final.

4.9. Kooskõlas parema õigusloome algatusega kutsub komitee komisjoni lihtsustama kõigi asjaomaste sidusrühmade, sh eksperdirühmade ja nõuandvate organite varast osalust, et tagada tasakaalustatud osalemine konsultatsioonides, kajastades sidusrühmade paljusust.

Brüssel, 29. märts 2017

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Georges DASSIS

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemadel

„Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega luuakse Euroopa Elu- ja Töötingimuste Parandamise Fond (Eurofound) ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EMÜ) nr 1365/75“

[COM(2016) 531 final – 2016/0256 (COD)],

„Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega luuakse Euroopa Kutseõppe Arenduskeskus (Cedefop) ja tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EMÜ) nr 337/75“

[COM(2016) 532 final – 2016/0257 (COD)]

ja

„Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega luuakse Euroopa Tööohutuse ja Töötervishoiu Agentuur (EU-OSHA) ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 2062/94“

[COM(2016) 528 final – 2016/0254 (COD)]

(2017/C 209/08)

Raportöör: **Christa SCHWENG (AT-I)**

Kaasraportöör: **Giulia BARBUCCI (IT-II)**

Konsulteerimistaotlus	Euroopa Liidu Nõukogu, 8.9.2016
Õiguslik alus	Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 173 lõige 3
Vastutav seksioon	tööhõive, sotsiaalküsimuste ja kodakondsuse seksioon
Vastuvõtmine seksioonis	7.3.2017
Vastuvõtmine täiskogus	30.3.2017
Täiskogu istungjärk nr	524
Hääletuse tulemus	168/0/0
(poolt/vastu/erapooletuid)	

1. Järeldused

1.1. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võtab teadmiseks ettepaneku vaadata läbi kolme asutuse – Cedefopi, Eurofoundi ja EU-OSHA – asutamismäärused. Komitee tunneb heameelt, et erinevalt ühisele lähenemisviisile tuginevatest ettepanekutest kavatsetakse säilitada haldusnõukogu tasakaalus kolmepoolne struktuur. Kolmepoolsus on kaasava lähenemisviisi väljendus, mis tunnistab sotsiaalpartnerite osatähtsust ühislahenduste otsimisel.

1.2. Kolme asutuse üldeesmärgid tuleks ühtselt ja laiemalt määratleda järgmiselt: „Toetada kõigi ELi institutsioonide ja asutuste, liikmesriikide ja sotsiaalpartnerite vajaduste täitmist“.

1.3. Komitee soovib, et personali ametisse nimetamise ja sisemiste struktuurimuutuste tegemise õigus jääks vastava asutuse direktorile. Ainult erandkorras, kui direktoril pole võimalik ametisse nimetaja ülesandeid täita, tuleks nõukogul võtta vastu otsus anda see pädevus teisele vanemtöötajale.

1.4. Komitee on juhatuse liikmete arvu vähendamise vastu, kuna sel juhul seatakse ebasoodsasse olukorda huvigrupp, kellele hetkel kuulub esimehe ametikoht, sest neil ei ole siis juhatuses enam ühtegi teist esindajat. Lisaks aitab laiapäohjalisem esindatus juhatuses pidada asjatundlikumaid arutelusid.

1.5. Komitee toetab ühtset lähenemist tegevdirektori ametisse nimetamisele, mis on sama nagu EU-OSHA puhul.

1.6. Komitee on veendunud, et asedirektori ametikoht on osutunud kasulikuks ning tuleb seal, kus see olemas on, alles jätta. Võttes arvesse asjaolu, et praegu kehtivad eri tavad toimivad hästi, peab komitee vajalikuks tagada, et nimetatud kolme asutuse suhtes rakendataks teavat paindlikkust. Lõpliku otsuse asedirektori ametikoha kohta peaks tegema haldusnõukogu.

1.7. Komitee on arvamusel, et vajaliku heakskiidu kolmandate riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonidega suhete loomiseks ja koostöö alustamiseks peaks andma üksnes haldusnõukogu, milles on esindatud ka komisjon.

2. Taust

2.1. Kõnealuste kavandatavate määrustega viiakse kolme asutuse – Eurofoundi, Cedefopi ja EU-OSHA – asutamismäärused vastavusse detsentraliseeritud asutusi käsitleva ühise lähenemisviisiga. Ühise lähenemisviisi võtsid Euroopa Parlament, Euroopa Liidu Nõukogu ja Euroopa Komisjon vastu 2012. aastal ning see on alus Euroopa asutuste järjepidevuse, tõhususe, vastutuse ja läbipaistvuse teatavaks ühtlustamiseks. Ühise lähenemisviisi kohaselt aitavad asutused „rakendada ELi olulisi poliitikavaldkondi ning võimaldavad seeläbi kõikidel institutsioonidel, eelkõige komisjonil, keskenduda poliitikakujundamise põhiülesannetele. Samuti toetavad ametid otsustusprotsessi, koondades Euroopa või riigi tasandil olemasolevaid tehnilisi või erialaseid teadmisi, ning aitavad seeläbi tõhustada liikmesriikide ja ELi vahelist koostööd olulistes poliitikavaldkondades.“ Erinevalt teistest ELi asutustest ühendab kõnealust kolme asutust kolmepoolse juhtimise traditsioon, mis tähendab, et asutuste juhtimises osalevad institutsiooniliselt iga liikmesriigi valitsuse, töötajate ja tööandjate esindajad. Sidudes asutuste tegevuse niivõrd tihedalt liikmesriikides tegelikult toimuvaga, on tagatud nende töö temaatiline ja poliitiline asjakohasus. Praegune ülesanne ühtlustada kolme asutuse asutamismäärusi annab võimaluse kindlaks teha ja rõhutada konkreetseid kolmepoolse juhtimise mehhanisme, mis on igas asutuses aja jooksul tekkinud, ja tagada väljakujunenud hea tava jätkumine.

2.2. Enne kõnealuse ühise lähenemisviisi avaldamist viidi ellu kõigi Euroopa asutuste hindamine.

3. Kokkuvõtte ettepanekute projektidest

3.1. Kõigi kolme asutuse õiguslik alus oli ELi lepingu artikkel 235 (nüüd ELi toimimise lepingu artikkel 352), mida tuli Euroopa Kohtu otsusest tulenevalt ajakohastada. Eurofound ja EU-OSHA põhinesid ELi toimimise lepingu artikli 153 lõike 2 punktil a ja Cedefop ELi toimimise lepingu artikli 166 lõikel 4, artikli 165 lõikel 4 ja artiklil 149.

3.2. Määruste muudatus ei ole toonud ühelegi kolmest asutusest kaasa uusi ülesandeid, kuid kõigi ülesandeid on kohandatud praeguste oludega ja aegunud põhimõtteid on ajakohastatud.

3.3. Horisontaalsätted

3.3.1. Kõigi kolme asutuse ühine joon on see, et haldusnõukogu koosseisu kuulub lisaks kõigi liikmesriikide ja Euroopa Komisjoni esindajatele ka 28 esindajat liikmesriikide tööandjate ja töötajate organisatsioonidest. Kolmepoolsus on kaasava lähenemisviisi väljendus, mis tunnustab sotsiaalpartnerite osatähtsust ühislahenduste otsimisel. Ühises lähenemisviisis nähti ette, et tööandjate ja töötajate organisatsioonide esindajate arvu tuleb oluliselt vähendada. See tekitas Euroopa ja liikmesriikide sotsiaalpartnerite organisatsioonide seas negatiivset vastukaja ning säilitati algne struktuur.

3.3.2. Nõukogu määrab haldusnõukogu liikmed neljaks aastaks. Lisaks pädevusele asutuste vastavates tegevusvaldkondades peavad liikmetel olema asjakohased teadmised ja oskused ka juhtimise, halduse ja eelarve valdkonnas. Tööandjate ja töötajate esindajad määrab nõukogu Euroopa tööandjate ja töötajate tipporganisatsioonide ettepanekute alusel. EU-OSHA puhul on lisakriteerium siiani olnud see, et kandidaadid peavad olema tööohutuse ja töötervishoiu nõuandekomitee liikmed või esindajad.

3.3.3. Haldusnõukogu ülesanded on muu hulgas järgmised: programmdokumendi, eelarve, iga-aastase tegevusaruande, finantseeskirjade, pettustevastase strateegia, huvide konfliktide vältimise ja lahendamise eeskirjade, töökorra ning teavitamis- ja levitamiskavade vastuvõtmine; personali, tegevdirektori ja peaarvupidaja ametisse nimetamine; Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) aruannetest ja hindamistest tulenevate järelemeetmetega tegelemine; otsuste tegemine vastava asutuse sisestruktuuri ning kolmandate riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonidega koostöö korraldamise kohta.

3.3.4. Iga-aastaste ja mitmeaastaste tegevusaruannete vastuvõtmise ja esitamise ajavahemikke ühtlustatakse.

3.3.5. Haldusnõukogu esimees ja kolm aseesimeest valitakse liikmesriikide valitsuste, tööandjate ja töötajate huvigruppide ning komisjoni esindajate hulgast. Nad valitakse kahekolmandikulise häälteenamusega kaheks aastaks (EU-OSHA puhul siiani üheks aastaks). Haldusnõukogu koosolekud toimuvad üks kord aastas ja otsused võetakse vastu lihthäälteenamusega.

3.3.6. Juhatuse koosseisu kuuluvad haldusnõukogu esimees, kolm aseesimeest, rühmade koordinaatorid ja üks komisjoni esindaja. Eurofoundi ja EU-OSHA puhul tähendab see koosseisu vähendamist – siiani võis juhatusse kuuluda 11 inimest.

3.3.7. Seni oli juhatuse ülesanne kontrollida haldusnõukogu otsuste elluviimist, kuid uue määrusega antakse juhatusele ulatuslikumad volitused: haldusnõukogu vastu võetavate otsuste ettevalmistamine ja OLAFi juurdlustest tulenevate järelemeetmete kontrollimine koostöös haldusnõukoguga, samuti direktori nõustamine ja abistamine haldusnõukogu otsuste elluviimisel. Kiireloomulistel juhtudel võivad kolme asutuse juhatused vajaduse korral teha haldusnõukogu nimel esialgseid otsuseid haldusküsimustes, sealhulgas ametisse nimetamise volituste ja eelarveküsimuste kohta.

3.3.8. Direktorite ülesanded on kavandatavas määruses palju täpsemalt sätestatud kui varasemates määrustes. Uus on ka võimalus otsustada, kas asutuse ülesannete tõhusamaks täitmiseks tuleks ühes või mitmes liikmesriigis luua üks kohalik kontor või mitu kohalikku kontorit. Selleks on vaja komisjoni, haldusnõukogu ja asjaomase liikmesriigi esindaja eelnevat nõusolekut.

3.3.9. Haldusnõukogu määrab direktori ametisse viieks aastaks ja ta valitakse kahekolmandikulise häälteenamusega komisjoni esitatud kandidaatide hulgast. Direktori ametiaega võib tema töötulemuste hindamise alusel ühel korral pikendada. See ametisse määramise kord on kooskõlas EU-OSHA puhul kohaldatava korraga. Cedefopil ja Eurofoundil on asedirektorid.

3.3.10. Kavandatavad määrused ühtlustavad ka asutustele ette nähtud raamfinantsmäärust käsitlevas komisjoni delegeeritud määruses (EL) nr 1271/2013 sisalduvaid finantsähteid, programmitööd käsitlevaid ähteid ja hetkel kehtivaid aruandlussähteid.

3.3.11. Igas kavandatavas määruses on ka uued üldsätted õigusliku seisundi, peakorterit käsitleva lepingu, kasutatavate keelte, läbipaistvuse, pettustevastase võitluse, salastatud teavet käsitlevate turvaeeskirjade, vastutuse, hindamise ning kolmandate riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonidega tehtava koostöö kohta.

4. Üldised märkused

4.1. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee soovib, et kõigile kolmele kolmepoolsele asutusele määrataks ühised standardid, võttes arvesse praeguseks välja kujunenud ja kehtivat parimat tava. Eeskirjad ja juhtimisviis peaksid olema võimalikult sarnased, võttes samas arvesse iga asutuse konkreetset olemust. Kolmepoolse juhtimise struktuuri põhijooned peaksid olema kõigil kolmel samad ja selle rakendamise kord peaks olema võimalikult sarnane. Konkreetsed eesmärgid, ülesanded ning tugi- ja nõuandestruktuurid tuleks aga iga asutuse puhul eraldi määratleda.

4.2. Kolme asutuse üldised eesmärgid tuleks ühtselt ja laiemalt määratleda järgmiselt: „Toetada kõigi ELi institutsioonide ja asutuste, liikmesriikide ja sotsiaalpartnerite vajaduste täitmist“.

4.3. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee tunneb heameelt, et erinevalt algsetest ühisele lähenemisviisile tuginevatest ettepanekutest kavatakse säilitada haldusnõukogu tasakaalus kolmepoolne struktuur. Kõigil kolmel asutusel on oma vastutusosalad valdkondades, mis on tihedalt seotud tööeluga. Seepärast on tööandjate ja töötajate esindajate eksperditeadmised hädavajalikud, muu hulgas tagamaks, et asutuste töö kajastab tööandjate ja töötajate olukorda realistlikult; samuti tulevad kasuks ELi liikmesriikide mitmekülgsed kogemused. Nende rühmade otsene kaasamine haldusnõukogusse tagab parema koostöö ja omanditunde. Lisaks tagab see, et iga-aastase ja mitmeaastase programmi kavandamisel võetakse arvesse tööandjate ja töötajate vajadusi ning neid peetakse tööülesannete täitmisel silmas.

4.4. Lisaks pädevusele asutuste vastavates tegevusvaldkondades tuleb liikmete määramisel pidada silmas ka asjakohaseid teadmisi ja oskusi juhtimise, halduse ja eelarve valdkonnas. Komitee arvates peaks haldusnõukogu liikmete määramisel olema põhikriteerium see, et liikmel oleks asjakohased teadmised asutuse konkreetses tegevusvaldkonnas. Ehkki teatavad algteadmised juhtimise, halduse ja eelarve valdkonnas tulevad kasuks, ei tohiks seda tingimust nii rangelt tõlgendada, et asutuse tegevusvaldkonna ekspertidel polegi võimalik haldusnõukogu töös osaleda.

4.5. Uute määrustega lisanduvad haldusnõukogu traditsioonilisele eelarve ja planeerimisega seotud järelevalvetegevusele uued ülesanded – haldusnõukogul on nüüd voli määrata ametisse personali ja muuta asjaomase asutuse sisestruktuuri. Komitee on seisukohal, et see on traditsiooniliselt olnud direktori ülesanne ega ole kooskõlas järelevalvefunktsiooniga. Komitee soovib need volitused haldusnõukogu pädevusest välja jätta. Komitee on aga nõus, et kui direktoril pole erandkorras võimalik ametisse nimetaja ülesandeid täita, tuleb see pädevus anda teisele vanemtöötajale. Kõnealuse otsuse peaks tegema haldusnõukogu kahekolmandikulise häälteenamusega.

4.6. EU-OSHA haldusnõukogu esimehe ametiaega pikendatakse kahe aastani nagu ülejäänud kahel asutusel. Komitee arvates tuleks viidata ka kõigis kolmes asutuses kehtivale tavale, et esimees valitakse iga kord eri huvigruppide esindajate hulgast. Lisada tuleks ka sätte selle kohta, et sama inimene võib mitmel korral esimees olla. Komitee juhib tähelepanu sellele, et esimehe kaheaastase ametiaja korral ei ole kõigil huvigruppidel ühe ametiaja jooksul võrdset osakaalu, ja soovib seetõttu haldusnõukogu ametiaja pikkust mitte muuta ning järgida eri asutustes praegu kehtivat tava.

4.7. Tehti ettepanek juhatusesse vähendada, kuid anda juhatusesse liikmetele täiendavaid tööülesandeid, mille põhjalik loetelu ka esitati. Praktilistel kaalutlustel ja eelkõige seepärast, et juhatus töötab haldusnõukogu koosolekute vahelisel ajal, soovib komitee lisada ülesannete loetelu ette sõna „näiteks“, viitamaks sellele, et loetelu on suunava tähendusega. Samuti nagu haldusnõukogule, ei tohiks ka juhatusesse anda personali ametisse nimetamise pädevust. Komitee suhtub Eurofoundi ja EU-OSHA juhatuste koosseisu vähendamisse mõnevõrra skeptiliselt. Eelkõige satub ebasoodsasse olukorda huvigrupp, kellele hetkel kuulub esimehe ametikoht, sest siis ei ole neil juhatuses enam ühtegi teist esindajat. Komitee soovib jätta paika koosseisu, kus iga huvigruppi esindab kolm liiget.

4.8. Programmdokumendi ajakava käsitleva lõike sõnastus on eksitav. Komitee palub selgelt sõnastada, et programmdokumendi projekti, mis koosneb mitmeaastase tööprogrammi osast, iga-aastasest tööprogrammist ja eelarvest (sh inimressursid), võtab vastu haldusnõukogu ning see esitatakse Euroopa Komisjonile, Euroopa Parlamendile ja Euroopa Liidu Nõukogule hiljemalt 31. jaanuariks. Haldusnõukogu võtab lõpliku programmdokumendi vastu 30. novembriks.

4.9. Komitee toetab ühtset lähenemist tegevusdirektori ametisse nimetamisele, mis on sama nagu EU-OSHA puhul. Siiski soovib komitee, et kui komisjon koostab nimekirja, viibiks kohal vaatlejad kõigist huvigruppidest.

4.10. Kõigil kolmel asutusel on kontaktbüroo Brüsselis. Komitee arvates ei ole asutuste töö jaoks vaja täiendavaid kontoreid liikmesriikides. Seepärast tuleks määrustes osutada olemasolevatele kontoritele Brüsselis, kuid jätta nendest välja viited võimalusele luua täiendavaid kohalikke kontoreid.

4.11. Kooskõlas ühise lähenemisviisiga kõrvaldatakse Eurofoundi asedirektori ametikoht. Komitee juhib tähelepanu asjaolule, et ka Cedefopil on asedirektor, kuigi määrus seda ette ei näe. Komitee on veendunud, et asedirektori ametikoht on osutunud kasulikuks. Eelkõige tagab see, et kõnealuste asutuste juhtimine tugineb tööandjate ja töötajate huvide tasakaalule, toetades sotsiaalpartnerite kaasatust kui kolmepoolse juhtimise osa. Võttes arvesse asjaolu, et praegu kehtivad eri tavad toimivad hästi, peab komitee vajalikuks tagada, et nimetatud kolme asutuse suhtes rakendataks teatavat paindlikkust. Otsuse asedirektori ametikoha vajalikkuse kohta peaks tegema haldusnõukogu.

4.12. Komitee kiidab heaks põhimõtte, et riikidega, kus asuvad vastavate asutuste peakorterid, sõlmitakse peakorterit käsitlev leping. Kõik kolm asutust on juba niisugused peakortereid käsitlevad lepingud sõlminud, seega kajastab see sätte juba kehtivat tava.

4.13. Määruste eelnõude kohaselt peab hindamise, mis tuleb teha iga viie aasta tagant, viima ellu komisjon. Komitee on veendunud, et haldusnõukogu esindajate osalemine aitab paremini tegeleda hindamisele järgnevate võimalike muutustega.

4.14. Kui asutused loovad kontakte ja alustavad koostööd kolmandate riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonidega, on vaja komisjoni eelnevat heakskiitu ja seda kajastatakse seejärel programmdokumendis. Komitee arvates piisab juba praegusest variandist, et heakskiidu annab haldusnõukogu, kuhu kuulub ka komisjoni esindaja, ning topeltheakskiitu pole vaja.

5. Konkreetsete märkused

5.1. Eurofound

5.1.1. Praegu kehtivast määrusest tahetakse välja jätta viide keskmise tähtajaga ja pikaajalisele uurimistööle, mida võib tõlgendada nii, nagu soovitaks ära jätta Euroopa uuringud. Ehkki need on kulumahukad, on need Eurofoundi tegevuse oluline osa ja annavad nii ELi institutsioonidele, liikmesriikidele ja sotsiaalpartneritele kui ka suurele hulgale akadeemilistele ja poliitikauurijatele ainulaadseid üleeuroopaliselt võrreldavaid andmeid kõikvõimalike elu- ja töötingimuste kohta. Komitee hindab kõrgelt ja pooldab Euroopa uuringuid, sest need aitavad otseselt kaasa kogu Euroopa projekti edasisele arendamisele.

5.1.2. Komitee kiidab heaks, et nõuandekomiteede, mille tegevuse võib algatada või lõpetada haldusnõukogu, ülesandeid kirjeldatakse täpsemalt.

5.2. Cedefop

5.2.1. Komitee ei ole nõus Cedefopile määratud eesmärgiga, mille kohaselt peab asutus abistama komisjoni kutseharidust ja -õpet ning oskusi ja kvalifikatsioone käsitlevate meetmete väljatöötamisel ja rakendamisel. Komitee on seisukohal, et Cedefopi eesmärk tuleks viia kooskõlla ülejäänud kahe asutuse eesmärkidega. Seepärast tuleks määruks selgelt osutada, et Cedefopi eesmärk on koos teiste ELi asutuste ja institutsioonidega toetada liikmesriike ja sotsiaalpartnereid meetmete väljatöötamisel ja rakendamisel, jagades teavet ja analüüsitulemusi kutseõppe, oskuste ja kvalifikatsioonide kohta.

5.2.2. Komitee tunneb heameelt, et komisjoni ettepanek kajastab asjaolu, et Cedefop on minevikus võtnud endale uusi ülesandeid. Cedefopi praegune tegevus ulatub kutsehariduse ja -õppe valdkonnast kaugemale ning hõlmab kvalifikatsioonidega, eelkõige Euroopa kvalifikatsiooniraamistikuga, oskuste analüüsi ja prognoosimisega ning mitteformaalse ja informaalsete õppe tunnustamisega seotud tegevust. Komitee rõhutab aga, et Cedefopi tegevus peaks jätkuvalt keskenduma kõigile kättesaadava kutsehariduse ja -õppe edendamisele, sh õpipoisiõpe ja tööõppimine kõigile, nii noortele kui ka täiskasvanutele, et suurendada inimeste tööalast konkurentsivõimet.

5.3. EU-OSHA

5.3.1. EU-OSHA eesmärk on määruks ettepaneku kohaselt muu hulgas tööohutust ja töötervishoidu käsitleva õigusteabe kättesaadavaks tegemine. Komitee leiab, et see säte ületab komisjoni vastutusala piire, ja pole seetõttu sellega nõus.

5.3.2. Komitee tunneb heameelt, et EU-OSHA määruks on selgelt viidatud teadlikkuse suurendamise ja teavitustegevuse meetmetele ning töökaitseskampaaniatele. Alates 2000. aastast on asutus korraldanud kaheaastaseid teavitus- ja teadlikkuse suurendamise kampaaniaid mitmesugustel töötajate kaitsega seotud teemadel, jõudes laia sihtrühmani ja propageerides häid, praktilisi lahendusi.

5.3.3. Asutuse teabevõrk loodi juba asutamise ajal ja sellel on oluline osa tagamisel, et avalikustatav teave oleks faktiliselt õige ning kajastaks asjakohaselt tegelikkust. Lisaks viivad need võrgud Euroopa kaasava kolmepoolse lähenemisviisi tegelikult ka liikmesriikide tasandile, lähendades valitsuste ja sotsiaalpartnerite esindajaid viisidel, mis on osutunud väga asjalikuks ja kasulikuks. Seepärast on liikmesriikide sotsiaalpartnerite kaasatus sellesse võrku ülioluline ja liikmesriigid peaksid selle tagama. Komitee ei pea aga realistlikuks, et asutus teeb muudatusi riiklikku võrku, mille liikmesriigid on valinud vastavalt konkreetsetele kriteeriumidele. Haldusnõukogul peaks aga olema lubatud anda soovitusi liikmesriike kohta.

Brüssel, 30. märts 2017

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Georges DASSIS

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, milles käsitletakse piiritusjookide määramist, esitlemist ja märgistamist, piiritusjookide nimetuste kasutamist muude toiduainete esitlemisel ja märgistamisel ning piiritusjookide geograafiliste tähiste kaitset“

[COM(2016) 750 final – 2016/0392 (COD)]

(2017/C 209/09)

Raportöör: **Peter SCHMIDT**

Konsulteerimistaotlus	nõukogu, 9.12.2016 Euroopa Parlament, 12.12.2016
Õiguslik alus	Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 43 lõige 2, artikli 114 lõige 1 ja artikkel 304
Vastutav seksioon	põllumajanduse, maaelu arengu ja keskkonna seksioon
Vastuvõtmine seksioonis	14.3.2017
Vastuvõtmine täiskogus	29.3.2017
Täiskogu istungjärk nr	524
Hääletuse tulemus	211/0/4
(poolt/vastu/erapooletuid):	

1. Järeldused ja soovitused

1.1. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee väljendab heameelt komisjoni algatuse üle viia kehtiv piiritusjookide õigusraamistik vastavusse Euroopa Liidu toimimise lepinguga ja ühtlustada määrus uute ELi õigusaktidega, nimelt nendega, mis käsitlevad toidualase teabe esitamist tarbijatele ning põllumajandustoodete ja toidu kvaliteedikavasid.

1.2. Ennekõike toetab komitee põllumajandussektoriga tihedama seose loomist. See seos on väga oluline ELis toodetud piiritusjookide kvaliteedi ja maine jaoks.

1.3. Komitee kiidab küll üldiselt heaks kohandused, mis on tehtud selleks, et tagada kooskõla Euroopa Liidu toimimise lepinguga ja lihtsustada seadusandlikku protsessi, kuid eelistaks näha tasakaalu nihutamist delegeeritud õigusaktide asemel pigem rakendusaktide suunas. Mõnes valdkonnas tuleks erandi tegemise võimalus üldse kaotada.

1.4. Komitee mõistab, et ühtlustamine on keeruline, ning väljendab heameelt lihtsustamise ja paranduste üle sellistes valdkondades nagu piiritusjookide liitnimetuste, viidete ja segude märgistamise eeskirjad ning toorainete päritolu vabatahtlik märgistamine. Siiski on ettepanekus muudetud elemente, mida tuleks veel kord kaaluda, nagu käesolevas arvamuses on allpool selgitatud.

1.5. Geograafiliste tähiste osas väljendab komitee heameelt asjaomaste eeskirjade ja menetluste selgemaks muutmise ning traditsioonide ja kohaliku/piirkondliku tootmise väärtustamise üle.

1.6. Komitee juhib tähelepanu sellele, kui oluline on säilitada piiritusjookide sektori praegune kaitsetase, et tagada lisaväärtuse ja töökohtade jäämine Euroopasse. Oluline on toote destilleerimise ja valmistamise koht ning kasutuselevõetav muudetud terminoloogia ei tohi põhjustada sektorile suuri muutusi.

1.7. Esitlemise ja märgistamise osas soovib komitee teha ettepanekusse mõne paranduse, nimelt pidades silmas seda, kui tähtis on vältida mis tahes valeandmeid või väärarvamusi seoses imiteerivate lõhna- või maitseainetega, mis võivad tarbijaid eksitada.

1.8. Kuigi see ei kuulu konkreetselt komisjoni ettepaneku kohaldamisalasse, kordab komitee veel kord oma eelnevaid soovitusi selle kohta, kui vajalik on nii piiritusjookide sektori puhul kui ka üldisemalt järjepidev ja terviklik poliitiline lähenemine, mis põhineb alkoholi kuritarvitamise ärahoidmisel ning sellise vastutustundliku joomise edendamisel, millega välditakse terviseriske ja alaealiste alkoholitarbimist. Sellega seoses on väga tähtsad teavitamine, harimine ja teadlikkuse suurendamine ning komitee väljendab heameelt arvukate sellealaste avaliku ja erasektori algatuste üle.

2. Sissejuhatus

2.1. Määruse ettepanekuga tahab komisjon viia kehtiva piiritusjooke käsitleva määruse (EÜ) nr 110/2008⁽¹⁾ vastavusse Euroopa Liidu toimimise lepinguga. Põhimõtteliselt jagatakse sellega komisjoni poolt viimase määrusega vastu võetud sätted delegeritud õigusaktideks ja rakendusaktideks ning kehtestatakse põllumajanduslik õiguslik alus,⁽²⁾ et rõhutada tihedamat seost põllumajandussektoriga.

2.2. ELi toimimise lepinguga vastavusse viimise kõrval sisaldab ettepanek ainult väiksemaid tehnilisi muudatusi määruse (EÜ) nr 110/2008 rakendamisel ilmsiks tulnud puuduste kõrvaldamiseks ja määruse ühtlustamiseks uute ELi õigusaktidega, nimelt nendega, mis käsitlevad toidualase teabe esitamist tarbijatele (määrus (EL) nr 1169/2011)⁽³⁾ ning põllumajandustoodete ja toidu kvaliteedikavasid (määrus (EL) nr 1151/2012)⁽⁴⁾.

2.3. Ennekõike muudab ettepanek selgemaks mõne piiritusjookide liitnimetuste, viidete ja segude märgistamiseeskirja, mille eesmärk on vältida siseturu probleeme. Samuti sisaldab see uut artiklit toote päritolust teavitamise kohta ja selles kehtestatakse selgemad menetlused geograafiliste tähiste registreerimiseks määruse (EL) nr 1151/2012 alusel.

3. Üldised märkused

3.1. Komitee väljendab heameelt komisjoni ettepaneku üle tagada kehtiva piiritusjooke käsitleva määruse (EÜ) nr 110/2008 vastavus Euroopa Liidu toimimise lepingule ja ühtlustada määrus uute ELi õigusaktidega. Kavandatud raamistikuga muudetakse piiritusjookide sektori eeskirjad üldiselt selgemaks ja sidusamaks.

3.2. Komitee märgib, et komisjon konsulteeris piiritusjookide tootjate ühendustega. ELi piiritusjookide sektor, mis müüs 2015. aastal välismaale tooteid üle 10 miljardi euro suuruses summas, on osa põllumajanduslikust toidutootusest, mis on Euroopa Liidu suurim ekspordisektor. Sektor annab Euroopas tootmise ja müügi alal tööd miljonile inimesele ning sellel on tihe majanduslik ja sotsiaalne seos põllumajandussektoriga. Piiritusjookide aktsiisi- ja käibemaksutulu toob aastas sisse ligikaudu 23 miljardit eurot. Siiski langes piiritusjookide tarbimine 1980. ja 2014. aasta vahel 32 %. Seda peegeldavad kaks eraldiseisvat suundumust, st kvaliteettoodete eelistamine ja vähem, kuid paremini joomine. Näiteks ajavahemikul 2000–2015 langes piiritusjookide kaubandusmüük (hotellid, restoranid, kohvikud) 8 % 23,5 miljoni hektoliitri, kuid maksumus kasvas 30 %.

3.3. Kuigi komisjoni ettepaneku põhieesmärk on tagada õiguslik vastavus ELi toimimise lepingule, annab see piiritusjookide sektorile samuti võimaluse säilitada kvaliteet ja traditsioonilised tavad ning kaitsta oma mainet maailmas. Ettepanek tagab eelkõige selguse selles, kuidas iga jook valmistatakse: toorained, minimaalne alkoholisisaldus turustamisel, maksimaalne destilleerimiskangus, laagerdumisaeg, magustamise nõuded jne. Piiritusjookide kategooriate eristamine aitab kaitsta eri traditsioone.

3.4. Komitee rõhutab, kui tähtis on tugevdada seost põllumajandussektoriga. Piiritusjookide tootmisel tuleks lubada kasutada ainult põllumajanduslikke tooraineid, mis tagaks ühtlasi turuväljundi põhilistele põllumajandussaadustele.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. jaanuari 2008. aasta määrus (EL) nr 110/2008 piiritusjookide määratlemise, kirjeldamise, esitlemise, märgistamise ja geograafiliste tähiste kaitse kohta ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EMÜ) nr 1576/89 (ELT L 39, 13.2.2008, lk 16).

⁽²⁾ Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 43 lõige 2.

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2011. aasta määrus (EL) nr 1169/2011 milles käsitletakse toidualase teabe esitamist tarbijatele ning millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusi (EÜ) nr 1924/2006 ja (EÜ) nr 1925/2006 ning tunnistatakse kehtetuks komisjoni direktiiv 87/250/EMÜ, nõukogu direktiiv 90/496/EMÜ, komisjoni direktiiv 1999/10/EÜ, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2000/13/EÜ, komisjoni direktiivid 2002/67/EÜ ja 2008/5/EÜ ning komisjoni määrus (EÜ) nr 608/2004 (ELT L 304, 22.11.2011, lk 18).

⁽⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. novembri 2012. aasta määrus (EL) nr 1151/2012 põllumajandustoodete ja toidu kvaliteedikavade kohta (ELT L 343, 14.12.2012, lk 1).

3.5. Kohandused, mis on tehtud, et tagada vastavus ELi toimimise lepingule ja lihtsustada seadusandlikku protsessi, on üldiselt tervitatavad. Oleks aga sobivam, kui tasakaal nihutataks delegeeritud õigusaktide asemel pigem rakendusaktide suunas. Mõnes valdkonnas tuleks erandi tegemise võimalus üldse kaotada, eriti juhul, kui see põhjustab suuri muutusi. Näiteks taotleb komisjon õigust (artikli 16 lõige 3) koostada delegeeritud õigusaktid, et lubada registreeritud geograafilise tähise nime esitamine selle ekspordituru keeles, kus selline teave on kohustuslik, st kus piiritusjooke ei saaks ilma selle teabeta turule viia. Kehtiv ELi määrus aga juba lubabki tootjatel seda teha, kuid see õigus on kohanduse tekstist välja jäetud. Praegune võimalus tuleks ennistada, mispuhul ei ole vajadust volituste delegerimiseks.

3.6. Piiritusjookide tootjate jaoks on üks peamisi mureküsimusi traditsioonilisuse ja geograafiliste tähiste süsteemi säilitamine piiritusjookide puhul. Komitee väljendab üldiselt heameelt piiritusjookidele kohaldatavate geograafiliste tähiste eeskirjade selgemaks muutmise üle.

3.7. Kuigi see ei kuulu konkreetselt komisjoni ettepaneku kohaldamisalasse, kordab komitee veel kord oma eelnevaid soovitusi selle kohta, kui vajalik on nii piiritusjookide sektori puhul kui ka üldisemalt järjepidev ja terviklik poliitiline lähenemine,⁽⁵⁾ mis põhineb alkoholi kuritarvitamise ärahoidmisel ning sellise vastutustundliku joomise edendamisel, millega välditakse terviseriske ja alaealiste alkoholitarbimist. Sellega seoses on väga tähtsad teavitamine, harimine ja teadlikkuse suurendamine. Komitee märgib, et erasektor osaleb üle terve ELi paljudes algatustes ja sotsiaalprogrammides, mis näitavad, et alkoholi kuritarvitamist, eriti noorte seas, on võimalik vähendada⁽⁶⁾.

3.8. Komisjoni ettepanekus ei käsitleta piiritusjookide märgistel koostisosade loetelu ja toitumisalase teabe esitamise küsimust. Kuid komitee kordab, et tarbijatel on õigus saada alkoholoolsete jookide kohta tõest ja tasakaalustatud teavet, et nad saaksid langetada teadlikke otsuseid oma tarbimise kohta⁽⁷⁾. Mikro- ja väiketootjaid tuleb asjaomaste nõuete täitmisel toetada. Komitee ootab huviga võimalust rääkida kaasa käimasolevas arutelus, mis sel teemal hiljuti komisjoni aruandega⁽⁸⁾ avati.

4. Konkreetsed märkused

4.1. Komitee mõistab, et ühtlustamine on keeruline, ning väljendab heameelt lihtsustamise ja paranduste üle sellistes valdkondades nagu piiritusjookide liitnimetuste, viidete ja segude märgistamise eeskirjad ning toorainete päritolu vabatahtlik märgistamine. Siiski on ettepanekus muudetud elemente, mida tuleks veel kord kaaluda, näiteks järgmised:

- kõigi „ja/või“-väljendite asendamine teistsuguse sõnastusega ei tohi põhjustada mingisugust väärtõlgendust ega segadust. Seepärast teeb komitee ettepaneku rõhutada ühes põhjenduses, et kõik „ja/või“-väljendid on asendatud samatähenduslike väljenditega ning komisjon ei soovinud selle asendusega muuta määruse (EÜ) nr 110/2008 sätete tähendust;
- tootmistava ning lõhna- ja maitseainete määratlused tuleb selgemaks muuta;
- termin „tehniline toimeik“ on asendatud terminiga „tootespetsifikaat“, et ühtlustada eeskirjad kõigis neljas geograafilise tähise kategoorias (toiduained, vein, piiritusjoogid ja aromatiseeritud veinid). Vältimaks igasugust väärtõlgendamist, tuleks siiski lisada põhjendus, kus märgitakse ära nende kahe termini samasus.

4.2. Komisjoni ettepaneku artikli 8 lõikes 5 märgitakse, et müüginimetusi, millele on lisatud väljend „lõhna või maitsega“ (või muu samalaadne sõna), võib kasutada selliste lõhna- ja maitseainete puhul, mis sarnanevad piiritusjoogile või mida kasutatakse muude toiduainete tootmiseks kui jook. Komitee leiab, et see säte võib olla tarbijate jaoks eksitav.

⁽⁵⁾ ELT C 318, 23.12.2009, lk 10.

⁽⁶⁾ Vt nt HBSC (kooliealiste laste tervisekäitumine, 11–13–15aastased) – HBSC viimase, 2016. aastal avaldatud uuringu peamiste järelduste kokkuvõte: <http://spirits.eu/files/98/cp.as-095-2016-hbcs-survey-2016-key-messages-final.pdf>; ESPAD (alkoholi ja muude uimastite koolides kasutamise Euroopa uurimisprojekt, 15–16aastased). ESPADi uuringust nähtub, et 86 % Euroopa õpilastest teatab nüüd, et nad ei ole viimase 30 päeva jooksul purjus olnud. See on 23 %-line kahanemine joobeastmes (võrreldes 2003. aastaga). Enda purju joomise sagedus on vähenenud 28 % võrreldes selle tipptasemega 2007. aastal (18 %-lt 2007. aastal 13 %-le 2015. aastal). Neid positiivseid suundumusi täheldatakse nii poiste kui ka tüdrukute puhul.

⁽⁷⁾ ELT C 332, 8.10.2015, lk 28.

⁽⁸⁾ Komisjoni aruanne Euroopa Parlamendile ja nõukogule, milles käsitletakse alkoholoolsete jookide koostisosade loetelu ja toitumisalase teabe kohustuslikku esitamist märgistusel, COM(2017) 58 final, 13. märts 2017.

4.3. Komitee rõhutab, et nii tootjate jaoks lisaväärtuse säilitamiseks kui ka tarbijate huvide kaitsmiseks on oluline säilitada piiritusjookide sektoris praegune kaitsetase, kui „päritolukohta“ asemel kasutatakse „tootmispaika“. Uus terminoloogia ei tohi põhjustada piiritusjookide sektoris suuri muutusi, oluliseks peab jääma koht, kus toode destilleeritakse ja valmistatakse.

4.4. Liikmesriigid vastutavad kaitstud geograafiliste tähiste ebaseadusliku kasutamise järelevalve eest ning komisjoni tuleks teavitada eeskirjade rakendamisest liikmesriikides, tagades seega sobiva raamistiku, mis võimaldab võltsitud piiritusjoojaid turult kõrvaldada.

4.5. Vastuväidete esitamise menetlus, mis võimaldab huvitatud isikutel kokkuleppele jõuda, on teretulnud, sest see menetlus on vähem koormav, mõjutamata sealjuures tulemusi.

4.6. Piiritusjookide geograafiliste tähiste registrit, mis asendab III lisa, tuleks käsitada mudeli ajakohastamise viisina, mis ei mõjuta süsteemi õigusi, kohustusi ega läbipaistvust.

Brüssel, 29. märts 2017

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Georges DASSIS

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EMÜ) nr 1101/89 ning määrused (EÜ) nr 2888/2000 ja (EÜ) nr 685/2001“

[COM(2016) 745 final – 2016/0368 (COD)]

(2017/C 209/10)

Raportöör: **Jan SIMONS**

Konsulteerimistaotlus	Euroopa Parlament, 12.12.2016 Euroopa Liidu Nõukogu, 19.12.2016
Õiguslik alus	Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklid 91 ja 304
Vastutav seksioon	transpordi, energetika, infrastruktuuri ja infoühiskonna seksioon
Vastuvõtmine seksioonis	15.3.2017
Vastuvõtmine täiskogus	29.3.2017
Täiskogu istungjärk nr	524
Hääletuse tulemus (poolt/vastu/erapooletuid)	228/3/0

1. Järeldused ja soovitused

1.1. Pärast konsulteerimist asjaomaste sidusrühmade organisatsioonidega otsustab komitee toetada komisjoni ettepanekut võtta vastu määrus, millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EMÜ) nr 1101/89 (laevade vanametalliks lammutamise ajutine kord siseveetranspordis) ning määrused (EÜ) nr 2888/2000 (Šveitsis sõitvatele rasketele kaubaveokitele lubade jaotamine) ja (EÜ) nr 685/2001 (Bulgaaria ja Rumeenia kaupade autoveolubade jaotamine enne ELiga ühinemist).

2. Taust

2.1. Õigusloome kvaliteedi ja tulemuslikkuse programmi (REFIT) raames ja parema õigusloome poole püüeldes ning eesmärgiga tagada otstarbekohane ja kvaliteetne õigusraamistik, nii nagu on osutatud Euroopa Parlamendi, Euroopa Liidu Nõukogu ja Euroopa Komisjoni vahel sõlmitud institutsioonidevahelises kokkuleppes parema õigusloome kohta, teeb komisjon ettepaneku tühistada kolm aegunud määrust.

2.1.1. See puudutab esiteks 1989. aastal kehtestatud siseveetranspordi sektori laevade vanametalliks lammutamise ajutist korda, mille asjakohased vahendid laevastiku mahutavuse haldamiseks kehtestati kümme aastat hiljem määruses (EÜ) nr 718/1999, jättes samas 1989. aasta määruse tühistamata.

2.1.2. Lisaks puudutab see ka kahte määrust maanteetranspordis.

2.1.2.1. Esimene, 2000. aasta määrus käsitleb Šveitsis sõitvate raskete kaubaveokite kvootide jaotamist liikmesriikide vahel. ELi ja Šveitsi Konföderatsiooni vahelise kokkuleppe kohaselt on asjaomased rasked kaubaveokid alates 1. jaanuarist 2005 vabastatud kõigist kvootide ja lubade kordadest.

2.1.2.2. Teise määrusega kehtestati lubade jaotamise kord tolleaegsete liikmesriikide vahel Bulgaaria ja Rumeenia kaupade autoveoturule juurdepääsul enne nende ühinemist Euroopa Liiduga 2007. aastal. Pärast nende kahe riigi ühinemist ELiga 2007. aastal ei kohaldata enam autoveoturule juurdepääsul loasüsteemi.

3. Üldised märkused

3.1. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee on alati toetanud seisukohta, et õigusraamistik peab olema otstarbekohane ja kvaliteetne, aga ka seda, et õigusraamistikku tuleb liikmesriikide ja ajaomaste sidusrühmade – käesoleval juhul siseveetranspordi ja maanteekaubaveo sektori – jaoks hoida läbipaistva, selge ja kasutajasõbralikuna.

3.2. Arvestades eeltoodud määruste muu hulgas erinevaid kehtestuks tunnistamise põhjuseid, leiab komitee, et kolme aegunud määruse kehtetuks tunnistamine on enam kui loogiline.

3.3. Küll aga torkas komiteele silma asjaolu, et komisjon märgib, et konsulteerimine huvitatud isikutega ja mõju hindamine „ei ole asjakohane“. Sellel ettepanekul on küll märkimisväärne, lausa positiivne, mõju (näiteks eelnevalt punktis 3.1 nimetatud aspektid), ent konsulteerimine ei tule kunagi kahjuks, isegi kui see toimub vaid kindluse huvides.

3.4. Seepärast konsulteeris komitee asjaomase valdkonna organisatsioonide esindajatega. Selle tulemusena selgus samuti, et kellelgi ei ole vastuväiteid komisjoni ettepaneku kohta, mis puudutab kolme määruse kehtetuks tunnistamist.

Brüssel, 29. märts 2017

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Georges DASSIS

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ühisteatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele – Rahvusvaheline ookeanide majandamine: meie ookeanide tulevikku hõlmav kava“

[JOIN(2016) 49]

(2017/C 209/11)

Raportöör: **Jan SIMONS**

Konsulteerimistaotlus	Euroopa Komisjon, 27.1.2017
Õiguslik alus	Euroopa Liidu toimimise lepingu artikkel 304
Vastutav seksioon	välissuhete seksioon
Vastuvõtmine seksioonis	6.3.2017
Vastuvõtmine täiskogus	29.3.2017
Täiskogu istungjärk nr	524
Hääletuse tulemus	201/2/2
(poolt/vastu/erapooletuid)	

1. Järeldused ja soovitused

1.1. Komitee märgib, et ühisteatises käsitletakse nii ookeanide kui ka merede majandamist. Komitee soovib, et ühisteatise pealkirja muudetaks järgmiselt: „Meie ookeanide ja merede tulevikku hõlmav kava“.

1.2. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee jagab suurenevat muret vajaduse pärast ookeanide parema majandamise ja kaitsmise järele, sellal kui pinge kasvab. Sajandeid on meie maailma ookeane peetud lihtsalt liiga suurteks, et neid võiks meie tegevus mõjutada, kuid suurenenud inimtegevus on sellegipoolest meie ookeane ohustamas. Maailma ookeanid seisavad silmitsi jätkusuutmatu kalapüügi, ebapiisava kaitsmisega, turismiga, tiheda liiklusega, reostusega ja kliimamuutuste mõjudega, nagu meretaseme tõus ja liikide muutuv levik. Praegune rahvusvahelise ookeanide juhtimise raamistik ei suuda tagada ookeanide ja nende ressursside säästvat majandamist. Kiired meetmed on hädavajalikud.

1.3. Komitee väljendab heameelt Euroopa Komisjoni ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja ühisteatise üle ookeanide majandamise parandamise kohta. Ühisteatisega kehtestatakse tegevuskava meie ookeanide tuleviku jaoks ning see tulevik on ohus. Ometi peavad komisjon ja kõrge esindaja prioriseerima meie ookeanide praeguseid ohtusid, et piisaval määral väljendada tungivat vajadust tegutsemiseks.

1.4. Üks ookeanide ebatõhusa rahvusvahelise majandamise põhjustest on lüngad olemasolevas rahvusvahelises ookeanide majandamise raamistikus. Komitee soovib, et komisjon ja kõrge esindaja tegeleksid nende lünkade ja vasturääkivustega ning suurendaksid vastavust olemasolevate eeskirjadega, näiteks parandades merestrateegia raamdirektiivi rakendamist. EL peaks hoiduma mis tahes uute õigusaktide ettepanekutest, kui olemasolevate eeskirjade ja õigusaktide parem või kooskõlastatum rakendamine oleks tõhusam.

1.5. Komitee kiidab heaks ühisteatises loetletud meetmed, mille eesmärk on suurendada meie teadmisi Euroopa ookeanidest. EL võiks täita olulist rolli meie ookeanide majandamise parandamisel, eriti maailma ookeanide teaduslike uuringute toetamisel. Praegu olemasolevaid andmeid tuleb hästi ja tõhusalt kasutada. Meie merede kohta on hulgaliselt andmeid, mis on suuresti killustunud. Seepärast soovib komitee tungivalt, et EL arendaks Euroopa merevaatlus- ja andmevõrgust ülemaailmse mereandmete võrgu. EList võiks saada selliste teadusuuringute koordineerimiskeskus.

1.6. Komitee innustab ELi tegema koostööd partnerriikidega, et vähendada merendusjulgeoleku ohte ja riske, nagu piraatlus, inim-, relva- ja uimastikaubandus, kasutades täiel määral ära uue Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Ameti, Euroopa Meresõiduohutuse Ameti ja Kalanduskontrolli Ameti suutlikkust. Toimiva ühise teabejagamiskeskonna kasutamine tagab, et andmeid kogutakse üks kord ja jagatakse ELi liikmesriikide vahel tõhusal viisil.

1.7. Komitee on veendunud, et suutlikkuse suurendamine ookeanide parema majandamise jaoks on väga oluline säästva arengu saavutamiseks ja selleks, et võimaldada arenguriikidel kasutada ookeane ja nende ressursse kooskõlas Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni mereõiguse konventsiooniga. Ühisteatistes määratletud ELi meetmed on seetõttu oodatud, kuid konkreetsed meetmed ja vahendid sellise suutlikkuse suurendamise saavutamiseks tuleb komisjonil ja kõrgel esindajal alles täpsustada.

1.8. Komitee julgustab jõuliselt sellise ELi sidusrühmade foorumi loomist, mis on pühendatud ookeanidele ja meredele üle maailma, eriti seetõttu, et ookeanide majandamine on valdkondadevaheline küsimus, mis hõlmab mitut sidusrühma. Kuid selline foorum peaks vältima kõigi juba rahvusvahelisel tasandil toimuvate arutelude dubleerimist. Komitee nõuab tungivalt, et komisjon kaasaks kõik sidusrühmad; kui me tahame saavutada oma ookeanide tõhusa majandamise, tuleb mobiliseerida kodanikuühiskond tervikuna.

1.9. Komitee juhib tähelepanu sellele, et ebaseadusliku, teatamata ja reguleerimata kalapüügi vältimiseks tuleks rakendada tõhusaid lipuriigi kontrolli ja jõustamise vahendeid, sh seire, kontrolli ja järelevalve meetmeid. Kõikide ELi liikmesriikide kalapüügiandmeid tuleks paremini koguda ja nõuetekohaselt jagada. Seda oleks võimalik saavutada, kasutades rahalisi vahendeid, mis on kättesaadavad Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kaudu.

1.10. Komitee on veendunud, et ookeanide majandamine peaks tasakaalustama sotsiaal-majanduslikku arengut ja merekaitset. Merepõhja ressursside ammutamise tehnoloogiat tuleb rakendada hoolikalt ja ettevaatlikult. Selle innovaatiline olemus ja tähtsus majandusarengu jaoks ei tohi jätta varju ohtusid keskkonnale, kus see tegevus toimub. Maal toimuva tegevuse keskkonnamõju hindamise eeskujul võiks sarnased piirkonnaspetsiifilised hindamised viia sisse ka mereressursside kasutamise valdkonnas.

2. Ühisteatise taust

2.1. ÜRO Peaassamblee liikmesriigid leppisid 2015. aasta juunis ametlikult kokku ÜRO mereõiguse konventsiooni raames õiguslikult siduva instrumendi loomises merekeskkonna elurikkuse kaitse ja säästva kasutamise kohta väljaspool riiklikku jurisdiktsiooni olevatel aladel⁽¹⁾. Ajal, mil riigid lähtuvad oma majanduse arendamisel aina enam ookeanidest, avaldab enamikule ookeanialadest kahjulikku mõju jätkusuutmatu tegevus, mis toimub merel või maal ja millele lisanduvad kliimamuutuste mõju ja ookeani hapestumine.

2.2. Euroopa Liit esitas ookeanide paremaks majandamiseks tegevuskava, mis tugineb valdkondadevahelisele eeskirjadel põhinevale rahvusvahelisele lähenemisviisile. Teatis on ka ELi vastus ÜRO säästva arengu tegevuskavale aastani 2030 ja eelkõige säästva arengu 14. eesmärgile (kaitsta ja kasutada säästvalt ookeane, meresid ja mere elusressursse) osana omavahel tihedalt ühendatud tegevuskavast. See põhineb poliitilisel mandaadil, mille komisjoni president Juncker andis volinik Vellale: osaleda rahvusvahelise ookeanide majandamise kavandamisel.

2.3. Komisjoni ja kõrge esindaja ühisteatis sisaldab 14 meedet kolmes esmatähtsas valdkonnas: 1) rahvusvahelise ookeanide majandamise raamistiku parandamine, 2) ookeanidele avalduva inimtegevusest tuleneva surve vähendamine ja tingimuste loomine säästva meremajanduse jaoks ning 3) rahvusvaheliste ookeanialaste teadusuuringute tugevdamine ja andmete parandamine.

2.3.1. Rahvusvahelise ookeanide majandamise raamistiku parandamine

2.3.1.1. Komisjon ja kõrge esindaja on töötanud välja meetmed, et käsitleda selliseid küsimusi nagu merekeskkonna elurikkuse säilitamine ja säästev kasutamine väljaspool riiklikku jurisdiktsiooni olevatel aladel, 2020. aastaks merekaitsealade 10 % eesmärgi täitmine ning merendusjulgeoleku ohtude ja riskide, nagu piraatluse ning ka inim-, relva- ja uimastikaubanduse vähendamine.

⁽¹⁾ ARES/69/292.

2.3.2. Ookeanidele avalduva inimtegevusest tuleneva surve vähendamine ja tingimuste loomine säästva meremajanduse jaoks

2.3.2.1. Komisjon ja kõrge esindaja on välja pakkunud meetmed, et rakendada Pariisi kliimakokkulepet, keskendudes ookeanidega seotud meetmetele, et võidelda ebaseadusliku, teatamata ja reguleerimata kalapüügi ja mereprügi vastu ning töötada mereruumi planeerimise rahvusvaheliste suuniste suunas.

2.3.3. Rahvusvaheliste ookeanialaste teadusuuringute tugevdamine ja andmete parandamine

2.3.3.1. Komisjon ja kõrge esindaja on töötanud välja meetmed, et parandada meie arusaamist ja suurendada teaduspõhiseid teadmisi, et tagada ookeaniresursside säästev majandamine ja vähendada inimtegevusest tulenevat survet.

3. Üldised märkused

3.1. Komitee märgib, et ühisteatistes käsitletakse nii ookeanide kui ka merede majandamist. Nende vete ulatusliku seotuse tõttu soovib komitee, et ühisteatise uueks pealkirjaks saaks „Meie ookeanide ja merede tulevikku hõlmav kava“, et selgitada selle algatuse kohaldamisala.

3.2. Komitee tunnustab ÜRO mereõiguse konventsiooni väljapaistvat panust rahu, turvalisuse ja koostöö tugevdamisse kõikide riikide vahel ning kõikide maailma rahvaste majanduslike ja sotsiaalsete edusammude edendamisse kooskõlas Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni põhimõtetega ning samuti ookeanide ja merede säästvasse arengusse.

3.3. Komitee märgib, et ÜRO Peaassamblee korraldab iga-aastase ookeaniküsimuste ja mereõiguse muutuste läbivaatamise ja võtab igal aastal vastu kaks resolutsiooni, milles sätestatakse ülemaailmsed integreeritud poliitikasuunised, üks ookeanide ja mereõiguse kohta ning üks säästva kalapüügi kohta. EL peaks tõhustama koostööd rahvusvaheliste partneritega, et hõlbustada ÜRO määratud meetmete rakendamist.

3.4. Komitee on veendunud, et ookeanide majandamine peaks tasakaalustama sotsiaal-majanduslikku arengut ja mereressursside kaitset. Selle põhiline eesmärk peaks olema mereressursside ja -keskkondade säästva mitmekordse kasutamise tagamine, sealhulgas tulevaste põlvkondade jaoks. Loodusvarade kaevandamine ei tohiks ökosüsteemi kahjustada, pigem peaks see toimuma ökosüsteemiga kooskõlas ja seda tuleks teha vastutustundlikult nõuetekohaseid meetmeid ja majandamisstruktuure kasutades.

3.4.1. Merepõhja ressursside ammutamise tehnoloogiat tuleb rakendada hoolikalt ja ettevaatlikult. Selle innovaatiline olemus ja tähtsus majandusarengu jaoks ei tohi jätta varju ohtusid keskkonnale, kus see tegevus toimub. Maal toimuva tegevuse keskkonnamõju hindamise eeskujul võiks sarnased piirkonnaspetsiifilised hindamised viia sisse ka mereressursside kasutamise valdkonnas.

3.5. Komitee toetab jõuliselt sellise ELi sidusrühmade foorumi loomist, mis tegeleks ookeanide ja meredega, ent leiab, et see peaks hõlmama kodanikuühiskonna osalemist. Sellist foorumit saaks kasutada platvormina teadmiste, kogemuste ja parima tava jagamiseks ookeanide parema majandamise valdkonnas. Samuti saaks seda kasutada ookeanide paremaks majandamiseks eraldatud ELi rahaliste vahendite jagamise täiustamise eesmärgil ning selle abil saaks suurendada jõupingutusi mereuuringutesse ja -vaatlemisse tehtavate avaliku sektori investeeringute majandusliku tõhususe hindamisel.

3.6. Komitee on veendunud, et Euroopa Liit peaks võtma arvesse üldist olukorda mis tahes uute ettepanekute tegemisel ookeanide majandamise parandamiseks, nii et ookeanide majandamise valdkondi, mis on juba välja töötatud ja toimivad sujuvalt, ei mõjutataks tahtmatult. Euroopa Liit peaks ühtlasi vältima kõigi juba rahvusvahelisel tasandil toimuvate arutelude dubleerimist.

3.7. Komitee tunnustab, et regulatiivsed lüngad võivad võimaldada reguleerimata ja teatamata tegevust, mereressursside üleekspluateerimist ja Maa ökosüsteemide hävitamist. Et neid küsimusi käsitleda, on väga vajalikud nende ökosüsteemide teaduslikud uuringud ja praeguse majandamisstruktuuri parem mõistmine eesmärgiga täita need lüngad. Komitee on arvamusel, et EL võiks saada maailma ookeanide teadusuuringute juhiks ja selliste teadusuuringute koordineerimiskeskseks.

3.8. Lisaks regulatiivsete lünkade ja ebakõlade väljaselgitamisele peaks komisjoni ja kõrge esindaja tegevuse üks eesmärkidest olema olemasolevate eeskirjade järgimise suurendamine. Seda saaks saavutada ELi turujõu kasutamise kaudu teatavates poliitikavaldkondades, nagu kalandus, et saavutada oluliste osalejate ühinemine, nagu toonitas volinik Vella, kui ta kommenteeris ELi meetmeid ebaseadusliku kalapüügi vastu ⁽²⁾.

3.9. Komitee nõustub, et kõik sektorid peavad jätkuvalt töötama ookeanide parema majandamise mudeli nimel, kuna surve meie ookeanidele kasvab. Komitee märgib näitena, et sellised organisatsioonid nagu piirkondlikud kalandusorganisatsioonid ja Rahvusvaheline Mereorganisatsioon (IMO) üritavad parandada oma majandamis põhimõtteid, et olemasolevat strateegilist raamistikku tõhustada.

3.10. Komitee on veendunud, et komisjon ja kõrge esindaja peaksid hindama kõiki vajadusi oskuste, pädevuste ja koolituse järele, et hõlbustada eeldatavat tööhõive arengut ookeani tööstusharudes, mis on teatistes tähelepanuta jäetud küsimus.

4. Konkreetsed märkused

4.1. *Rahvusvahelise ookeanide majandamise raamistiku parandamine*

4.1.1. Komitee väljendab heameelt komisjoni ja kõrge esindaja osalemise üle liikmesriikide ja rahvusvaheliste partneritega tehtavas koostöös tagamaks, et võetaks vastu, ratifitseeritaks ja rakendataks sellised olemasolevad peamised ülemaailmsed ookeanide majandamist käsitlevad vahendid nagu Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni kalandustöö konventsioon ning aredataks vajalikke uusi vahendeid, näiteks ÜRO mereõiguse konventsiooni rakendusleping väljaspool riiklikku jurisdiktsiooni olevate alade kohta. Komitee julgustab ühtlasi komisjoni ja kõrget esindajat tegema koostööd IMOga, et hõlbustada IMO vahendite rakendamist ja nõuetekohast jõustamist. Komisjon peab välja selgitama praktilised meetmed ja vahendid selle eesmärgi saavutamiseks.

4.1.2. Komitee tunnustab komisjoni ja kõrge esindaja eesmärki parandada kooskõlastamist ja koostööd üleilmsete ja piirkondlike organisatsioonide vahel ning partnerlusi peamiste ookeanidega seotud osalejatega. See näitab ELi jõupingutusi rakendada integreeritud ja valdkonnaülel lähenemisviisi ookeanialaste tegevuste majandamisele, mis on jätkuvalt suuresti valdkondlik. Komitee julgustab jõuliselt komisjoni ja kõrge esindaja osalemist mehhanismis UN-Oceans, millega üritatakse tõhustada pädevate organisatsioonide kooskõlastamist, järjepidevust ja tõhusust ÜRO süsteemis.

4.1.3. Suutlikkuse suurendamine on väga oluline, et saavutada säästev areng ja võimaldada arenguriikidel kasutada ookeane ja nende ressursse säästlikul viisil ning kooskõlas ÜRO mereõiguse konventsiooniga. Siiski tuleb komisjonil ja kõrge esindajal alles välja selgitada konkreetsed ELi suutlikkuse suurendamise meetmed.

4.1.3.1. Komitee märgib, et ühisteatistes viidatakse suutlikkuse suurendamise vahenditele, mille eesmärk on parandada säästvat arengut ning meremajandust Vahemerele. Sarnaseid vahendeid tuleb kasutada aga kõikide Euroopa merede puhul, samuti Arktika piirkonnas.

4.1.4. Komitee on seisukohal, et Arktika ressursse, mis on tulevaste põlvete looduskapital, tuleb paremini kaitsta ning piirkonnas praegu toimuvat ökoloogilist muutust tuleb käsitleda Euroopa ja ülemaailmsel tasandil kliimamuutuste leevendamise valdkonnas tehtud edusammude näitajana. Komitee leiab, et komisjon peaks suurendama Arktikas tegutsejate teadlikkust piirkonna tundlikkuse kohta ja pidevalt suureneva vajaduse kohta seda säästvalt arendada. Arktika piirkondade säilitamise ja kliimamuutustega võitlemise käigus ei tohi jätta arvestamata elanikke või neid kahjustada. Kuigi nad soovivad säilitada oma kultuuri, tahavad seal elavad inimesed kasu saada ka jätkusuutlikust majanduslikust ja sotsiaalsest arengust.

4.1.4.1. Komitee kutsub üles võimaldama kodanikuühiskonnal täita aktiivset rolli kohalike rahvaste huvide edendamisel ja murede käsitlemisel. EL võiks lisaks korraldada avalikke arutelusid, kus peamised tegutsejad saaksid esitada oma panuse piirkonna säästvasse arengusse põlisrahvaste osalusel. Kaaluda võiks Brüsseli-põhise Arktika teabekeskuse loomist ⁽³⁾.

⁽²⁾ Euroopa Komisjoni pressiteade „EU acts on illegal fishing: Yellow card issued to Thailand while South Korea & Philippines are cleared“, 21. aprill 2015, http://europa.eu/rapid/press-release_IP-15-4806_en.htm.

⁽³⁾ ELT C 75, 10.3.2017, lk 144.

4.1.5. Ebatavaline meritsi ränne on suurenenud, tuues esile vajaduse kiireloomuliste meetmete järele merel elu kaotamise ennetamiseks. Komitee väljendab seetõttu heameelt uue Euroopa piiri- ja rannikuvalve määruse (EL) 2016/1624 vastuvõtmise üle, kuigi komitee oli tugevalt soovitanud, et ametit nimetataks Euroopa Piirivalveametiks. Komitee kiidab ühtlasi heaks muudetud Euroopa Meresõiduohutuse Ameti ja Euroopa Kalanduskontrolli Ameti määrused.

4.1.5.1. Oma arvamuses⁽⁴⁾ määruse muudatuse kohta, millega luuakse Euroopa Meresõiduohutuse Amet, märkis komitee, et ta väljendab heameelt rolli üle, mida amet täidab liikmesriikides meresõiduohutuse parandamisel. Komitee märkis ka, et vaatamata kõigele oli väga oluline laiendada Euroopa Meresõiduohutuse Ameti ülesandeid ja pädevusi mõistlikul viisil.

4.1.6. Komitee võtab teatavaks ELi meetmed, mis käsitlevad ebaseadusliku kalapüügiiga võitlemist ja ookeanipõhiste toiduressursside säästva kasutamise tugevdamist. Ühine kalanduspoliitika võeti kasutusele 1960. aastatel ja see vajab pidevat läbivaatamist. Komitee toetab poliitika ajakohastamise protsessi, et pidada sammu tehnoloogiliste muutustega kalavarude paremaks säilitamiseks ja kaitseks.

4.1.6.1. Komitee juhib tähelepanu sellele, et ebaseadusliku, teatamata ja reguleerimata kalapüügi vältimiseks tuleks rakendada tõhusaid kontrolli ja jõustamise vahendeid, sh seire, kontrolli ja järelevalve meetmeid. Komitee juhib komisjoni ja kõrge esindaja tähelepanu tõsiasjale, et ÜRO on märkinud murega, et merest kalapüüdmise tõhus haldamine on mõnes piirkonnas ebausaldusväärse teabega raskeks muudetud. Kõik ELi liikmesriigid peaksid seepärast andma panuse, et parandada teadmisi oma vetes asuvaid kalavarusid käsitlevate andmete ja nende jagamise kohta. Seda oleks võimalik saavutada, kasutades rahalisi vahendeid, mis on kättesaadavad Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kaudu.

4.1.6.2. Komitee innustab komisjoni jätkama oma jõupingutusi, et parandada piirkondlike kalandusorganisatsioonide tulemuslikkust. Lisaks peaks komisjon osana integreeritud lähenemisviisist merendusküsimustele leidma parema kooskõla eri foorumite, näiteks piirkondlike merekonventsioonide ja ülemaailmsete organisatsioonide vahel.

4.2. Ookeanidele avalduva inimtegevusest tuleneva surve vähendamine ja tingimuste loomine säästva meremajanduse jaoks

4.2.1. Komitee kiidab jõuliselt heaks ELi meetmed, sh teatise COP21 kokkuleppe rakendamise kohta ning ookeani soojenemise, meretaseme tõusu ja hapestumise kahjuliku mõju leevendamise. Komitee innustab ka komisjoni ja kõrget esindajat tegutsema ennetavalt ja hindama seda, kuidas selline mõju avaldub meremajandusele mitte ainult väljakujunenud tööstusharudes vaid ka tekkivates tööstusharudes.

4.2.2. Komitee julgustab komisjoni tegevust sadamariigi meetmeid käsitleva kokkuleppe rakendamise edendamisel; kokkuleppe jõustus 2016. aasta juunis siduva rahvusvahelise lepinguna, mille abil soovitakse võidelda ebaseadusliku, teatamata ja reguleerimata kalapüügi vastu. Eeldatakse, et sadamariigi meetmeid käsitleva kokkuleppe nõuetekohane rakendamine aitab tööstuses saavutada suuremat säästvust ja kogu kalanduse tarneahelas märkimisväärse doominoefekti.

4.2.3. Komitee on veendunud, et kalandusõiguse rikkumiste eest tuleks kohaldada rangeid karistusi. ILO kalandustöö konventsiooni rakendamine on oluline, et vältida tööga seotud kuritarvitusi kalalaevadel ja ebaausat konkurentsi, mis tuleneb põhimõtete ja -õiguste rikkumisest tööl. Elu- ja töötingimused merel peavad vastama kõrgeimatele rahvusvahelistele ja ELi standarditele.

4.2.4. Komitee märgib, et kahjulikud kalandustoetused, kas laevastike võimsuse suurendamiseks või määratuna kaluritele, kes tegelevad ebaseadusliku, teatamata ja reguleerimata kalapüügiiga, on üks ülepüügi peamisi põhjuseid, ja seetõttu väljendab heameelt ELi võetud kohustuse üle kiirendada tööd Maailma Kaubandusorganisatsioonis selle küsimuse üle jätkuvate läbirääkimiste lõpuleviimiseks.

4.2.5. Mis puudutab mereprügi, siis komitee võtab murega teatavaks üha rohkem asitõendeid selle kahjulike mõjude kohta elusloodusele ja elupaikadele ning merekeskkonna elurikkusele ja keskkonnale. Komitee rõhutab erilise murega mikroplastide probleemi, mis kas otseselt tooduna või makroprügi elementide lagunemise teel jõuavad isegi kõige eemalasuvamate piirkondadeni, mis praegusel juhul hõlmab ka kõige sügavamaid piirkondi, ja vabastavad kahjulikke keemilisi aineid, mis võivad toiduahelat saastata.

⁽⁴⁾ ELT C 107, 6.4.2011, lk 68.

4.2.5.1. Komitee väljendab heameelt jõupingutuste üle, mis on tehtud kõigi piirkondlike merekonventsioonide alusel, et ennetada ja vähendada mereprügi, näiteks spetsiaalsete piirkondlike tegevuskavade väljatöötamine. Komitee innustab ELi liikmesriike parandama merestrateegia raamdirektiivi rakendamist, et saavutada ja säilitada merekeskkonna hea seisund. Komisjon peaks ka innustama ELi-väliseid piirkondi arendama sarnaseid tegevuskavu.

4.2.5.2. Komitee toetab rahvusvaheliste mehhanismide, nagu MARPOLi konventsiooni olulisust mereprügi laevapõhiste allikate vastu võitlemiseks ja nõuab tungivalt, et komisjon teeks 2017. aastal ettepaneku vaadata läbi sadama vastuvõtuseadmete direktiiv, et saavutada veelgi suurem kooskõla MARPOLi kohaldamisala ja määratlustega.

4.2.5.3. Komitee juhib tähelepanu sellele, et EL peaks saavutama parema arusaamise mereprügi, sh mikroplastide piirkondlikust eripärasest ja allikatest, kogustest, teedest, jaotussuundumustest, laadist ja mõjudest, ning nõuab tungivalt, et komisjon ja kõrge esindaja tegeleksid mereprügi merepõhiste ja maapõhiste allikate küsimusega.

4.2.6. Komitee kiidab heaks komisjoni ja kõrge esindaja tegevuse eduka mereruumi planeerimise saavutamiseks ja kiirendamiseks ülemaailmsel tasandil kõiki peamisi sidusrühmi kaasates⁽⁵⁾.

4.2.7. Komitee julgustab komisjoni ja kõrget esindajat stimuleerima piirkondlikku ja rahvusvahelist koostööd, et töötada välja pikaajalised, jätkusuutlikud rahastamismehhanismid merekaitsealade jaoks, tagades, et neid hallatakse hästi ja et need moodustavad ökoloogiliselt sidusa võrgustiku.

4.3. *Rahvusvaheliste ookeanialaste teadusuuringute tugevdamine ja andmete parandamine*

4.3.1. Komitee kiidab heaks meetmed, mis on loetletud ühisteatistes ja mille eesmärk on suurendada teadmisi Euroopa ookeanidest. Seepärast julgustab komitee jõuliselt ELi arendama Euroopa merevaatlus- ja andmevõrku ülemaailmseks mereandmete võrguks. EList võiks saada selliste teadusuuringute koordineerimiskeskus. Kuid enne täiendava teabe kogumist ja analüüsimist tuleb praegu kättesaadavaid andmeid hästi ja tõhusalt kasutada. Meie merede kohta on hulgaliselt andmeid, mis on suuresti killustunud.

4.3.2. Komitee julgustab komisjoni edendama suuremat rahvusvahelist koostööd merendusteaduse ja tehnoloogia valdkonnas, nagu on soovitanud Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsioon (OECD) vahendina innovatsiooni stimuleerimiseks ja meremajanduse säästva arengu tugevdamiseks.

4.3.3. Lõpuks soovib komitee, et komisjon ja liikmesriigid töötaksid selle nimel, et parandada statistilist ja meetodilist baasi Euroopa ja liikmesriikide tasandil selleks, et mõõta etableerunud ja kujunemisjärgus ookeanipõhiste tööstusharude ulatust ja tõhusust ning nende panust üldisesse majandusse.

Brüssel, 29. märts 2017

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Georges DASSIS

⁽⁵⁾ Viide mereruumi planeerimist käsitlevale 2. rahvusvahelisele konverentsile, mille korraldasid ühiselt Euroopa Komisjoni merendus- ja kalandusajade peadirektoraat ning UNESCO valitsustevaheline okeanograafiakomisjon. See toimub 15.–17. märtsil 2017. aastal UNESCO peakorteris Pariisis Prantsusmaal.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse määrusi (EL) 2016/1036 kaitse kohta dumpinguhinnaga impordi eest riikidest, mis ei ole Euroopa Liidu liikmed, ja (EL) 2016/1037 kaitse kohta subsideeritud impordi eest riikidest, mis ei ole Euroopa Liidu liikmed“

[COM(2016) 721 final]

(2017/C 209/12)

Raportöör: **Christian BÄUMLER**

Kaasraportöör: **Andrés BARCELÓ DELGADO**

Konsulteerimistaotlus	Euroopa Komisjon, 24.11.2016
Õiguslik alus	Euroopa Liidu toimimise lepingu artikkel 304
Vastutav sektsioon	välissuhete sektsioon
Vastuvõtmine sektsioonis	6.3.2017
Vastuvõtmine täiskogus	29.3.2017
Täiskogu istungjärk nr	524
Hääletuse tulemus	194/0/1
(poolt/vastu/erapooletuid)	

1. Järeldused ja soovitused

1.1. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee (edaspidi „komitee“) toetab avatud ja õiglast kaubandust ning tunnustab selle väärtust majanduskasvu ja töökohtade edendajana.

1.2. Komitee nõuab võrdseid võimalusi nii Euroopa kui ka kolmandate riikide eksportivatele tootjatele, samuti tõhusaid kaubanduse kaitsevahendeid.

1.3. Komitee on seisukohal, et üldiselt annab Euroopa Komisjoni ettepanek tasakaalustatud käsitlemise ühelt poolt Hiina turumajandusliku staatuse küsimusele ja teiselt poolt liikumisele tõhusa dumpingu arvutamise meetodi eesmärgi poole.

1.4. Komitee toetab komisjoni ettepanekut kasutada dumpingumarginaali arvutamisel standardmetoodika asemel võrdlusaluseid, milles võetakse arvesse märkimisväärselt moonutatud tootmis- ja müügikulused. Komitee juhib tähelepanu oma 2016. aasta arvamusel, mis käsitles püsivate töökohtade ja majanduskasvu kaitsmist terasetööstuses, milles ta kutsus juba üles mitte kasutama Hiina impordi dumpingu- ja subsiidiumivastastes uurimistes standardmetoodikat senikaua, kuni riik ei täida viit ELi kriteeriumit turumajandusliku staatuse saamiseks.

1.5. Komitee tunneb heameelt Euroopa Komisjoni kavatsuse üle kasutada konkreetseid kriteeriume, et teha kindlaks, kas turuolukorras esineb märkimisväärsed moonutusi. Komitee märgib, et lisaks tuleks arvesse võtta kinnipidamist ILO standarditest ja mitmepoolsetest keskkonnakokkulepetest.

1.6. Komitee kutsub Euroopa Parlamenti ja nõukogu üles selgelt kinnitama, et Euroopa Komisjon avaldab konkreetsed riigi aruanded iga riigi kohta, kus esineb märkimisväärsed turumoonutusi. Sihtrühmaks on kõik riigid, mis kokku moodustavad 70 % viimase viie aasta jooksul algatatud dumpinguvastastest uurimistest.

1.7. Kuid komitee märgib, et komisjoni ettepanek dumpinguvastase alusmääruse muutmise kohta vajab veel parandamist dumpinguvastase uurimise protsessi tõhususe ja praktilisuse osas (õiguslik staatus, teostatavus ja pakutud aruannete asjakohasus) ning eelkõige seoses tõendamiskohustusega, mida ei tohiks üle kanda Euroopa tööstusele.

- 1.8. Komitee rõhutab, et dumpingu- ja subsiidiumivastaste kaebuste menetlemine peab olema kättesaadav ka väikestele ja keskmise suurusega ettevõtjatele.
- 1.9. Komitee toetab komisjoni pakutud ülemineku- ja konsulteerimiskorda.
- 1.10. Komitee kutsub komisjoni üles tagama ELi uue dumpinguvastase poliitika võimalikult ulatuslik vastavus Maailma Kaubandusorganisatsiooni (WTO) dumpinguvastasele lepingule, et tugevdada õiguskindlust.
- 1.11. Komitee soovib nende riikide suhtes, kus esineb märkimisväärsed turumoonutusi, juhendada kaubanduse kaitsepoliitikas rahvusvaheliselt koordineeritud lähenemisest, mis ulatub EList kaugemale. Vajalik on tihe koostöö suurte kaubanduspartneritega.
- 1.12. Komitee toetab komisjoni ettepanekut subsiidiumivastase määruse kavandatud muudatuste kohta.
- 1.13. Komitee märgib, et kaubanduse kaitsevahendi menetluse tõhusus on seotud ka 2013. aasta ettepanekuga kaubanduse kaitsevahendi, sealhulgas väiksema tollimaksu reegli ajakohastamise kohta. Komitee rõhutab, et on väga tähtis, et kaubanduse kaitsevahendi ajakohastamise pakett valmiks ja võetaks vastu järgnevatel kuudel, et luua töökindel ja tõhus kaubanduse kaitseüsteem ning tagada töökohad ja majanduskasv ELis.

2. Komisjoni dokumendi kontekst ja sisu

- 2.1. Komisjoni ettepanekuga⁽¹⁾ muudetakse määrust (EL) 2016/1036 kaitse kohta dumpinguhinnaga impordi eest riikidest, mis ei ole Euroopa Liidu liikmed, ja määrust (EL) 2016/1037 kaitse kohta subsideeritud impordi eest riikidest, mis ei ole Euroopa Liidu liikmed. Muudatused on seotud dumpinguvastaste arvutustega, aga ka subsiidiumivastase menetlusega.
- 2.2. Komisjoni uues ettepanekus esitatakse dumpinguvastase algmääruse muudatused, eemaldades eristuse turumajandusliku staatusega riikide ja mitteturumajanduslike riikide vahel, kes on WTO liikmed. Võrdlusriigi meetoodika võib jätkuvalt kehtida WTOsse mittekuuluvatele riikidele, mis on mitteturumajanduslikud riigid. Standardmeetoodika kehtib kõigile WTO liikmetele, välja arvatud märkimisväärsel turumoonutuse puhul. Sellisel juhul võimaldab artikli 2 uus lõige 6a arvutada normaalväärtuse moonutamata hindu või võrdlusaluseid kajastavate tootmis- ja müügikulude põhjal.
- 2.3. Isegi kui uus pakutud määrus on riikide suhtes neutraalne, on see tihedalt seotud Hiina WTOga ühinemise protokolliga lõike 15 punkti a alapunkti ii aegumisega 11. detsembril 2016. Aegumise tagajärgi tõlgendatakse mitmeti⁽²⁾.
- 2.4. Standardmeetoodika kohaselt tuleb dumpingu arvutamisel võrrelda ELi suunatud ekspordi hindu siseturu hindade või toodetega seotud kuludega ekspordivas riigis. Mitteturumajanduslike riikide jaoks kasutab EL praegu aga võrdlusriigi meetoodikat, mille puhul rajanevad arvutused sellele, et siseturu hinnad asendatakse nn võrdlusriigi hindade ja kuludega.
- 2.5. Määruses (EL) 2016/1036 kaitse kohta dumpinguhinnaga impordi eest nimetatakse WTO riigid, mida peetakse mitteturumajanduslikeks riikideks,⁽³⁾ mille puhul tuleb lähtuda mittestandardsest dumpinguvastasest menetlusest.
- 2.6. Kuid asjaolu, et Hiina ühinemise protokolliga lõike 15 punkti a alapunkti ii aegumist võidakse tõlgendada selliselt, et EL on kohustatud andma Hiinale turumajandusliku staatuse, sundis Euroopa Komisjoni kavandama teisi stsenaariume, kuidas säilitada tugevad kaubanduse kaitsevahendid, kaitstes samal ajal Euroopa tööstust ebaõiglaste kaubandustavade eest ja täites WTO kohustusi.

⁽¹⁾ COM(2016) 721 (final).

⁽²⁾ Euroopa Komisjoni hinnangute kohaselt on aastatel 2012–2016 avatud 73 uut dumpingu- ja subsiidiumivastast uurimist, millest 42 % puudutas Hiinat, 10 % Indiat, 5 % Venemaad, 5 % Indoneesiat ja 5 % Türgit. 2016. aastal kehtestati ajutisi meetmeid eelkõige Hiina, aga ka Venemaa, Valgevene ja Korea vastu.

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 8. juuni 2016. aasta määrus (EL) 2016/1036 kaitse kohta dumpinguhinnaga impordi eest riikidest, mis ei ole Euroopa Liidu liikmed (kodifitseeritud) (ELT L 176, 30.6.2016, lk 21).

2.7. 2016. aastal toimus ELi institutsioonide ja sidusrühmade vahel intensiivne arutelu. Komitee võttis sellest arutelust osa, nõudes oma arvamuses teemal „Hiinale (kaubanduse kaitsevahendite otstarbel) osutatava võimaliku turumajandusliku kohtlemise mõju peamistele tööstusharudele (ning töökohtadele ja majanduskasvule)“, ⁽⁴⁾ et EL ei tohiks kaotada Hiinaga vaba ja õiglase kaubanduse tagamise vahendeid, sest kaoks vastuvõetamatu (sadadesse tuhandetesse ulatuv) arv töökohti. Komitee rõhutas, et töökohtade kaotus koonduks teatud sektoritesse – näiteks alumiinium, jalgrattad, keraamika, elektroodid, rauasulamid, klaas, paber, päikesepaneelid, teras ja rehvid – ning piirkondadesse, kus mõju oleks märkimisväärne. Komitee kutsus Euroopa Komisjoni, Euroopa Parlamenti ja nõukogu üles edendama rahvusvahelist õiglast konkurentsi kui viisi, kuidas kaitsta aktiivselt neid töökohti ja Euroopa ühiskonna väärtusi, ning suurendama sissetulekut ja jõukust Euroopa Liidus ⁽⁵⁾. Euroopa Parlament võttis 12. mail 2016 vastu resolutsiooni Hiina turumajandusliku staatuse kohta.

2.8. Euroopa Komisjoni ettepanekud sisaldavad mittetäielikku loetelu kriteeriumitest, mis viitavad märkimisväärsetele turumoonutustele, mis on peamiselt seotud riigi sekkumisega sektorisse. Komisjoni talitused võivad avaldada avalikke aruandeid, milles kirjeldatakse mis tahes konkreetse riigi või sektori turutingimustes valitsevat eriolukorda. Sellised aruanded ja tõendid, mille need põhinevad, lisatakse samuti selle riigi või sektoriga seotud mis tahes uurimise toimikusse, et kõigil huvilistel oleks võimalik oma seisukohti ja arvamust avaldada.

2.9. Lisaks uuele dumpingu arvutamise meetodikale sätestatakse komisjoni ettepanekus kehtivate kaubanduse kaitsevahendite ja käimasolevate uurimiste ülemineku korraldus. Komisjoni ettepanekus viidatakse sellele, et uut süsteemi hakatakse kohaldama üksnes selliste juhtumite suhtes, mis algatatakse pärast uute sätete jõustumist. Uue meetodika kasutuselevõtmine ei ole piisav põhjus kehtivate dumpinguvastaste meetmete läbivaatamiseks. Taotlusi meetodika ülevaatamiseks võib esitada ainult juhul, kui algatatakse konkreetse meetme aegumise läbivaatamine.

2.10. Komisjoni ettepanekuga muudetakse ka seda, kuidas EL uurib subsidiume, mida kolmandate riikide valitsused annavad, ja subsidiumivastase alusmääruse muudatuses selgitatakse, et subsidiumivastase uurimise käigus või läbivaatamisel leitud täiendavaid subsidiume võidakse kajastada subsidiumivastaste meetmete arvutamisel.

3. Üldised märkused

3.1. Komitee toetab ELi avatud ja õiglast kaubanduspoliitikat. EL (kes tegutseb ELi liikmesriikide nimel, sest ühine kaubanduspoliitika on ELi ainupädevuses) edendab avatud kaubandust ja tunnistab kaubanduse väärtust majanduskasvu ja töökohtade edendamajana.

3.2. Komitee pooldab tõhusaid kaubanduse kaitsevahendeid. Oma kaubanduspoliitikas nõuab EL, et kodu- ja välismaised tootjad konkureeriksid võrdsetel tingimustel. Seetõttu on ta vastu ebaõiglastele kaubandustavadele ja kohaldab oma õigusakte kaubanduse kaitsevahendite, sealhulgas dumpinguvastaste ja tasakaalustusmeetmete kaudu.

3.3. Komitee soovib juhtida tähelepanu asjaolule, et enamik Hiina impordi suhtes kehtivaid dumpinguvastaseid meetmeid on keskendunud konkreetsetele sektoritele, mõjutades kõige rohkem terasetööstust. See sektor teenindab võrdset nii järel- kui varustavat tööstust. Rohkem kui 350 000 otsese töökohaga ja veel mitme miljoni töökohaga seotud tööstusharudes on sellel keskne tähtsus Euroopa töötlevas tööstuses ja Euroopa majanduses üldiselt.

3.4. Komitee on seisukohal, et üldiselt annab komisjoni ettepanek tasakaalustatud käsitluse ühelt poolt Hiina turumajandusliku staatuse küsimusest ja teiselt poolt eesmärgist saavutada tõhus, riikide suhtes neutraalne dumpingu arvutamise meetod.

3.5. Komitee tunneb heameelt subsidiumivastase alusmääruse muutmise üle, mis muudab subsidiumivastase uurimise menetluse selgemaks.

3.6. Komitee teeb ettepaneku selgitada määruse põhjendustes, et dumpinguvastase alusmääruse muutmisega ei anta Hiinale turumajanduslikku staatust.

⁽⁴⁾ ELT C 389, 21.10.2016, lk 13.

⁽⁵⁾ ELT C 389, 21.10.2016, lk 13.

3.7. Komitee on aga märkinud, et 13. detsembril 2016 esitas Hiina taotluse WTO konsultatsioonide alustamiseks Ameerika Ühendriikide ja ELiga seoses asjaoluga, et nad ei täida WTO dumpinguvastast kokkulepet, ning et ELi jaoks hõlmavad need konsultatsioonid nii kehtivat dumpinguvastast alusmäärust kui ka selle kavandatud muutmist, mis on käesoleva arvamuse teemaks. Komitee osutab eelnevatele kohtuvaidlustele, mis näitavad probleemide keerukust. Seetõttu tunneb komitee muret dumpinguvastase määruse muutmise ettepaneku õiguskindluse üle ja kutsub komisjoni üles esitama kindla õigustuse uue süsteemi ühilduvuse kohta WTO dumpinguvastaste eeskirjadega.

3.8. Komitee juhib tähelepanu asjaolule, et mitte ükski ELi peamine kaubanduspartner ei ole muutnud oma dumpinguvastast meetodikat, isegi Hiina ühinemise protokollis lõike 15 punkti a alapunkti ii aegumist silmas pidades. See strateegia on seotud Hiina algatatud pooleliolevate WTO-menetlustega, mille tulemused tuleks ära oodata.

3.9. Komitee soovib selles küsimuses rahvusvahelisel tasandil koordineeritud käsitlust, mitte piirduda vaid ELiga.

3.10. Seepärast kutsub komitee komisjoni, parlamenti ja nõukogu üles jälgima hoolikalt uusi arengusuundi peamiste kaubanduspartnerite kaubanduse kaitsepoliitikas ja analüüsima nende mõju kaubavoolude tasakaalule.

3.11. Komitee märgib, et Regioonide Komitee nõudis väiksema tollimaksu reegli⁽⁶⁾ tühistamist. Euroopa Parlament soovitas 2014. aasta aprillis piirata väiksema tollimaksu reeglit, kui tegemist on tööjõu ja keskkonnaalase dumpinguga. Oma 2016. aasta arvamuses kutsus komitee üles tühistama väiksema tollimaksu reegli ka teraseimpordi puhul.

3.12. Sellega seoses osutab komitee asjaolule, et kaubanduse kaitsevahendi menetluse tõhusus on seotud ka 2013. aasta ettepanekuga kaubanduse kaitsevahendite ajakohastamise kohta. Komitee märgib, et kaubanduse kaitsevahendite ajakohastamise pakett ja uus dumpingumarginaali arvutamise meetod hõlmavad ELi dumpinguvastase poliitika erinevaid ja õiguslikult mitteseotud aspekte ning selle poliitika rakendamist, kuigi need on tihedalt seotud. Komitee märgib, et dumpingumarginaali täielik kasutamine toetab eesmärki saavutada turumajanduslikud tingimused kõigis WTO liikmesriikides. Sel on otsustav tähtsus kaubanduse kaitsevahendi ajakohastamise paketi lõpuleviimise ja lähikuudel vastuvõtmise seisukohalt, et luua töökindel ja tõhus kaubanduse kaitsevahendite süsteem ning tagada töökohad ja majanduskasv ELis.

4. Konkreetsed märkused

4.1. Komitee toetab komisjoni ettepanekut (artikli 2 lõige 6a) muuta arvutuse meetodikat, nii et märkimisväärsete moonutuste esinemisel mõnes riigis saaks kasutada mittestandardset meetodikat, ja on seisukohal, et see meetodika võimaldaks komisjonil teha kindlaks ja mõõta dumpingu tegelikku ulatust.

4.2. Oma 2016. aasta arvamuses,⁽⁷⁾ mis käsitles püsivate töökohtade ja Euroopa majanduskasvu kaitsmist terasetööstuses, komitee juba kutsus üles mitte kasutama standardset meetodikat dumpingu- ja subsiidiumivastastes uurimistes Hiina impordi suhtes senikaua, kuni riik ei täida viit ELi kriteeriumit turumajandusliku staatuse saamiseks. See on kooskõlas Euroopa Parlamendi 2016. aasta mais avaldatud resolutsiooniga.

4.3. Komitee nõustub komisjoni hinnanguga, et mõnes riigis on hinnad ja kulud riigi mõjutamise tõttu kunstlikult madalad, mis tähendab seda, et need ei kajasta turujõude realistlikult. Riigi sekkumine moonutab oluliselt siseturu hindu ja kulusid. Sellistel juhtudel ei tohiks siseturu hindu kasutada ekspordihindadega võrdlemiseks.

4.4. Komitee märgib, et uue arvutuse ajend on nüüd märkimisväärne turumoonutus, mille kohta on määruses esitatud mittetäielik näidete loetelu. Komitee märgib lisaks, et töö- ja keskkonnaalaste miinimumstandardite rikkumine võib samuti moonutada konkurentsi ELi ettevõtetega, mida tuleks samuti arvesse võtta, eelkõige olukorras, kus see moodustab riigi õigusraamistiku osa. Pealegi tuleks uue meetodi vastavust WTO eeskirjadele hoolikalt hinnata.

⁽⁶⁾ ELT C 17, 18.1.2017, lk 13.

⁽⁷⁾ ELT C 389, 21.10.2016, lk 50.

4.5. Komitee märgib, et Hiina on taotlenud WTO ametliku vaekogu moodustamist seoses ELi kasutatava nn võrdlusriigi lähenemisviisiga, ning juhib tähelepanu asjaolule, et EL tegeleb praegu sellise uue meetodika kasutuselevõtmisega, mis oleks kooskõlas kõigi rahvusvaheliste kokkulepetega. Komitee on seisukohal, et juhul, kui WTO otsuses jõutakse järeldusele, et lõike 15 punkti a alapunkti ii aegumisega ei omistata Hiinale automaatselt turumajanduslikku staatust ja Hiina peab täitma teised kohustused, mille ta võttis ühinemisprotokollis, tuleb jätkata võrdlusriigi meetodika kasutamist.

4.6. Komitee märgib, et kavandatud õigusakti kohaselt võib komisjon koostada ja anda välja aruandeid, kus kirjeldatakse konkreetseid turuolukordi mis tahes konkreetses riigis või sektoris. Sellised aruanded ja tõendid, millel need põhinevad, liidetakse selle riigi või sektoriga seotud mis tahes dumpinguvastase uurimisega ja tehakse avalikult kättesaadavaks. ELi tööstus võiks samuti kasutada nendes aruannetes sisalduvat teavet kaebuse või läbivaatamistaotluse esitamisel. Kuid komitee tunneb muret asjaolu pärast, et komisjoni ettepanekusse ei ole lisatud sätteid kaubanduse kaitsevahenditega tegelevate töötajate tegeliku arvu suurendamise kohta. Komitee märgib ka, et nende aruannete õiguslik staatus ei ole kindlaks määratud ja puudub selgus, kuidas neid aruandeid saab kasutada, kui asjaomane riik need õiguslikult vaidlustab. Samuti ei mainita, kui tihti neid aruandeid ajakohastatakse ja kuidas neid kohandatakse sektoripõhistest vajadustest lähtuvalt.

4.7. Komitee tunneb samuti muret selle pärast, et need aruanded ei ole kohustuslikud (ettepanekus on kirjas, et „komisjoni talitused võivad koostada aruande“), ning kutsub üles pakutud õigusaktis tõendamiskohustust selgemalt määratlema.

4.8. Komitee märgib, et dumpinguvastaste kaebuste esitamise kord peab olema tõhus, realistlik ja teostatav. Ent komitee ei saa nõustuda tõendamiskohustuse ümberpööramisega. Dumpingu olemasolu tõendamise kohustust ei tohiks panna asjaomastele ELi ettevõtjatele ega komisjonile. Tuleks tagada, et sellega seotud andmete kogumise nõue on jätkuvalt jätkusuutlik.

4.9. Komitee rõhutab, et dumpinguvastaste kaebuste esitamise kord peab olema kättesaadav ka väikestele ja keskmise suurusega ettevõtjatele ning et erilist tähelepanu tuleb pöörata selle, et tagada nende ettevõtjate suutlikkus kanda uurimise ja sellega seotud andmete kogumise kulusid.

4.10. Komitee leiab, et komisjoni pakutud üleminekumeetmed aitavad kaasa õigussele ja toetab neid meetmeid.

Brüssel, 29. märts 2017

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Georges DASSIS

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 1059/2003 territoriaalsete tüpoloogiate (Tercet) osas“

[COM(2016) 788 final – 2016/0393 (COD)]

(2017/C 209/13)

Konsulteerimistaotlus	Euroopa Liidu Nõukogu, 25.1.2017
Õiguslik alus	Euroopa Liidu toimimise lepingu artikkel 304
Vastutav sektsioon	majandus- ja rahaliidu, majandusliku ja sotsiaalse ühtekuuluvuse sektsioon
Vastuvõtmine täiskogus	29.3.2017
Täiskogu istungjärk nr	524
Hääletuse tulemus	223/1/4
(poolt/vastu/erapooletuid):	

Kuna komitee nõustub täielikult ettepaneku sisuga, ning arvestades, et komitee on kõnealuses küsimuses oma seisukohta juba väljendanud 11. juulil 2001. aastal vastu võetud arvamuses CES 1491/90 „Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1059/2003, 26. mai 2003, millega kehtestatakse ühine statistiliste territoriaalüksuste liigitus (NUTS)“, ⁽¹⁾ otsustas komitee täiskogu 524. istungjärgul 29.-30. märtsil 2017 (29. märtsi 2017 istungil) esitada kõnealuse ettepaneku kohta pooldava arvamuse ning viidata eelnimetatud dokumendis väljendatud seisukohale. Poolt hääletas 223, vastu hääletas 1 ja erapooletuks jäi 4.

Brüssel, 29. märts 2017

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Georges DASSIS

⁽¹⁾ ELT C 260, 17.9. 2001, lk 57.

ISSN 1977-0898 (elektroniline väljaanne)
ISSN 1725-5171 (paberväljaanne)

Euroopa Liidu Väljaannete Talitus
2985 Luxembourg
LUKSEMBURG

ET